

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW
W ROKU 2018

Człuchów, kwiecień 2019 r.

Spis skrótów

CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CKIU – Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień
GPR – Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie
KPP – Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie
LO – Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego w Człuchowie
LOK – Liga Obrony Kraju
MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie
MDK – Miejski Dom Kultury w Człuchowie
MKS – Miejski Klub Sportowy
MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MOF – Miejski Obszar Funkcjonalny
MRS – Miejska Rada Seniorów w Człuchowie
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
NGO – non government organization (organizacje pozarządowe)
OChK – Obszar Chronionego Krajobrazu
OHP – Ochotnicze Hufce Pracy
OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie
OZE – odnawialne źródła energii
PCK – Polski Czerwony Krzyż
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie
PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PZW – Polski Związek Wędkarski Okręg Słupski Koło w Człuchowie
RM – Rada Miejska w Człuchowie
SKO – Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Słupsku
SML–W – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa
SOSW – Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy w Człuchowie
SP nr 1 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie
STO – Społeczne Towarzystwo Oświatowe w Człuchowie
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie
TMZC – Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej
TPD – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
UKS – Uczniowski Klub Sportowy
UM – Urząd Miejski w Człuchowie
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
WOPR – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZSA – Zespół Szkół Agrobiznesu w Człuchowie
ZSS – Zespół Szkół Sportowych im. Piolskich Olimpijczyków w Człuchowie
ZST – Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie
ZZO – Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.

Spis treści

Spis skrótów	2
Spis treści.....	3
I. Wstęp	9
II. Informacje ogólne	9
III. Realizacja polityk, programów i strategii	10
3.1. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów	11
3.1.1. Cele strategiczne strategii	11
3.1.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii w 2018 r.	11
3.2. Gminny Program Rewitalizacji.....	14
3.2.1. Obszar rewitalizacji i zjawiska kryzysowe występujące na tym terenie.....	14
3.2.2. Cele rewitalizacji	15
3.2.3. Wyniki monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie	16
3.3. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	17
3.3.1. Współpraca finansowa.....	17
3.3.1.1. Tryb konkursowy	20
3.3.1.2. Tryb pozakonkursowy	23
3.3.2. Współpraca pozafinansowa	28
3.3.3. Osiągnięte wskaźniki i podsumowanie	28
3.4. Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.....	30
3.4.1. Cele strategii i ich realizatorzy	30
3.4.2. Wnioski z analizy sytuacji demograficznej i społecznej	32
3.4.3. Gminny Program Wspierania Rodziny.....	33
3.4.3.1. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny	33
3.4.3.2. Zadania wynikające z programu realizowane w roku 2018.....	35

3.4.4.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień	37
3.4.4.1.	Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień	38
3.4.4.2.	Zadania wynikające z programu realizowane w roku 2018	38
3.4.4.3.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	42
3.4.5.	Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	43
3.4.5.1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ..	43
3.4.5.2.	Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny	43
3.4.6.	Zmniejszanie zjawiska izolacji osób niepełnosprawnych	45
3.4.6.1.	Współpraca z instytucjami powiatowymi	45
3.4.6.2.	Rola Środowiskowego Domu Samopomocy	46
3.4.7.	Program Aktywizacji i Integracji Seniorów Miasta Człuchowa	46
3.4.7.1.	Działania realizowane przez MOPS	46
3.4.7.2.	Miejska Rada Seniorów	47
3.4.7.3.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	50
3.5.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów	51
IV.	Stan finansów gminy	51
V.	Budżet obywatelski	55
5.1.	Zasady składania wniosków i ich ocena	55
5.2.	Wybór przedsięwzięć do realizacji	58
VI.	Spółki komunalne i jednostki organizacyjne gminy	62
6.1.	Udział miasta w spółkach komunalnych	62
6.2.	Jednostki budżetowe	63
6.2.1.	Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie	63

6.2.2.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie.....	63
6.2.3.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie	64
6.2.4.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie.....	65
6.3.	Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie.	67
6.3.1.	Zadania OSiR	67
6.3.2.	Przychody OSiR w 2018 r.	68
6.3.3.	Analiza wydatków OSiR w 2018 r.	69
6.4.	Instytucje kultury	70
6.4.1.	Miejski Dom Kultury w Człuchowie	70
6.4.2.	Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie	71
6.4.3.	Muzeum Regionalne w Człuchowie.....	72
VII.	Promocja miasta	73
7.1.	Wydawnictwa i inne publikacje.....	73
7.2.	Promocja w mediach.....	75
7.3.	Materiały promocyjne i reklamowe	77
7.4.	Człuchowskie Przestrzenie Niepodległości	79
7.5.	Rankingi ogólnopolskie	82
VIII.	Mieszkańcy gminy	83
IX.	Pomoc społeczna i wsparcie dla rodzin.....	84
9.1.	Świadczenia pieniężne pomocy społecznej	85
9.1.1.	Zasiłki stałe.....	85
9.1.2.	Zasiłki okresowe.....	85
9.1.3.	Zasiłki celowe.....	86
9.1.4.	Zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie	86
9.2.	Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej	86
9.2.1.	Praca socjalna i interwencja kryzysowa	86
9.2.2.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne i na ubezpieczenie społeczne	87

9.2.3.	Pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie	87
9.2.4.	Sprawienie pogrzebu	87
9.2.5.	Schronienie, posiłek i niezbędne ubranie	87
9.2.6.	Usługi opiekuńcze	88
9.2.7.	Pobyt w domu pomocy społecznej i mieszkania chronione	89
9.2.8.	Ośrodki wsparcia	89
9.3.	Świadczenia rodzinne	92
9.3.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego	92
9.3.2.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	93
9.3.3.	Świadczenia opiekuńcze.....	93
9.3.4.	Świadczenia rodzicielskie.....	94
9.3.5.	Jednorazowe świadczenie wynikające z ustawy „Za życiem”	94
9.4.	Fundusz alimentacyjny	94
9.5.	Świadczenia wychowawcze.....	95
9.6.	Program „Dobry start”	95
9.7.	Potrzeby w zakresie pomocy społecznej.....	96
X.	Działalność inwestycyjna	96
10.1.	Infrastruktura drogowa.....	96
10.2.	Najważniejsze inwestycje realizowane w 2018 r.	97
10.2.1.	Inwestycje w infrastrukturę drogową	97
10.2.2.	Inwestycje w ramach węzła transportowego	98
10.2.3.	Inwestycje proekologiczne.....	99
10.2.3.1.	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego	99
10.2.3.2.	Rozdział kanalizacji ogólnospławnej	100
10.2.3.3.	Modernizacja Miejskiej Oczyszczalni Ścieków.....	101
10.2.3.4.	Modernizacja źródeł systemów grzewczych.....	103
10.2.3.5.	Modernizacja szaletu miejskiego	103

10.3.	Wykonanie wydatków inwestycyjnych w 2018 r.	103
XI.	Gospodarka mieszkaniowa i komunalna.....	105
11.1.	Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów.....	105
11.1.1.	Polityka mieszkaniowa miasta.....	108
11.1.2.	Remonty w zasobie mieszkaniowym miasta	110
11.1.3.	Zaległości czynszowe lokatorów	110
11.2.	Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	110
11.3.	Utrzymanie czystości i porządku	111
11.4.	Zobowiązania wobec zamkniętych składowisk	112
11.5.	Opieka nad zabytkami	113
XII.	Edukacja.....	113
12.1.	Szkoły.....	113
12.2.	Przedszkola i żłobki	114
XIII.	Kultura	115
13.1.	Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2018 r.	115
13.1.1.	Imprezy kulturalno–rozrywkowe Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie	115
13.1.2.	Działania kulturalne, artystyczne i ludyczne o charakterze publicznym.	118
13.1.3.	Instytucje, organizacje i stowarzyszenia współpracujące z MDK	120
13.2.	Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2018 r.....	121
13.3.	Działalność Muzeum Regionalnego w 2018 r.	122
13.3.1.	Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów	122
13.3.2.	Działalność wystawiennicza	123
13.3.3.	Działalność edukacyjna	127
13.3.4.	Inne wydarzenia	128
13.3.5.	Wydawnictwa	129
XIV.	Przedsiębiorcy	129

XV. Gospodarowanie mieniem komunalnym.....	130
15.1. Struktura gruntów.....	130
15.2. Sprzedaż mienia komunalnego.....	131
15.3. Nabycie nieruchomości przez gminę	132
15.4. Opłaty adiacenckie	132
XVI. Ochrona środowiska.....	133
16.1. Utrzymanie zieleni miejskiej i zarządzanie zasobami przyrody	133
16.2. Gospodarowanie wodami.....	134
16.2.1. Kąpieliska	134
16.2.2. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	135
16.3. Ochrona powietrza atmosferycznego	136
16.4. Gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	136
16.5. Edukacja ekologiczna.....	139
16.6. Opieka nad zwierzętami	141
XVII. Planowanie przestrzenne	142
17.1. Podstawa polityki planistycznej miasta.....	142
17.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	142
17.3. Dokumenty wydane w 2018 r.	145
Spis tabel.....	147
Spis wykresów	148
Spis fotografii	148
Spis rysunków	148

I. Wstęp

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) Burmistrz Miasta Człuchów przedstawia raport o stanie Gminy Miejskiej Człuchów w roku 2018.

II. Informacje ogólne

Człuchów to miasto powiatowe położone pod względem fizyczno–geograficznym w mezoregionie Pojezierza Krajeńskiego stanowiącego część makroregionów Pojezierzy Południowopomorskich i podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich; pod względem administracyjnym stanowi Gminę Miejską Człuchów, położoną w południowo–zachodniej części województwa pomorskiego. Miasto jest również siedzibą władz Gminy Człuchów oraz powiatu człuchowskiego. Otoczone jest obszarami Gminy Człuchów, mającej charakter gminy wiejskiej.

Krzyżują się tutaj ważne szlaki komunikacyjne: łącząca wschód z zachodem, zwana „berlinką” droga krajowa nr 22 biegnąca od granicy polsko–niemieckiej w Kostrzynie do przejścia granicznego polsko–rosyjskiego w Grzechotkach oraz łącząca Pomorze Środkowe z aglomeracją wrocławską droga krajowa nr 25 biegnąca przez Bydgoszcz, Konin i Kalisz. Ponadto przez Człuchów przebiega linia kolejowa Chojnice–Szczecinek. Odległości względem innych miast: od Koszalina 99 km na południowy wschód, od Słupska 120 km na południe, od Gdańska 135 km na południowy zachód, od Bydgoszczy 90 km na północny zachód, od Piły 80 km na północny wschód, od Chojnic 15 km na zachód. Człuchów jest trzecim pod względem wielkości miastem Pojezierza Krajeńskiego.

W mieście w roku 2018 na dzień 1 stycznia zameldowanych było 13 345 stałych mieszkańców, natomiast na dzień 31 grudnia – 13 270 osób. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w Człuchowie zarejestrowanych było 1 160 przedsiębiorców.

Gmina Miejska Człuchów mimo niewielkiej powierzchni i miejskiego charakteru ma pewne walory krajobrazowe i znaczne walory biotyczne. Podstawową wartością krajobrazową jest tu Obszar Chronionego Krajobrazu „Zespół Jezior Człuchowskich” (Urzędowego, Miejskiego Małego, Miejskiego Dużego i największego Rychnowskiego)

występujący w kompleksie przestrzennym z XIX w. zabytkowym parkiem krajobrazowym i ruinami zamku. Obszar ten zajmuje powierzchnię 1108 hektarów, z czego wody stanowią 446 hektarów, a lasy 68 hektarów. Położony jest na terenie Gminy Miejskiej Człuchów i Gminy Wiejskiej Człuchów. W roku 2018 Departament Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w ramach prac obejmujących całe województwo dokonywał weryfikacji OChK „Zespół Jezior Człuchowskich”, stosowny dokument jest w trakcie opracowywania.

Gmina Miejska Człuchów pełni ważną rolę w regionie, jest lokalnym ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym i edukacyjnym dla mieszkańców powiatu człuchowskiego. Miasto ma charakter usługowo–przemysłowy, dzięki funkcjonującym zakładom jest miejscem zatrudnienia dla mieszkańców Człuchowa i okolic. W 2018 r. miasto obchodziło 670. rocznicę nadania praw miejskich.

Człuchów zajmuje powierzchnię 1 278 ha. Granice miasta mają charakter częściowo sztuczny, a częściowo naturalny – w miejscach gdzie prowadzone są brzegami jezior i kompleksu leśnego.

III. Realizacja polityk, programów i strategii

W gminie w 2018 r. obowiązywały następujące dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów;
- Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie;
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, której realizacji służą m.in.:
 - Gminny Program Wspierania Rodziny,
 - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Miejskiej Człuchów,
 - Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
 - Program Aktywizacji i Integracji Seniorów Miasta Człuchowa,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów.

3.1. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów

Obowiązująca również w roku 2018 Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2014–2024 została przyjęta uchwałą nr XLVIII.336.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 28 maja 2014 r.

3.1.1. Cele strategiczne strategii

Wizja miasta w obowiązującej strategii brzmi: Człuchów – miasto kultywujące tradycje i szanujące dziedzictwo wieków, a jednocześnie otwarte na zmieniający się świat, rozwijające się, tworzące dobre warunki życia dla obecnych i przyszłych pokoleń. Miasto przyjazne mieszkańcom i zapraszające gości w myśl hasła: poznaj, by pokochać! Do przedstawionego w wizji obrazu miasta prowadzi realizacja celów strategicznych, do których zaliczono:

- 1) Wzmocnienie roli samorządu w ożywianiu dialogu kreatywnych ludzi i środowisk.
- 2) Stałe rozszerzanie systemowych ram współpracy pomiędzy samorządami w obszarach kultury, oświaty i turystyki, a w nim: wzmocnienie potencjału miasta poprzez aktywne uczestnictwo w projekcie MOF.
- 3) Wzmocnienie systemu wsparcia dla młodych przedsiębiorców.
- 4) Kompleksowe wykorzystanie silnych zasobów lokalnych, jako klastra turystycznego, a w nim: dążenie do pełnego wykorzystania obiektów sportowo–kulturalnych w okresie poza sezonem letnim oraz stworzenie infrastruktury turystyczno–rozrywkowej w otoczeniu zamku.

Są to cele długofalowe, których realizacja rozłożona jest na całe dziesięciolecie obowiązywania strategii. Część założonych wskaźników realizacji tychże celów została już osiągnięta, inne są w trakcie, a jeszcze inne zostaną osiągnięte w ciągu kolejnych kilku lat.

3.1.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii w 2018 r.

Założone wskaźniki realizowane były poprzez działania Burmistrza Miasta, Urząd Miejski w Czuchowie oraz podległe miastu jednostki organizacyjne. Do wskaźników zrealizowanych w 2018 r. można zaliczyć przede wszystkim:

- roczna liczba uczestników wspólnych spotkań samorządu z NGO – 40;
- roczna liczba spotkań samorządu z NGO w ciągu roku – 28;
- roczna liczba wspólnych projektów samorządu z NGO – 47;

- liczba aktywnie współpracujących z miastem samorządów zagranicznych – 3 (Conches – Francja, Uslar – Niemcy, Kaniów – Ukraina),
- ulgi dla przedsiębiorców – 1 uchwała wprowadzająca zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców (uchwała nr XXXVI.255.2018 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 24 stycznia 2018 r.), z ulg będą mogli skorzystać począwszy od roku 2019 przedsiębiorcy, którzy zbudują swój zakład na terenie miasta, według zasady: zakład o powierzchni do 500 m² – zwolnienie z podatku od nieruchomości na okres jednego roku, o powierzchni do 2000 m² – zwolnienie do dwóch lat, a jeśli powyżej 2000 m² – zwolnienie przez trzy lata,
- dynamika CIT i PIT:
 - PIT 2018 – 12 179 171,00 zł, tj. 113,05% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2017,
 - CIT 2018 – 415 045,50 zł, tj. 144,13% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2017,
- spotkania robocze pomiędzy samorządami otoczenia miasta – 14,
- liczba organizacji będących platformą współpracy pomiędzy samorządami, do których należy miasto Człuchów – 5:
 - Związek Miast Polskich z siedzibą w Poznaniu – ogólnopolska organizacja samorządowa skupiająca ponad 300 samorządów miejskich z całej Polski, mająca na celu wspieranie dążeń polskich miast do rozwoju gospodarczego i społeczno-kulturalnego,
 - Stowarzyszenie Samorządów Ziemi Człuchowskiej z siedzibą w Człuchowie – organizacja skupiająca samorzady mające siedzibę w Człuchowie (Gminę Człuchów, Gminę Miejską Człuchów oraz Starostwo Powiatowe w Człuchowie), której celem jest m.in. dbanie o rozwój proekologicznej infrastruktury technicznej, rozwój turystyki, sportu i rekreacji oraz kultury, a także poprawa życia mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości m.in. dzięki pozyskiwanym środkom pomocowym,
 - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej z siedzibą w Debrznie – organizacja skupiająca samorzady powiatu człuchowskiego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne z terenu powiatu, działająca wszechstronnie na rzecz rozwoju regionalnego,

- Stowarzyszenie gmin Polskie Zamki Gotyckie z siedzibą w Olsztynie – organizacja skupiająca i gwarantująca współpracę gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki, szczególnie w zakresie promocji zabytków oraz zwiększania ruchu turystycznego w gminach członkowskich,
- Chojnicko–Człuchowski Miejski Obszar Funkcjonalny – porozumienie samorządów powiatów chojnickiego i człuchowskiego, zawarte w celu integracji działań różnych podmiotów publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju m.in. dzięki realizacji wspólnych projektów dofinansowanych ze środków unijnych;
- liczba projektów zrealizowanych w ramach Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego w ciągu roku – 3, są to:
 - Poprawa gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenie MOF Chojnice–Człuchów;
 - Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie MOF;
 - Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w MOF – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- wysokość wkładu finansowego miasta w projekty realizowane w ramach Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – **1 342 673,42 zł:**
 - Poprawa gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenie MOF Chojnice – Człuchów: 362 768,06 zł;
 - Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie MOF: 979 043,17 zł;
 - Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w MOF – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: 862,19 zł;
- kwoty w ramach projektów Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego zainwestowane na terytorium Człuchowa – **7 460 914,20 zł:**
 - Poprawa gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenie MOF: 1 208 976,87 zł;

- Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie MOF: 6 251 075,14 zł;
- Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w MOF – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: 862,19 zł.

3.2. Gminny Program Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia powstał w oparciu o ustawę z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1023) i został przyjęty uchwałą nr XXXIII.234.2017 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 30 października 2017 r. Kompleksowy charakter rewitalizacji ma na celu integrację na terenie zdegradowanym różnorodnych działań, zarówno społecznych jak i inwestycyjnych, których efektem będzie ponowne włączenie objętego interwencją obszaru oraz jego mieszkańców w pełnowartościowe struktury społeczne.

3.2.1. Obszar rewitalizacji i zjawiska kryzysowe występujące na tym terenie

Śródmieście jako obszar rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Człuchów przyjęty został uchwałą nr XIX.134.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. i obejmuje ulice: Garbarską, Jacka i Agatki, Jana Nowaka–Jeziorańskiego, Osiedle Piastowskie, Osiedle Wazów, Plac Bohaterów (78%), Sobieskiego, Szczecińską (80%), Średnią, Łąkową (21%) i Traugutta (75%). W momencie wyznaczenia w obszarze rewitalizacji zameldowanych było 3437 osób, z czego zdecydowaną większość stanowiły osoby dorosłe: 3 088 osób, tj. 89,8% mieszkańców. W trakcie analizy problemowej przeprowadzonej podczas konsultacji społecznych wskazane zostały problemy wymagające pilnej interwencji, są to: brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu, nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej, braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości, zły stan dróg i chodników, brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych, „ucieczka” młodych osób zagranicę lub do dużych aglomeracji miejskich, pasywność części mieszkańców, zły stan techniczny zabudowy, patologie i uzależnienia, brak więzi międzypokoleniowych, ubóstwo, niskie dochody, brak miejsc pracy, brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości, brak przestrzeni publicznych dla dzieci i młodzieży, problemy demograficzne, brak miejsc do sportu i rekreacji, brak miejsc parkingowych.

3.2.2. Cele rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie określono 2 cele strategiczne:

1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych.
2. Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru.

Cele te mają zostać zrealizowane w latach 2017–2022 poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne:

1. Utworzenie Centrum Rodzin, w ramach którego funkcjonować będzie także centrum wsparcia przedsiębiorczości, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
2. Przebudowa Miejskiego Domu Kultury na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin.
3. Utworzenie przestrzeni publicznej dla mieszkańców Śródmieścia.
4. Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych partnerów wyłonionych w drodze konkursu.
5. Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.
6. Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR.
7. Budowa dróg miejskich – przebudowa nawierzchni drogowych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego w Człuchowie.
8. Rozbudowa i przebudowa przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej.
9. Remonty klatek schodowych budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.
10. Szansa na sukces zawodowy.

Gminny Program Rewitalizacji jest wypełnieniem celów dokumentów strategicznych miasta.

3.2.3. Wyniki monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie zakłada weryfikację skuteczności realizacji planowanych przedsięwzięć raz do roku. Monitoring osiągnięcia założonych rezultatów i wskaźników za rok 2018 został przeprowadzony w marcu 2019 r. w oparciu o sprawozdania podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia. Stwierdzono następujące wyniki:

- 1) GPR obejmuje 10 zadań, w tym: 7 projektów inwestycyjnych i 3 projekty społeczne.
- 2) Kwoty planowane:
 - a. Planowane nakłady w Gminnym Programie Rewitalizacji: 15 343 454,03 zł
 - b. Planowane nakłady po aktualizacji kosztorysów: 16 958 776,82
 - c. Planowany poziom dofinansowania: 9 068 284,15 zł
 - d. Zaktualizowany poziom dofinansowania (konieczność aktualizacji kwoty dofinansowania wynika ze zmniejszonego poziomu dofinansowania z EFRR – z 85% do 65%): 7 852 276,78 zł
- 3) W 2017 r. zrealizowany został 1 projekt inwestycyjny – Budowa dróg miejskich – przebudowa nawierzchni drogowych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego w Człuchowie.
- 4) Rok 2018:
 - a. Realizacja zadań określonych w GPR na szerszą skalę stała się możliwa wraz z podpisaniem w dniu 30 lipca 2018 r. dwóch umów o dofinansowanie projektów pn. „Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie” i „Utworzenie Centrum Rodzin”. W ramach projektów zostaną zrealizowane 4 zadania inwestycyjne i 2 zadania o charakterze społecznym, zgodnie z wyżej określonymi zadaniami rewitalizacji Śródmieścia;
 - b. Poniesione nakłady w roku sprawozdawczym: **612 015,46 zł**;
 - c. Planowane dofinansowanie do inwestycji realizowanych w roku sprawozdawczym: 277 696,44 zł;
 - d. W 2018 r. zrealizowano 1 projekt inwestycyjny – remonty klatek schodowych budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”. Ponadto rozpoczęto realizację 3 projektów inwestycyjnych:

- Przebudowa Miejskiego Domu Kultury na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin.
- Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych partnerów wyłonionych w drodze konkursu.
- Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.

3.3. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

„Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2018 rok” został przyjęty przez RM uchwałą nr XXXIII.236.2017 z dnia 30 października 2017 r. Obowiązek przygotowania takiego programu i sprawozdania z jego realizacji przez Burmistrza wynika z art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2018.450 t.j. z dnia 28 lutego 2018 r.). Program określa m.in. cele, formy, zasady i priorytetowe obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposoby oceny jego wykonania.

Prace nad projektem programu rozpoczęto 6 października 2017 r. poprzez publikację Zarządzenia Nr 0050.88.2017 Burmistrza Miasta Człuchowa w sprawie przeprowadzenia konsultacji „Programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2018 rok”. Podczas konsultacji przeprowadzonych w terminie od 6 do 20 października 2017 r. nie wniesiono żadnych uwag.

Zgodnie z zapisami programu współpraca władz miasta z organizacjami pozarządowymi miała charakter zarówno finansowy, jak i pozafinansowy oraz opierała się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, jawności, uczciwej konkurencji i wzajemnego poszanowania.

3.3.1. Współpraca finansowa

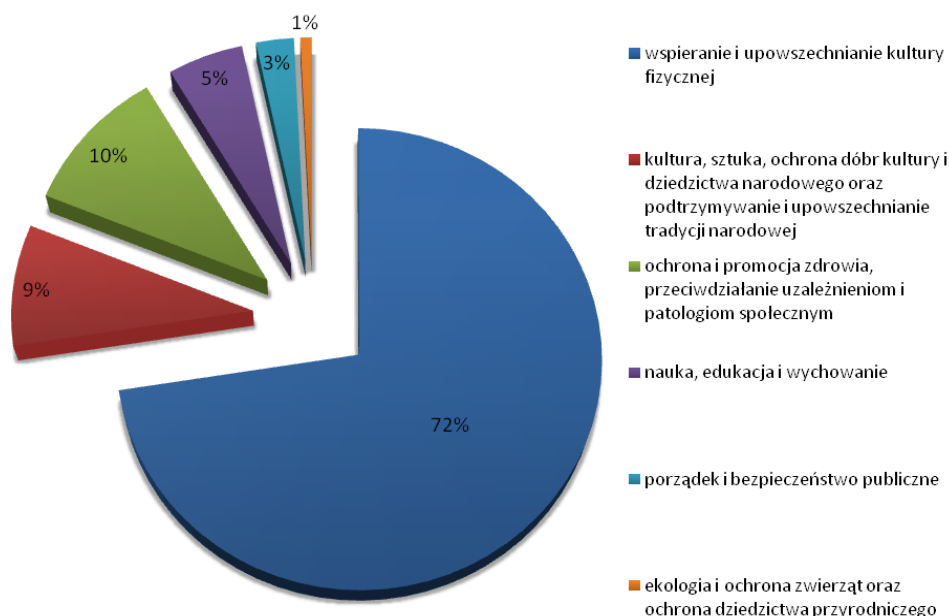
Finansowe wsparcie organizacji pozarządowych odbywało się poprzez wspieranie realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert oraz w trybie pozakonkursowym z art. 19a ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie.

Na dotacje na realizację zadań publicznych w 2018 roku zaplanowano kwotę w wysokości **386 000 zł** z podziałem na następujące rodzaje zadań:

- 1) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 280 000 zł
- 2) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 33 000 zł
- 3) Ochrona i promocja zdrowia, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 40 000 zł
- 4) Nauka, edukacja i wychowanie – 20 000 zł
- 5) Porządek i bezpieczeństwo publiczne – 10 000 zł
- 6) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – 3 000 zł

Wykres 1. Procentowy udział środków przeznaczonych na poszczególne rodzaje zadań.

Realizując program Gmina Miejska Człuchów udziela wsparcia organizacjom w zakresie:

- 1) Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, w tym m.in. na:
 - a) organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
 - b) popularyzację różnych dyscyplin sportu wśród mieszkańców,

- c) organizację imprez sportowo–rekreacyjnych i różnych form wypoczynku umożliwiających mieszkańcom realizację potrzeb w zakresie aktywności ruchowej oraz wychowania poprzez sport,
 - d) organizację szkolenia sportowego, promocja sportu i aktywnego stylu życia.
- 2) Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, w tym m.in. na:
- a) upowszechnianie kultury,
 - b) wspieranie przedsięwzięć kulturotwórczych,
 - c) organizację imprez kulturalnych,
 - d) organizację zajęć artystycznych z zakresu literatury, teatru, plastyki, muzyki, tańca, fotografii,
 - e) wspieranie zadań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości narodowej i regionalnej.
- 3) Ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym m.in. na:
- a) upowszechnianie wiedzy prozdrowotnej,
 - b) prowadzenie edukacji, rehabilitacji i integracji ze środowiskiem osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
 - c) kształtowanie właściwych postaw wobec problemów zdrowia
 - d) realizację działań opiekuńczo–wychowawczych i socjoterapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, zajęć i imprez sportowo–rekreacyjnych, programów profilaktycznych,
 - e) organizację wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, w tym dla osób szczególnie narażonych na działanie czynników ryzyka,
 - f) organizację działań psychologicznych, terapeutycznych i prawnych, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom,
 - g) propagowanie abstynencji oraz zmiany obyczajów spożywania napojów alkoholowych.
- 4) Nauki, edukacji i wychowania, w tym m.in. na:
- a) Wspieranie działań służących rozwijaniu uzdolnień uczniów poprzez stypendia.
- 5) Porządku i bezpieczeństwa publicznego, w tym m.in. na:
- a) organizację bezpiecznego wypoczynku mieszkańców na plażach,
 - b) wspieranie działań patroli wodnych w miejscach zbiorowego wypoczynku,

- c) wspieranie działań profilaktycznych prowadzących do poprawy świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony własnej.
- 6) Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym m.in. na:
- a) realizację przedsięwzięć mających na celu ochronę przyrody, zorientowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców oraz związanych z ochroną zwierząt.

Współpraca finansowa przebiegała w dwóch formach: w trybie konkursowym i trybie pozakonkursowym.

3.3.1.1. Tryb konkursowy

Zarządzeniem nr 0050.106.2017 Burmistrza Miasta Człuchowa z dnia 23 listopada 2017 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów, a Zarządzeniem nr 0050.117.2017 Burmistrza Miasta Człuchowa z dnia 28 grudnia 2018 r. powołano Komisję Konkursową ds. opiniowania ofert na realizację zadań publicznych. W skład komisji weszło czterech przedstawicieli Gminy Miejskiej Człuchów i jeden przedstawiciel organizacji pozarządowych. W dniu 15 stycznia 2018 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert.

Poniższe tabele prezentują rozdział dotacji dla organizacji pozarządowych w poszczególnych zakresach zadań publicznych.

Tabela 1. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Szkolny Klub Sportowy RELAKS przy Gimnazjum nr 1 w Człuchowie	Wysiłek fizyczny recepta na zdrowie	3 000,00 zł
2	Klub Żeglarski" VI-KING" Człuchów	Regaty Żeglarskie o Puchar Burmistrza Człuchowa	3 000,00 zł
3	Klub Żeglarski" VI-KING" Człuchów	Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarstwie	8 000,00 zł
4	CKK ORŁY CZŁUCHÓW	Bezpłatne zajęcia z koszykówki dla dzieci	3 000,00 zł
5	Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	Lekkoatletyka dla każdego!	24 000,00 zł
6	Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	Szukamy olimpijczyka	18 500,00 zł
7	Uczniowski Klub Sportowy Junak	Zawody kajakowe dla młodzieży	1 000,00 zł
8	Uczniowski Klub Sportowy Zespół Szkół Sportowych w Człuchowie	Sport szkołą charakteru – turnieje i zawody sportowo-rekreacyjne	2 000,00 zł

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

9	Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	Nauka pływania dla klas I – III ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie	11 000,00 zł
10	Powiatowe Towarzystwo Piłki Siatkowej w Człuchowie	Piłka siatkowa jako alternatywa na spędzanie wolnego czasu i promowanie miasta	2 000,00 zł
11	Człuchowski Auto–Moto–Klub	Motocross w najlepszym krajowym wydaniu	36 000,00 zł
12	Yacht Klub Człuchów	Żeglarstwo – sport i rekreacja dla mieszkańców Człuchowa	9 000,00 zł
13	Polski Związek Wędkarski Okręg Słupski Koło w Człuchowie	Rozwój kultury fizycznej i sportu poprzez organizację i naukę wędkarstwa	3 000,00 zł
14	Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy Szkole Podstawowej nr 1 w Człuchowie	Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży	9 000,00 zł
15	Uczniowski Klub Sportowy Zespół Szkół Sportowych w Człuchowie	XIII Długodystansowe Mistrzostwa Polski w Wyścigach Łodzi Smocznych	2 000,00 zł
16	Fundacja „KULT” Wrocław	Człuchów Kocha Rower	3 000,00 zł
17	Klub Morsów Człuchowskich	Morsy są wśród nas	1 500,00 zł
18	Miejski Klub Sportowy „Piast” Agrochem Człuchów, sekcja piłki nożnej	Prowadzenie regularnych zajęć sportowych oraz udział w rozgrywkach i turniejach piłki nożnej drużyn seniorów i juniorów	127 000,00 zł
19	Akademia Piłkarska Człuchów	Wszyscy zagrajmy do jednej bramki	14 000,00 zł
Łącznie:			280 000,00 zł

Tabela 2. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Stowarzyszenie Sabat Szefowych	Lawendowy Jarmark św. Jakuba	4 906,00 zł
2	Stowarzyszenie „Pro Kultura”	KLUB FILMOWY „Pro Kultura”	1 700,00 zł
3	Stowarzyszenie „Pro Kultura”	XXIV Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz IV Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej	1 500,00 zł
4	Zarząd SKT nr 131 STO	Słodkości na Dzień Niepodległości	4 000,00 zł
5	Stowarzyszenie „Pro Kultura”	XIV Polish Boogie Festival	15 500,00 zł
6	Fundacja F–XXI	„Zabytkowo i klockowo! – kościół pw. św. Jakuba w Człuchowie” – warsztaty architektury sakralnej miasta Człuchów dla dzieci	1 894,00 zł
7	Człuchowskie Towarzystwo Polsko–Francuskie	Zorganizowanie V Konkursu Piosenki Francuskiej im. Jagody Lorocho oraz obchodów XVII Dni Kultury	2 500,00 zł

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

		Francuskiej w Człuchowie	
8	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Wojewódzki	Polska Nasza Ojczyzna	1 000,00 zł
Łącznie:			33 000,00 zł

Tabela 3. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Stowarzyszenie Klub Abstynenta KROKUS	Integracja i zdrowie rodziny – dobrem społecznym	18 000,00 zł
2	Klub Żeglarski „VI-KING” Człuchów	Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarskim	2 850,00 zł
3	Stowarzyszenie „Pro Kultura”	Turystyczno-Zdrowotny Festyn Integracyjny Członków i Sympatyków Stowarzyszenia „Pro Kultura” i ich rodzin	500,00 zł
4	Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	Wakacje z kajakiem 2018	1 500,00 zł
5	Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski	Razem łatwiej	1 000,00 zł
6	Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	Sportowe wakacje	2 500,00 zł
9	Polski Czerwony Krzyż	XXVI Ogólnopolska Olimpiada Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK – etap rejonowy w Człuchowie	1 000,00 zł
10	Polski Czerwony Krzyż	Podsumowanie Promocji Honorowego Krwiodawstwa – Dzień Honorowego Dawcy Krwi PCK	1 000,00 zł
11	UKS ZSS w Człuchowie	Wakacje na sportowo	1 500,00 zł
12	Yacht Klub Człuchów	Sportowe lato w mieście 2018	2 850,00 zł
14	Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	Sportowe wakacje	2 000,00 zł
15	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Wojewódzki	Symposium Diabetologiczne w Toruniu	1 575,00 zł
16	CKK ORŁY CZŁUCHÓW	Amatorska Liga Koszykówki	3 725,00 zł
Łącznie:			40 000,00 zł

Tabela 4. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu nauki, edukacji i wychowania.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego	Stypendia dla uczniów	20 000,00 zł
Łącznie:			20 000,00 zł

Tabela 5. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Człuchowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających na sprzęcie i kąpiących się nad jez. Rychnowskim	6 000,00 zł
2	Polski Związek Wędkarski Okręg Słupski Koło w Człuchowie	Patrolowanie akwenów wodnych	1 000,00 zł
4	Polski Czerwony Krzyż	Młodzi Ratownicy w Człuchowie – nauka udzielania pierwszej pomocy	2 000,00 zł
Łącznie:			9 000,00 zł

Tabela 6. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Polski Czerwony Krzyż	„EKO maluchy – przyrody zuchy” – podnoszenie świadomości ekologicznej wśród dzieci w celu zachowania dziedzictwa przyrodniczego	1 000,00 zł
2	Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce oddz. w Człuchowie	Zdrowe i szczęśliwe zwierzęta	2 000,00 zł
Łącznie:			3 000,00 zł

W trybie konkursowym przyznano **385 000 zł**. Stanowi to **99,7%** środków przeznaczonych na dotacje w trybie konkursowym. W 2018 r. na konkurs wpłynęło **54 oferty**, najwięcej na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 19 ofert, na kulturę, sztukę oraz ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 10, na ochronę i promocję zdrowia, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 17, na przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego – 5, na ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego – 2, na naukę, edukację i wychowanie – 1. Dotację przyznano 46 zadaniom i zawarto 40 umów.

3.3.1.2. Tryb pozakonkursowy

Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie umożliwia także organizacjom pozarządowym występowanie o zlecenie zadania publicznego z pominięciem trybu konkursowego. W tym trybie organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego może zlecić organizacji pozarządowej na jej wniosek realizację zadania publicznego

o charakterze lokalnym lub regionalnym, spełniającego łącznie następujące warunki: wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza 10 000 zł, termin realizacji zadania nie przekracza 90 dni, łączna kwota środków finansowych przekazywanych przez gminę tej samej organizacji pozarządowej i temu samemu innemu podmiotowi w tym samym roku kalendarzowym, nie może przekroczyć kwoty 20 000 zł.

W 2018 r. na tzw. „małe dotacje” przekazano środki w wysokości **1 000,00 zł**. W trybie pozakonkursowym złożono 1 wniosek, któremu przyznano dofinansowanie, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7. Dotacje na realizację zadań publicznych przyznane w trybie pozakonkursowym.

Lp.	Oferent	Tytuł oferty	Kwota dofinansowania
1	Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy w Człuchowie	Zajęcia strzeleckie dla młodzieży	1 000,00 zł
Łącznie:			1 000,00 zł

Wszystkie dotacje, przyznane w trybie konkursowym, jak i pozakonkursowym, zostały rozliczone, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Rozliczenie dotacji przyznanych w 2018 r.

Lp.	Nazwa zadania i stowarzyszenia	Plan dotacji	Dotacja wykorzystana w 2018 r.	Udział własny organizacji w zadaniu i środki z innych źródeł	Udział własny organizacji: praca społeczna	Całkowity koszt realizowanego zadania
1	„Patrowanie akwenów wodnych” PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	1 000,00	1 000,00	113,43	18 450,00	19 563,43
2	„Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających na sprzęcie i kąpiących się na j. Rychnowskim” Człuchowskie WOPR	6 000,00	6 000,00	14 285,65	1 500,00	21 785,65
3	„Zajęcia strzeleckie dla młodzieży” LOK Zarząd Powiatowy	1 000,00	1 000,00	63,36	900,00	1 963,36
4	„Młodzi ratownicy w Człuchowie – nauka udzielania pierwszej pomocy” PCK	2 000,00	2 000,00	600,00	1 275,00	3 875,00

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

5	Nauka, edukacja i wychowanie – stypendia Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego	20 000,00	20 000,00	78 416,00	0,00	98 416,00
6	„Integracja i zdrowie rodziny – dobrem społecznym” Klub Abstynenta „KROKUS”	18 000,00	18 000,00	11 547,02	2 800,00	32 347,02
7	„Symposium diabetologiczne w Toruniu” Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Człuchowie	1 575,00	1 575,00	1 774,37	0,00	3 349,37
8	„Amatorska Liga Koszykówki” CKK ORŁY Człuchów	3 725,00	3 724,33	29 163,56	7 000,00	39 887,89
9	„Razem łatwiej” Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski	1 000,00	1 000,00	1 010,02	0,00	2 010,02
10	„XXVI edycja Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia – etap rejonowy” PCK Pomorski Oddział Okręgowy	1 000,00	1 000,00	300,00	250,00	1 550,00
11	„Podsumowanie Promocji Honorowego Krwiodawstwa – Dzień Honorowego Dawcy Krwi PCK” PCK Pomorski Oddział Okręgowy	1 000,00	1 000,00	250,00	375,00	1 625,00
12	Sportowe wakacje! Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	2 000,00	2 000,00	6,56	700,00	2 706,56
13	„Sportowe wakacje” Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	2 500,00	2 500,00	339,50	1 200,00	4 039,50
14	„Sportowe Lato w mieście 2018” YACHT KLUB Człuchów	2 850,00	2 850,00	1 333,22	2 800,00	6 983,22
15	„Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarstwie – kolonie” Klub Żeglarski VI KING	2 850,00	2 850,00	6 198,84	7 280,00	16 328,84
16	„Turystyczno–zdrowotny festyn integracyjny Członków i Sympatyków Stowarzyszenia PRO KULTURA Stowarzyszenie PRO KULTURA	500,00	500,00	0,00	800,00	1 300,00
17	„Wakacje na sportowo” UKS ZSS	1 500,00	1 500,00	0,05	4 200,00	5 700,05
18	„Wakacje z kajakiem 2018” Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	1 500,00	1 500,00	1 434,08	5 000,00	7 934,08

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

19	„Zdrowe i szczęśliwe zwierzęta” Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Człuchowie	2 000,00	2 000,00	1 693,72	0,00	3 693,72
20	„EKO maluchy – przyrody zuchy” – podnoszenie świadomości ekologicznej wśród dzieci w celu zachowania dziedzictwa przyrodniczego” PCK Pomorski Oddział Okręgowy	1 000,00	1 000,00	300,00	250,00	1 550,00
21	„Polska – nasza Ojczyzna” Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Człuchowie	1 000,00	1 000,00	2 248,92	0,00	3 248,92
22	Zabytkowo i klockowo – kościół pw. św. Jakuba w Człuchowie – warsztaty architektury sakralnej miasta Człuchów dla dzieci Fundacja F–XXI	1 894,00	1 894,00	200,00	301,40	2 395,40
23	„Klub filmowy” Stowarzyszenie PRO KULTURA	1 700,00	1 700,00	482,16	1 000,00	3 182,16
24	„XXIV Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i IV Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej” Stowarzyszenie PRO KULTURA	1 500,00	1 500,00	0,00	800,00	2 300,00
25	„XIV POLISH BOOGIE FESTIVAL” Stowarzyszenie PRO KULTURA	15 500,00	15 500,00	50 997,00	18 100,00	84 597,00
26	„Zorganizowanie V Konkursu Piosenki Francuskiej oraz obchodów XVII Dni Kultury Francuskiej w Człuchowie” Człuchowskie Towarzystwo Polsko–Francuskie	2 500,00	2 500,00	1 346,77	1 200,00	5 046,77
27	„Słodkości na Dzień Niepodległości” Zarząd SKT nr 131 STO w Człuchowie	4 000,00	4 000,00	243,00	6 000,00	10 243,00
28	„Lawendowy Jarmark św. Jakuba” Stowarzyszenie Sabat Szefowych	4 906,00	4 906,00	208,87	9 500,00	14 614,87
29	„Żeglarstwo – bezpieczny sport i rekreacja dla mieszkańców Człuchowa” YACHT KLUB CZŁUCHÓW	9 000,00	9 000,00	2 962,87	4 125,00	16 087,87

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

30	„Rozwój kultury fizycznej i sportu poprzez organizację i naukę wędkarstwa” PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	3 000,00	3 000,00	7 026,99	4 040,00	14 066,99
31	„Szkolenie i współzawodnictwo młodzieży w żeglarskim” Klub Żeglarski „VI-KING”	8 000,00	8 000,00	40 693,99	7 760,00	56 453,99
32	„Regaty żeglarskie o Puchar Burmistrza” Klub Żeglarski „VI-KING”	3 000,00	3 000,00	3 714,32	3 980,00	10 694,32
33	„Wysilek fizyczny receptą na zdrowie” Szkolny Klub Sportowy RELAKS przy Gimnazjum nr 1	3 000,00	3 000,00	0,00	25 488,00	28 488,00
34	„Nauka pływania dla klas I-III Szkoły Podstawowej” Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	11 000,00	11 000,00	0,00	3 200,00	14 200,00
35	„Motocross w najlepszym krajowym wydaniu” Człuchowski AUTO-MOTO-KLUB	36 000,00	36 000,00	117 988,20	0,00	153 988,20
36	„Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży” UKS „OLIMP” przy SP nr 1	9 000,00	9 000,00	0,00	2 400,00	11 400,00
37	„Prowadzenie regularnych zajęć sportowych oraz udział w rozgrywkach i turniejach piłki nożnej drużyn seniorów i juniorów” MKS „PIAST” Człuchów	127 000,00	127 000,00	5 112,72	32 000,00	164 112,72
38	„XIII Długodystansowe Mistrzostwa Polski w Wyścigach Smoczyc Łodzi” UKS ZSS	2 000,00	2 000,00	0,00	6 000,00	8 000,00
39	„Lekkoatletyka dla każdego” Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	24 000,00	24 000,00	7 643,82	15 480,00	47 123,82
40	„Sport szkołą charakteru – turnieje i zawody sportowo-rekreacyjne” UKS ZSS	2 000,00	2 000,00	87,94	2 400,00	4 487,94
41	„Piłka siatkowa jako alternatywa na spędzenie wolnego czasu i promowanie miasta” Powiatowe Towarzystwo Piłki Siatkowej	2 000,00	2 000,00	400,00	12 900,00	15 300,00
42	„Szukamy olimpijczyka” Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	18 500,00	18 499,99	0,00	24 000,00	42 499,99

43	„Wszyscy zagrajmy do jednej bramki” Akademia Piłkarska	14 000,00	14 000,00	10 500,00	6 000,00	30 500,00
44	„Bezpłatne zajęcia z koszykówki dla dzieci” CKK ORŁY CZŁUCHÓW	3 000,00	3 000,00	4 095,00	6 000,00	13 095,00
45	Morsy są wśród nas – Klub Morsów Człuchowskich	1 500,00	1 500,00	2 493,99	1 200,00	5 193,99
46	„Człuchów kocha rower” Fundacja KULT	3 000,00	3 000,00	2 568,81	3 880,00	9 448,81
47	„Zawody kajakowe dla młodzieży” UKS Junak	1 000,00	1 000,00	969,44	700,00	2 669,44
	RAZEM	386 000,00	385 999,32	410 814,19	253 234,40	1 050 047,91

Większość wyżej wymienionych organizacji złożyło sprawozdanie w terminie przewidzianym w umowie. Niektóre z nich zostały wezwane do złożenia, uzupełnienia lub poprawienia sprawozdania. Ostatecznie rozliczono wszystkie dotacje na kwotę 385 599,32 zł. Zwrot w wysokości 0,68 zł wynikał z niewykorzystania całości dotacji przez dwie organizacje.

3.3.2. Współpraca pozafinansowa

Realizując program współpracy Gmina Miejska Człuchów realizowała następujące formy współpracy pozafinansowej:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych działaniach na miejskiej stronie internetowej w zakładce „współpraca z NGO”. Zamieszczony jest tu także Program Współpracy oraz wszelkie informacje na temat otwartego konkursu ofert i pozakonkursowego trybu otrzymania dotacji;
- 2) informowanie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej;
- 3) konsultowanie projektu „Rocznego Programu Współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z Organizacjami Pozarządowymi w 2018”;
- 4) udostępnianie lokali na spotkania organizacji pozarządowych;
- 5) pomoc i wsparcie dla organizacji przy pisaniu ofert i sprawozdań;
- 6) mailing informacyjny.

3.3.3. Osiągnięte wskaźniki i podsumowanie

Cele założone w „Programie współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2018 rok” zostały zrealizowane. Osiągnięto następujące wskaźniki:

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów: 1;
- liczba ofert złożona w otwartych konkursach: 54;
- liczba zawartych umów na realizację zadania publicznego: 47 (z otwartych konkursów: 46 i w trybie pozakonkursowym: 1);
- liczba umów, które nie zostały zrealizowane (rozwiązane, zerwane lub unieważnione): 0;
- liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy: 0;
- liczba umów zawarta w formie wsparcia: 47;
- liczba umów zawarta w formie powierzenia: 0;
- liczba umów zawarta na okres dłuższy niż rok: 0;
- liczba organizacji korzystających z dotacji ogółem: 30;
- liczba ofert złożona w trybie małych dotacji: 1;
- liczba zawartych umów w trybie pozakonkursowym: 1;
- liczba organizacji korzystających z małych dotacji: 1;
- liczba organizacji korzystających z dotacji po raz pierwszy w Gminie Miejskiej Człuchów: 3;
- liczba obszarów priorytetowych: 6;
- wysokość środków finansowych przekazanych w poszczególnych obszarach priorytetowych:
 - sport – 280 000 zł (tylko z konkursu);
 - kultura – 33 000 zł (tylko z konkursu);
 - zdrowie – 40 000 zł (tylko z konkursu);
 - nauka – 20 000 zł (tylko z konkursu);
 - bezpieczeństwo – 10 000 zł (9 000 zł z konkursu i 1 000 zł z małych dotacji);
 - ekologia – 3 000 zł (tylko z konkursu);
- wysokość budżetowych środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu: 386 000 zł;
- wysokość budżetowych środków finansowych przekazanych na realizację w otwartym konkursie ofert: 385 000 zł;
- wysokość środków finansowych przekazanych na małe dotacje: 1 000 zł;
- liczba zrealizowanych umów w ciągu roku, na które udzielono dotacji:
 - do 1000 zł – 9;

- od 1001 do 5000 zł – 25;
- powyżej 5001 zł – 13;
- zasięg działań organizacji w ramach realizacji zadania:
 - lokalny – 39;
 - ogólnopolski – 7 (Mistrzostwa Polski w Motocrossie, Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej, Regaty żeglarskie, Lawendowy Jarmark św. Jakuba, Mistrzostwa Polski w Wyścigach Smoczyc Łodzi, Konkurs Piosenki Francuskiej);
 - międzynarodowy – 1 (Polish Boogie Festival).

Współpraca Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami odbywała się na wielu płaszczyznach i dotyczyła różnych sfer pożytku publicznego. Największe znaczenie dla organizacji miała współpraca finansowa. Dzięki przyznaniu dotacji w wysokości 386 000,00 zł stowarzyszenia zrealizowały zadania o wartości **1 050 047,91 zł**. Pozwoliło to na aktywizację człuchowskiej społeczności lokalnej oraz wzmocnienie oferty, szczególnie sportowej i kulturalnej miasta.

3.4. Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2014–2020 została przyjęta uchwałą nr XLV.320.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 26 lutego 2014 r. Jest to dokument, którego celem jest zaplanowanie działań, które przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców naszego miasta poprzez wykreowanie metod sprawnego rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i aktywności społecznej mieszkańców miasta.

3.4.1. Cele strategii i ich realizatorzy

W strukturze celów Strategii znajduje się 5 celów priorytetowych i liczne cele operacyjne:

- I. Cel strategiczny: prawidłowo funkcjonująca rodzina, realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
 - poprawa sytuacji rodzin,

- poprawa funkcji opiekuńczo–wychowawczej rodzin,
 - przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej.
- II. Cel strategiczny: zmniejszenie zjawiska izolacji osób niepełnosprawnych, realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
- zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
 - włączanie osób niepełnosprawnych do społeczności.
- III. Cel strategiczny: seniorzy, realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
- zwiększanie aktywności osób starszych,
 - zapewnienie właściwej opieki osobom niesamodzielnym.
- IV. Cel strategiczny: ekonomia społeczna, realizowany poprzez rozwój ekonomii społecznej na terenie Człuchowa.
- V. Cel strategiczny: system pomocy społecznej, realizowany poprzez sprawny system pomocy społecznej odpowiadający na potrzeby mieszkańców.

Osiągnięcie powyższych celów wyznaczonych przez strategię obejmującą kilka lat jest możliwe poprzez realizowanie programów o krótszym zasięgu czasowym. Realizatorami strategii i wspomnianych programów są przede wszystkim: Urząd Miejski w Człuchowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – inspektor ds. patologii, Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień, Punkt ds. Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także liczne instytucje i organizacje pozarządowe, które wśród celów statutowych mają prowadzenie działań społecznych i profilaktycznych, m.in.: Punkt ds. narkomanii, Świetlica Socjoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży, Placówka Wsparcia Dziennego – świetlica MOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Klub Abstynenta „KROKUS”, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna, Miejski Dom Kultury, Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna, szkoły, przedszkola, żłobki, zakłady opieki zdrowotnej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Sąd Rodzinny, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrno, różne stowarzyszenia działające na terenie miasta i media.

3.4.2. Wnioski z analizy sytuacji demograficznej i społecznej

Z analizy danych w zakresie demografii wynika, że ogólna liczba mieszkańców miasta maleje. w stosunku do lat poprzednich można zaobserwować następujące zmiany w strukturze ludności:

- zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym,
- zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym,
- zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Podobne trendy możemy obserwować także w innych miastach naszego kraju.

Gminne zasoby mieszkań komunalnych kurczą się z roku na rok. Wynika to z faktu coraz częstszego wykupu przez lokatorów mieszkań komunalnych na własność.

Kwestia zasobów infrastruktury społecznej w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym przedstawia się w naszym mieście bardzo dobrze, bowiem nie było dzieci, których nie przyjęto z braku miejsc, zwiększyła się liczba miejsc w żłobkach, a także w przedszkolach.

W roku 2018 w porównaniu do 2017 wzrosła liczba klubów seniora. Zmieniające się potrzeby, oczekiwania, styl życia osób starszych, które wymagają z jednej strony zapewnienia wsparcia i opieki tym niesamodzielnym, a z drugiej możliwości realizacji integracji społecznej osób aktywnych, samorząd regularnie diagnozuje sytuację osób starszych oraz konstruuje ofertę usług w odpowiedzi na rozpoznane potrzeby. W 2018 r. liczba klubów seniora wzrosła do 14.

Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej w Człuchowie zmalała, co może być spowodowane wieloma czynnikami. Przede wszystkim przyczyną poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw z dziećmi upatruje się w programie „Rodzina 500+”. Wpływ na tę sytuację mógł mieć także dość znaczny spadek bezrobocia na przestrzeni kilku ostatnich lat oraz systematyczny rozwój gospodarczy, dostrzegalny na poziomie wielu lokalnych samorządów. Poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej należy również upatrywać w efektach realizowanych projektów unijnych, które wpłynęły na rozwój gminy (m.in. poprzez aktywizację zawodową prowadzoną w ramach projektów zewnętrznych, udzielanie wsparcia na rozwój przedsiębiorstw, itp.).

W Człuchowie wzrasta natomiast liczba osób pobierających zasiłek stały. Wysokość tego świadczenia w roku oceny była zbliżona do lat wcześniejszych tj.

488,10 zł. Warto również zwrócić uwagę, że zmniejsza się liczba osób funkcjonujących w rodzinie pobierających zasiłek stały, a równocześnie wzrasta liczba osób samotnie gospodarujących otrzymujących to świadczenie. Wzrasta również liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z usług opiekuńczych oraz wydatki związane z realizacją tego zadania przez gminę. W stosunku do roku 2017 r. nieznacznie zmalała liczba osób korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego czy świadczenia wychowawczego (500+).

Z analizy demograficznej wypływa wniosek, że w strukturze demograficznej zwiększa się udział osób starszych, co wymaga zintensyfikowania działań w zakresie pomocy i wsparcia dla tej kategorii wiekowej. Starzejące się społeczeństwo, a co za tym idzie, wzrastająca liczba osób z niepełnosprawnościami, często też opiekuńcza niewydolność rodzin wobec dorosłych osób niesamodzielnych, wymagać będzie wysokich nakładów finansowych na zapewnienie im opieki i całodobowego lub dziennego wsparcia. Zaleca się zatem utworzenie większej liczby ośrodków wsparcia dziennego i mieszkań chronionych, dla osób, które są na tyle samodzielne, aby funkcjonować przy umiarkowanym wsparciu i nie są obłożnie chore. Koszty takich rozwiązań są relatywnie niższe niż opieka w domach pomocy społecznej.

3.4.3. Gminny Program Wspierania Rodziny

Obowiązujący w roku 2018 Gminny Program Wspierania Rodziny obejmował lata 2016–2018, został przyjęty uchwałą nr XVIII.122.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 16 marca 2016 r. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3.4.3.1. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Cele programu:

- 1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.
- 2) Poprawa funkcjonowania rodziny, warunków dla rozwoju dziecka i wzmocnienie umiejętności opiekuńczo–wychowawczych.
- 3) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych, mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie sytuacji kryzysowych już istniejących.
- 4) Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Do działań zmierzających do realizacji założonych w programie celów zalicza się przede wszystkim:

- a) objęcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej wsparciem pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe), pomocą w formie dożywiania, paczek żywnościowych, pomocą w formie rzeczowej (odzieży używanej, możliwość bezpłatnego otrzymania używanych mebli i sprzętu AGD),
- b) realizację zajęć i programów z zakresu aktywnego i zdrowego stylu życia, podnoszenia kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałania uzależnieniom itp. w szkołach i placówkach funkcjonujących na terenie miasta,
- c) asystenturę rodziny, polegającą na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych, ważnymi tematami poruszonymi przez asystentki rodziny są kwestie zdrowia dzieci, rodziców (instruktaż prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, trening kulinarny, piramida żywieniowa, zasady zdrowego żywienia), edukacja w zakresie zachowania higieny, pomoc w nawiązaniu i utrzymaniu kontaktu z lekarzem rodzinnym lub specjalistami,
- d) zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu aktywnego i zdrowego stylu życia prowadzone w świetlicach socjoterapeutycznych,
- e) spotkania z rodzicami w przedszkolach, podczas których poruszana była tematyka „zdrowej rodziny”, propagowanie zdrowego odżywiania,
- f) korzystanie przez mieszkańców miasta z pomocy lekarzy rodzinnych, położnych i pielęgniarek środowiskowych,
- g) kierowanie osób bezrobotnych na prace społecznie użyteczne.

Realizacja podejmowanych działań możliwa jest dzięki szeroko pojętej współpracy z instytucjami, organizacjami i placówkami powołanymi do realizacji celów nakreślonych przez omawianą strategię:

- Zadaniem stałym jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Człuchowie, której celem jest wzajemna wymiana informacji o możliwości korzystania z oferty szkoleń i kursów, a także staży zawodowych, prac interwencyjnych itp.

- Współpraca z Ochotniczym Hufcem Pracy – Punktem Pośrednictwa Pracy w Człuchowie, Stowarzyszeniem „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” oraz innymi podmiotami realizującymi projekty aktywizujące.
- Zajęcia edukacyjne i integracyjne realizowane przez miejskie jednostki organizacyjne: Miejski Dom Kultury w Człuchowie, Miejską Bibliotekę Publiczną w Człuchowie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie.
- Na terenie miasta funkcjonuje Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień w Człuchowie, które daje możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego: prawnika, psychologa, specjalisty terapii uzależnień.
- Współpraca z Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną w Człuchowie, która oferuje możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego itp.
- Udział policji i straży pożarnej w organizacji corocznego festynu rodzinnego realizowanego przez MKRPA, MOPS, Stowarzyszenie Abstynenta „KROKUS”.
- Funkcjonowanie na terenie miasta 2 placówek wsparcia dziennego: świetlicy dla dzieci i młodzieży – Ośrodek Wsparcia Dziennego MOPS przy ul. Słowackiego i świetlicy socjoterapeutycznej przy CKIU przy ul. Szkolnej,
- Funkcjonowanie świetlicy TPD w formie Ogniska Wychowawczego w SP nr 1.

3.4.3.2. *Zadania wynikające z programu realizowane w roku 2018*

W roku 2018 w ramach działań zrealizowano następujące zadania i wskaźniki:

- Pomoc finansowa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, świadczenia pieniężne, pomoc finansowa na dożywianie) – zadanie stałe MOPS – **70 rodzin z dziećmi do lat 18.**
- Pomoc w formie pokrycia kosztów obiadów dla dzieci i dorosłych (Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) – zadanie stałe MOPS – **obiady dla dzieci – 42 osoby.**
- Paczki żywnościowe (produkty żywnościowe do paczek zostały pozyskane ze zbiorów żywności prowadzonych przez CARITAS, wartość zebranej żywności to **4 932,92 zł**) – **170 paczek.**
- Pomoc żywnościowa we współpracy z PCK – **230 skierowań – 394 osoby** w rodzinach.

- Realizacja ustawy z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – Program „Rodzina 500+” – wypłata świadczenia wychowawczego dla **1 329 dzieci** na łączną kwotę **6 870 292,81 zł**.
- Realizacja programu rządowego „Dobry Start” (tzw. 300+) – **1 364** świadczenia na kwotę **40 200 zł**.
- Skierowanie osób bezrobotnych na prace społecznie użyteczne – 10 osób,
- Rozpatrzenie wszystkich złożonych wniosków dot. przyznania obiadów w szkole pozytywnie.
- Pomoc w formie stypendium szkolnego dla **155** uczniów na łączną kwotę **147 000 zł**.
- Pomoc w formie wyprawki szkolnej dla **44** uczniów na łączną kwotę **5 254,29 zł**.
- Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej – **20** osób, na kwotę: **100 002,59 zł**.
- Wydanie Karty Dużej Rodziny uprawniającej do ulg i zniżek u partnerów programu – **29 rodzin**.
- Wsparcie w postaci psychoedukacji dla dzieci z rodzin objętych pomocą asystenta rodziny: świetlica socjoterapeutyczna – 2 dzieci, placówka wsparcia dziennego – świetlica MOPS – 19 dzieci, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna – 16 dzieci, Ośrodek Kuratorski – 2 dzieci, Świetlica TPD w SP nr 1 – 5 dzieci, SOSW (wczesne wspomaganie rozwoju) – 3 dzieci.
- Żaden z uczniów nie otrzymał pomocy w formie zasiłku szkolnego, który przyznawany jest jednorazowo w wyniku zdarzenia losowego.

W ramach asystentury rodzin:

- 1) rodziny z problemami wychowawczo–opiekuńczymi korzystały z pomocy dwóch asystentek rodziny zatrudnionych w MOPS, zatrudnienie asystentek rodziny dofinansowane było w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018 „Asystent rodziny 2018” Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) wsparciem objęto 25 rodzin (53 dzieci), w tym 2 rodziny, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej (3 dzieci).

- 3) zapewniono możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego: poradnictwo i konsultacje psychologa, terapeutę uzależnień i prawnika, poradnictwo specjalistyczne, diagnozowanie, bezpłatne porady prawne,
- 4) 2 rodziny skorzystały ze szkoleń w ramach „Szkoły dla rodziców” organizowanych przez Poradnię Psychologiczno–Pedagogiczną,
- 5) dzieciom zapewniono możliwość korzystania placówek wsparcia dziennego,
- 6) zakończono pracę z 2 rodzinami – z powodu zmiany miejsca zamieszkania,
- 7) do zadań asystentek rodziny należało udzielanie pomocy rodzinom przede wszystkim: w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, w motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, wspieraniu aktywności społecznej rodzin, udzielaniu wsparcia psychoedukacyjnego dzieciom.

W szkołach i przedszkolach przy wsparciu innych instytucji regularnie przeprowadzano akcje również z udziałem rodziców, podczas których poruszana była tematyka „zdrowej rodziny”, jak np.: „STOP dopalacz”, „Stop przemocy w rodzinie”, Promowanie modelu zdrowej rodziny – Festyn „Biegaj z nami” – Szkoła Podstawowa nr 1, Programy antynikotynowe – „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, Zdrowe owoce, Dni zdrowia, Bezpieczeństwo w czasie ferii i wakacji, konkurs plastyczny „Światowy Dzień Przemocy”, Profilaktyka zagrożeń zażywania narkotyków, „Cyberprzemoc i inne negatywne zachowania w sieci”, Zajęcia warsztatowe „Profilaktyka nadużywania alkoholu przez młode kobiety – FAS”, „Zdrowie młodej kobiety”, Zajęcia edukacyjne, z zakresu aktywnego i zdrowego stylu życia, „Znajdź właściwe rozwiązanie” (we współpracy z SANEPiD–em), „Trzymaj formę”.

3.4.4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Miejskiej Człuchów na 2018 rok został uchwalony w dniu 8 grudnia 2017 r. uchwałą nr XXXV.241.2017 Rady Miejskiej w Człuchowie. Jest on częścią strategii rozwiązywania

problemów społecznych i formą realizacji przez gminę jej ustawowego obowiązku prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Źródłem finansowania zadań programu są środki finansowe z budżetu miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na realizację zadań Programu w roku 2018 wydano **427 604,60 zł**:

- rozwiązywanie problemów alkoholowych – z zaplanowanej w budżecie kwoty 366 569 zł, wykorzystano 364 528,19 zł, tzn. że wykonano plan na poziomie 99,44%,
- przeciwdziałanie narkomanii – z zaplanowanych 63 035,60 zł, wydano 61 289,07 zł, wykonano – 97,23% planu.

3.4.4.1. Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz zmniejszenie tych, które aktualnie już występują na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.
2. Zmniejszanie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych, przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania wolnego czasu zwłaszcza przez dzieci i młodzież.
4. Zwiększanie kompetencji rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych.
5. Promowanie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki uzależnień.
6. Zmniejszenie uciążliwości w życiu rodzinnym, spowodowanych nadużywaniem alkoholu lub braniem narkotyków przez członków rodzin.

3.4.4.2. Zadania wynikające z programu realizowane w roku 2018

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Na realizację tego zadania wydano **90 604,60 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- działalność Centrum Konsultacyjno–Informacyjnego ds. Uzależnień, pełnią w nim dyżury psycholog, prawnik, pedagog, specjalista terapii uzależnień, w roku 2018 w Centrum udzielono 600 porad,

- szkolenia i kursy specjalistyczne oraz udział w konferencjach osób zajmujących się tą problematyką, szkolenie o dopalaczach, programy nakierowane na redukcję picia oraz programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem,
 - koszty powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia i opłacenie kosztów sądowych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

Na realizację tego zadania wydano **93 000 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- bieżącą działalność świetlicy socjoterapeutycznej i Placówki Wsparcia Dziennego działającej jako świetlica MOPS przy ul. Słowackiego (wynagrodzenie nauczycieli, utrzymanie, materiały pomocnicze, doposażenie, wyżywienie dzieci) – w roku 2018 otaczały one opieką dzieci i młodzież 5 razy w tygodniu po trzy godziny dziennie, uczęszczały do nich dzieci ze szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych – razem ok. 50 dzieci i młodzieży, dzięki współpracy socjoterapeutów z rodzicami, pedagogami szkolnymi, wychowawcami klas, MOPS i policją do świetlic trafiły dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak również dzieci i młodzież z rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, opiekę wychowawczą i terapeutyczną sprawowało 8 nauczycieli,
 - działalność Punktu ds. Przemocy w Rodzinie (wynagrodzenia, utrzymanie),
 - organizację szkoleń i wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - wyjazdy, imprezy i spotkania rodzinne oraz uroczystości kształtujące postawy moralne bez alkoholu, narkotyków, przemocy, promujące zdrowy styl życia,
 - wsparcie środowiskowe – TPD, OHP, Ośrodek Kuratorski, SOSW,
 - szkolenie dla nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Na realizację tego zadania wydano **184 000 zł**, środki te przeznaczono m.in. na:

- profilaktyczną działalność informacyjno–edukacyjną prowadzoną na terenie szkół i innych placówek wychowawczych, programy i współfinansowanie różnych zajęć,
- zagospodarowanie czasu wolnego w ramach kształtowania postaw i poszukiwania inspiracji wśród młodzieży gimnazjalnej i ze szkoły podstawowej (nagrody dla uczniów, wycieczki, konkursy, festyny, wspieranie działań profilaktycznych itp.),
- współfinansowanie działań profilaktycznych w szkołach ponadgimnazjalnych: Zespół Szkół Technicznych, Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Agrobiznesu, Zespół Szkół Sportowych,
- wspieranie wolontariatu i działań młodzieżowych,
- wspieranie działalności alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych realizowane w Miejskim Domu Kultury (projekt edukacyjno–teatralny, warsztaty wokalne, warsztaty dla młodzieży, koncerty dla młodzieży, warsztaty profilaktyczne, spotkania seniorów),
- organizację form wypoczynku o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym dla dzieci i młodzieży (np. ferie zimowe 2018 w szkołach i MDK, wakacje w mieście 2018 – dofinansowanie działań realizowanych przez instytucje, organizacje i szkoły),
- działania profilaktyczne w szkołach i na drogach prowadzone przez Komendę Powiatową Policji i Klub Abstynenta „Krokus” (materiały profilaktyczno–edukacyjne),
- organizację dnia dziecka i mikołajek w mieście (zakup słodyczy i inne atrakcje dla dzieci),
- zakup nagród na zawody sportowe Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej,
- współfinansowanie nagród dla dzieci: biorących udział w konkursie piosenki francuskiej podczas Dni Kultury Francuskiej, uczestniczących w XXV Biegu Tura
- wyjazdy dzieci na basen i lodowisko ze szkół i świetlic,
- kampanię profilaktyczną i współpracę z seniorami z Człuchowa,
- dofinansowanie wyjazdu na zawody sportowe i spotkanie wigilijne podopiecznych Ośrodka Kuratorskiego,
- organizację koncertu dla młodzieży w Gdyni – NIEĆPA 2018 (bilety, poczęstunek, przejazd),

- konkursy i koncerty organizowane z okazji 100-lecia niepodległości w ramach Człuchowskich Przestrzeni Niepodległości,
 - wspieranie działań Państwowego Powiatowego Inspektoratu Oświaty,
 - zawody i konkursy sportowe organizowane przez szkoły, OSiR i MKS „Piast” (piłka nożna oraz koszykówka dla najmłodszych i młodzieży),
 - współorganizację Wigilii na Rynku dla mieszkańców (organizowanej przez MOPS, MDK, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta i MKRPA),
 - warsztaty: samoobrony dla kobiet, TAI CHI dla mieszkańców, dla ojców w Szkole Podstawowej nr 1,
 - wsparcie akcji: „Dzieci i młodzież w Hospicjum”, „KPP z profilaktyką wśród mieszkańców” (ulotki), „Wspieram pasję – taniec dla młodych i seniorów”, „Lato na wodzie – rejsy po jeziorze dla grup zorganizowanych”,
 - imprezę sportową „Biegaj z nami dla Niepodległej” (organizowaną przez SP nr 1),
 - konkursy: XVI Człuchowski Młodych Instrumentalistów (organizowany przez Stowarzyszenie Pro Kultura), „Piernikowe чудо” (SP nr 1), Powiatowy Konkurs Małych Form Teatralnych (MDK),
 - dofinansowanie spotkań wigilijnych i noworocznych w szkołach,
 - wspieranie działalności profilaktycznej Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Ośrodka Readaptacji Stowarzyszenia Solidarni „Plus” EKO „Szkoła życia” w Wandzinie,
 - wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przemocy,
 - nagrody w konkursach organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną, Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Słupsku Filia nr 2 w Człuchowie,
 - wspieranie działań parafii człuchowskich (piknik rodzinny w parafii pw. św. Judy Tadeusza „Rodzina razem”, II edycja Festiwalu Radości Chrześcijańskiej „Katolicy na ulicy”),
 - współfinansowanie festynów dla dzieci i rodziców organizowanych przez Klub Abstynenta „Krokus”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, PCK.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Na realizację tego zadania wydano **40 000 zł**. Środki finansowe przeznaczono na:

- udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym na działania profilaktyczne i organizację wypoczynku letniego (22 000 zł),
- wspieranie i propagowanie idei ruchów samopomocowych, trzeźwościowych oraz abstynenckich (18 000 zł).

3.4.4.3. *Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii*

Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należą:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W 2018 r. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii odbyła 16 posiedzeń, przyjęła 32 wnioski od rodzin i instytucji o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu. Zgłoszone osoby wezwano na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w formie ambulatoryjnej lub stacjonarnej. Zgłosiło się 30 osób, z tego 25 osób wyraziło gotowość podjęcia leczenia ambulatoryjnego, a 5 osób zostało skierowanych na badania w kierunku uzależnienia przez biegłych sądowych.

Koszty związane z działalnością komisji w 2018 r. to:

- wynagrodzenie roczne dla 5 członków komisji za pracę w komisji – 19 000 zł,
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych (ulotki) – 1 000 zł.

3.4.5. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017–2020 został przyjęty uchwałą nr XXVII.192.2017 RM z dnia 30 stycznia 2017 r. W jego realizację w 2018 r. wpisuje się przede wszystkim działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

3.4.5.1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół powołany został 21 marca 2011 r. zarządzeniem Burmistrza Miasta Człuchowa nr 39/2011, na podstawie uchwały nr LXVII/378/2010 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 13 października 2010 r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Człuchowie. Zespół liczy 10 członków. Jest to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie miasta Człuchowa. Jego obsługę organizacyjno–techniczną zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie. W grudniu 2018 r. nastąpiła zmiana na stanowisku przewodniczącej Zespołu, dotychczasową przewodniczącą Ewę Osinską zastąpiła Grażyna Radziemska.

Działania Zespołu są skierowane do rodzin w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemu. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażenie rodziców w umiejętności związane z prawidłowym pełnieniem roli rodzica i członka rodziny.

Wydatki Zespołu w roku 2018 r. dotyczyły m.in. zakupu ulotek informacyjnych, zakupu materiałów i sprzętu do obsługi Zespołu i grup roboczych oraz szkoleń.

3.4.5.2. Działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny

W ramach bezpośrednich działań Zespołu w roku 2018 r.:

- odbyło się 5 posiedzeń Zespołu, podczas których omawiane były sprawy organizacyjne pracy Zespołu i grup roboczych, dokonywano oceny sytuacji

w rodzinach w wyniku prowadzonego monitoringu i podejmowanych działań, podejmowano decyzje o zakończeniu procedury Niebieskiej Karty w rodzinach, dokonywano analizy prac grup roboczych oraz efektywności ich pracy,

- wpłynęły 22 „Niebieskie Karty A”, w tym: 20 sporządzonych przez Komendę Powiatową Policji w Człuchowie oraz 2 sporządzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w stosunku do roku 2017 o 10 zmalała liczba założonych „Niebieskich Kart”,
- w związku z powyższym odbyło się 158 posiedzeń grup roboczych, w których uczestniczyły zarówno osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie,
- zakończono procedury „Niebieskiej Karty” w 15 przypadkach z powodu, ustania przemocy, zrealizowania indywidualnego planu pracy, niepotwierdzenia faktu przemocy w rodzinie, braku współpracy oraz z powodu bezzasadności prowadzenia procedury,
- skierowano 2 wnioski do MKRPA o podjęcie działań, jeden wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną,
- udział w happeningach dot. przemocy organizowanych w szkole podstawowej, a skierowanych do rodziców i opiekunów. Wszyscy otrzymują materiały profilaktyczne, uczestniczyli w rozmowach, oglądali filmy tematyczne,
- działania edukacyjne wobec dzieci i dorosłych oraz działania podnoszące świadomość społeczną na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto na prośbę przewodniczących zespołów powiatu człuchowskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie uruchomiło program dla sprawców przemocy w rodzinie. Policjanci dzielnicowi oraz członkowie grup roboczych i członkowie zespołu spotykali się w roku 2018 r., aby omówić sprawy organizacyjne, formy współpracy i wypracować stosowanie tzw. „dobrych praktyk”. Kolejny raz członkowie Zespołu oraz grup roboczych, terapeuci oraz młodzież włączyli się do akcji stop przemocy pod hasłem „Nazywam Się Miliard”. W ramach prac zespołu następuje wymiana informacji i współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami zajmującymi się rozwiązaniem problemów dotyczących przemocy w rodzinie. Bardzo dobrze układa się współpraca z policją oraz pedagogami szkolnymi i asystentami rodziny.

Zespół Interdyscyplinarny na bieżąco monitoruje działalność instytucji zapewniających wszechstronną pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową. Podejmowane są liczne działania profilaktyczno-edukacyjne oraz szkoleniowe, skierowane bezpośrednio do mieszkańców, jak i specjalistów udzielających pomocy i wsparcia. Upowszechniane są informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (plakaty, ulotki, pogadanki w szkołach).

Zespół Interdyscyplinarny ściśle współpracuje z Centrum Konsultacyjno-Informacyjnym ds. Uzależnień przy Urzędzie Miejskim w Człuchowie, który zajmuje się zjawiskiem przemocy w rodzinie. Centrum to dysponuje specjalistyczną kadrami i prowadzi: punkt ds. przemocy w rodzinie, punkt ds. narkomani, świetlicę socjoterapeutyczną. Ponadto stałym zadaniem pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego osób ubiegających się o pomoc społeczną.

3.4.6. Zmniejszanie zjawiska izolacji osób niepełnosprawnych

Działania podejmowane dla zmniejszenia izolacji osób niepełnosprawnych prowadzone są bezpośrednio przez MOPS, a także we współpracy z instytucjami powiatowymi, które powołane są do realizacji zadań na rzecz aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, duże znaczenie w realizacji tego celu strategii odgrywa Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie, który funkcjonuje od lipca 2017 r.

3.4.6.1. Współpraca z instytucjami powiatowymi

Jest to przede wszystkim współpraca z:

- Powiatowym Urzędem Pracy – polegająca na wspieraniu działań PUP, których celem jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych – kierowanie osób z orzeczonymi stopniami niepełnosprawności do PUP, gdzie osoby te mogą zarejestrować się jako bezrobotne lub poszukujące pracy, mogą korzystać ze: szkoleń, staży zawodowych, przygotowania zawodowego dorosłych, dofinansowania studiów podyplomowych lub szkoleń, innych instrumentów finansowanych ze środków PFRON (adresowanych do osób niepełnosprawnych oraz ich pracodawców),
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – osoby niepełnosprawne informowane są o możliwości korzystania z pomocy finansowej, m.in.

na: turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu, czy dofinansowanie dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

3.4.6.2. Rola Środowiskowego Domu Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie obejmuje wsparciem osoby z zaburzeniami psychicznymi wymagające pomocy w życiu, w środowisku rodzinnym i społecznym, w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej, jest placówką pobytu dziennego: typu A – dla osób przewlekle psychicznie chorych, typu B – dla osób upośledzonych umysłowo i typu C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych.

ŚDS w Człuchowie jest placówką dla 30 dorosłych osób (mieszkańców Człuchowa) i działa przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. Jego uczestnicy korzystają z indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Placówka oferuje możliwość korzystania m.in. ze: śniadania, przerwy kawowej, ciepłego posiłku, terapii ruchowej (w tym zajęć sportowych, turystyki i rekreacji) i zajęciowej (zajęcia plastyczne, techniczne, terapia kulinarna), zajęć warsztatowych (malarzskich, teatralnych), poradnictwa psychologicznego (indywidualnego, grupowego, dla rodzin), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wycieczek, udziału w imprezach, grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów uczestników ŚDS.

W 2018 r. na bieżącą działalność placówka otrzymała środki z budżetu państwa w wysokości **524 952 zł**.

3.4.7. Program Aktywizacji i Integracji Seniorów Miasta Człuchowa

Program Aktywizacji i Integracji Seniorów Miasta Człuchowa na lata 2015–2020 został przyjęty do realizacji uchwałą nr III.13.2014 RM z dnia 30 grudnia 2014 r.

3.4.7.1. Działania realizowane przez MOPS

Wśród działań prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 r. zrealizowano następujące wskaźniki:

- 100 środowisk skorzystało z pomocy w formie usług opiekuńczych przyznawanych w miejscu zamieszkania,

- przyznano 140 świadczeń dla opiekunów osób niesamodzielnych, w tym: 100 rodzin korzystało ze wsparcia w postaci świadczeń pielęgnacyjnych, 20 rodzin ze specjalnego zasiłku opiekuńczego, 20 rodzin z zasiłku dla opiekunów.

W 2018 r. została podpisana umowa o dofinansowanie projektu „Utworzenie Centrum Rodzin”, w ramach którego planowane jest uruchomienie Klubu Seniora, Punktu Usług Opiekuńczych, wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych. Projekt będzie realizowany w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie. MOPS jest też bazą administracyjną dla Miejskiej Rady Seniorów i Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

3.4.7.2. *Miejska Rada Seniorów*

Miejska Rada Seniorów w Człuchowie została powołana na podstawie dwóch uchwał Rady Miejskiej w Człuchowie: nr VIII.54.2015 z 27 maja 2015 r. w sprawie powołania Miejskiej Rady Seniorów i nadania jej statutu oraz nr X.80.2015 z 20 października 2015 r. w sprawie powołania składu osobowego Miejskiej Rady Seniorów. W 2018 r. kończyła się jej pierwsza kadencja.

Statut MRS w Człuchowie określił jej cel, zadania, skład i tryb wyboru jej członków, a także organy i tryb pracy. Głównym celem MRS jest integracja środowiska osób starszych oraz wzmacnianie udziału osób starszych w życiu społeczności lokalnej. MRS jest organem konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym.

Miejska Rada Seniorów działa w następujących obszarach:

- 1) integracji i wspierania środowiska osób starszych oraz reprezentowania zbiorowych interesów tych osób na zewnątrz,
- 2) wspierania aktywności osób starszych,
- 3) profilaktyki i promocji zdrowia osób starszych,
- 4) zapobiegania i przełamywania marginalizacji osób starszych,
- 5) zapewnienia osobom starszym dostępu do edukacji, kultury i rekreacji.

Do zadań Miejskiej Rady Seniorów należy:

- współpraca z władzami miasta przy rozstrzyganiu w sprawach istotnych oczekiwań i potrzeb osób starszych, w tym przedstawianie propozycji zadań o charakterze priorytetowym,

- podejmowanie działań zmierzających do wykorzystania potencjału i czasu osób starszych na rzecz inicjatyw środowiskowych,
- propagowanie wśród osób starszych oferty kulturalnej, rekreacyjnej i edukacyjnej,
- monitorowanie potrzeb osób starszych,
- zgłaszanie uwag i wniosków do projektów aktów prawa miejscowego,
- podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej osób starszych, wzmocnienia ich aktywności obywatelskiej oraz służących ochronie praw i poszanowaniu godności osób w wieku senioralnym,
- budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych,
- współpraca z organizacjami społecznymi i instytucjami, działającymi na rzecz osób starszych,
- promowanie partnerstwa między samorządem lokalnym a organizacjami społecznymi działającymi na rzecz osób starszych,
- upowszechnianie informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta na rzecz osób starszych,
- prowadzenie edukacji społecznej o potrzebach, uprawnieniach i możliwościach osób w wieku senioralnym.

Pierwsza kadencja Miejskiej Rady Seniorów obejmowała okres od 20 października 2015 r. do 1 października 2018 r. Skład Miejskiej Rady Seniorów został powołany uchwałą Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 20 października 2015 r., w trakcie kadencji nie ulegał on zmianom. Miejską Radę Seniorów pierwszej kadencji tworzyli:

- 1) Jan Dragun – przedstawiciel Burmistrza Człuchowa,
- 2) Alfons Żebryk – przedstawiciel Burmistrza Człuchowa,
- 3) Irena Bartnik – przedstawiciel Klubu Emerytowanych Nauczycieli i Nauczycieli Rencistów „TYSIĄCLATKA” w Człuchowie,
- 4) Anna Czurejno – przedstawiciel Klubu Seniora „Transportowiec”.
- 5) Kazimierz Giełdon – przedstawiciel Klubu Emerytowanych Nauczycieli Zespołu Szkół Technicznych w Człuchowie,
- 6) Margot Gradel – przedstawiciel Klubu Seniora „Złota jesień”,
- 7) Tadeusz Szostak – przedstawiciel Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych – wiceprzewodniczący MRS,

- 8) Grzegorz Daniuk – przedstawiciel Klubu Seniora „RÓŻA”,
- 9) Zdzisława Pawłowska – przedstawiciel Klubu Emeryta „Medyk” – przewodnicząca MRS,
- 10) Maria Janczak – przedstawiciel Stowarzyszenia Klub Emerytów „Jedynka”,
- 11) Mirosław Szkudlarek – przedstawiciel Klubu Emerytów i Rencistów Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- 12) Władysław Gera – przedstawiciel Stowarzyszenia Diabetyków,
- 13) Józef Fudala – przedstawiciel Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Polityjnych – członek wspierający.

Podczas swojej kadencji MRS realizowała:

- funkcje konsultacyjne – członkowie MRS brali udział w konsultacjach dotyczących ważnych dla mieszkańców kwestii, m.in.: opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, budżetów obywatelskich, planu zagospodarowania ul. Królewskiej, utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku itp.,
- funkcje doradcze – podczas posiedzeń członkowie MRS zgłaszali uwagi i sugestie do działań miasta (np. dotyczące kwestii bezpieczeństwa seniorów, promocji naszego miasta, zagospodarowania terenów użyteczności publicznej, estetyki ulic i podwórek itp.),
- funkcje inicjatywne – dotyczące własnych pomysłów na działania osób starszych, m.in.: festyn „Seniorzy–Seniorom” – jest to impreza realizowana przez MRS z myślą o seniorach niezrzeszonych w klubach, odbyły się już trzy festyny, uczestniczy w nich coraz więcej seniorów, organizacja zajęć sportowych ZUMBA 60+, aktywne działania na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, włączenie się w organizację Dnia Seniora w Człuchowie oraz wsparcie obchodów 100–lecia odzyskania niepodległości przez Polskę.

W posiedzeniach MRS uczestniczyli goście, z którymi omawiane były najważniejsze sprawy dotyczące środowiska seniorów naszego miasta, brali w nich udział m.in.: Burmistrz Miasta Ryszard Szybajło, Przewodniczący Rady Miejskiej w Człuchowie Jerzy Górny, przedstawiciele Inspektoratu ZUS w Człuchowie, pracownicy Urzędu Miejskiego, Starostwa Powiatowego, policji, Polskiego Związku Emerytów i Rencistów, Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Słupsku, Akademii Pomorskiej w Słupsku.

W czasie całej kadencji odbyło się 16 posiedzeń MRS, z czego **4 posiedzenia** w roku 2018 – w lutym, maju, sierpniu i październiku. Frekwencja na posiedzeniach wyniosła średnio 85% (najwyższa obecność na poziomie 100%, najniższa obecność na poziomie 61%).

3.4.7.3. *Uniwersytet Trzeciego Wieku*

Uchwałą nr XXXVII.260.2018 RM z dnia 7 marca 2018 r. z dniem 15 marca 2018 r. w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie został utworzony Uniwersytet Trzeciego Wieku z siedzibą w Człuchowie.

Pierwszy semestr obejmował okres od marca 2018 r. do października 2018 r. W tym czasie zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie były realizowane dzięki współpracy z Akademią Pomorską w Słupsku, w ramach projektu „Akademia Seniora Aktywnego”. UTW w Człuchowie liczy do **100 słuchaczy**, którzy są mieszkańcami Człuchowa. Do grona słuchaczy mogą kandydować emeryci, renciści, którzy ukończyli 50 rok życia w roku kalendarzowym, w którym zgłosili się do UTW. Deklarację przystąpienia do UTW złożyło 100 osób, w ciągu semestru 7 osób złożyło rezygnację, lecz w wyniku rosnącego zainteresowania udziałem w zajęciach została stworzona lista rezerwowa, z której 5 osób zostało wpisanych na listę słuchaczy. Ogólna liczba słuchaczy UTW w Człuchowie na dzień zakończenia pierwszego semestru (31 października 2018 r.) wynosiła 98 osób. Kandydaci na słuchaczy UTW nadal są wpisywani na listę rezerwową.

W ramach pierwszego semestru zostało zrealizowanych 15 zajęć, które odbywały się w Człuchowie oraz w Słupsku. propagowały one zarówno naukę, jak i kulturę, były to: 1 warsztat, 2 spektakle, 1 koncert pianistyczny, 1 wycieczka (do Torunia), 2 wyjazdy studyjne (do Słupska), 2 laboratoria (Akademia Pomorska w Słupsku), 9 wykładów (1 w Słupsku i 8 w Człuchowie). Słuchacze brali bardzo aktywny udział we wszystkich proponowanych działaniach. Zapewnienie odpowiednio wysokiego poziomu realizowanych zajęć zwiększyło zaangażowanie seniorów i aktywizowało ich intelektualnie. Ponadto pozwoliło ciekawie i twórczo spędzić czas wolny. Konsekwencją prowadzonych działań w ramach UTW jest nieustannie rosnące zainteresowanie udziałem w zajęciach. Zatem zasadne stało się podjęcie działań, które pozwoliły nadal wszechstronnie aktywizować osoby starsze, rozwijać ich ciekawość poznawczą, pasję i zainteresowania, przybliżyć im osiągnięcia nauki, a także zwiększyć ogólną wiedzę.

Kluczowym elementem jest współpraca z uczelniami, które prowadzą działalność na poziomie akademickim i udzielają wsparcia merytorycznego. W listopadzie 2018 r. rozpoczął się drugi semestr UTW. W tym celu został opracowany harmonogram na semestr II (od listopada 2018 r. do lutego 2018 r.), w którym uwzględniono współpracę z Akademią Pomorską w Słupsku oraz Akademią Marynarki Wojennej w Gdyni.

3.5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów

Polityka planistyczna miasta Człuchów oparta była o obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjęte uchwałą nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r.

W dniu 5 września 2018 r. RM podjęła uchwałę nr XLII.294.2018 w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów.

Dokument ten stwierdza, iż cele i wizje rozwoju miasta określone w studium pozostają aktualne, stanowiąc główny kierunek dążenia do wytyczonych celów. Wszystkie obowiązujące plany miejscowe są również aktualne. Braki formalne oraz nowe wymagania prawne będą likwidowane sukcesywnie w trakcie opracowywania zmian.

IV. Stan finansów gminy

Na zakończenie roku 2018 budżet Gminy Miejskiej Człuchów zamknął się kwotami przedstawionymi w poniższej tabeli.

Tabela 9. Budżet Gminy Miejskiej Człuchów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie	% wykonania
Dochody, w tym:	62 077 686,38	63 034 011,08	101,54%
bieżące	51 608 345,88	53 261 254,65	103,20%
majątkowe	10 469 340,50	9 772 756,43	93 35%
Wydatki, w tym:	66 627 686,38	62 639 857,81	94,01%
bieżące	49 987 644,95	47 883 937,66	95,79%
majątkowe	16 640 041,43	14 755 920,15	88,68%

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

Wynik budżetu	<u>- 4 550 000,00</u>	<u>394 153,27</u>	
Przychody	6 982 626,01	6 992 433,95	100,14%
Rozchody	2 432 626,01	2 432 626,01	100,00%
Wolne środki	<u>0,00</u>	<u>4 953 961,21</u>	

Według planu budżet roku 2018 to budżet z deficytem na poziomie 4 550 000,00 zł, natomiast wykonanie to **nadwyżka** w wysokości **394 153,27 zł**, będąca wynikiem wyższego niż planowano wykonania dochodów oraz niższego wykonania wydatków. Wyższe niż planowano wykonanie dochodów dotyczy dochodów bieżących. Niższe wykonanie wydatków wynika z faktu prowadzenia polityki oszczędnościowej bez zmniejszania jakości wykonywanych usług i realizowanych zadań. Przychody i rozchody wykonano na zaplanowanym poziomie i w związku z tym po zamknięciu roku w budżecie pozostały **wolne środki** w wysokości **4 953 961,21 zł**.

Wykonanie wydatków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Plan (po zmianach)	Wydatki wykonane	Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (art. 191 ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych)
	w zł		
WYDATKI OGÓŁEM	66 627 686,38	62 639 587,81	0,00
z tego:			
Wydatki bieżące	49 987 644,95	47 883 937,66	0,00
z tego:			
– wydatki jednostek budżetowych, z tego	26 206 370,56	25 117 760,82	0,00
• wynagrodzenia i składki od nich naliczane	15 436 265,77	15 158 640,56	0,00
• wydatki związane z realizacją ich zadań statutowych	10 770 104,79	9 959 120,26	0,00
– dotacje na zadania bieżące	6 788 417,24	6 625 106,56	0,00
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	15 631 167,00	15 369 520,18	0,00
– wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	662 785,15	461 090,59	0,00

– wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	121 905,00	0,00	0,00
– obsługa długu	577 000,00	310 459,51	0,00
Wydatki majątkowe	16 640 041,43	6 604 539,32	1 255 363,17

W roku 2018 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania z udziałem środków z Unii Europejskiej w łącznej kwocie **9 819 345,11 zł**.

W trakcie roku z budżetu Gminy udzielono następujących dotacji:

1. dla jednostek spoza sektora finansów publicznych:
 - a) dotacje celowe dla stowarzyszeń – 386 000,00 zł
 - b) dotacja celowa dla pozostałych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych – 247 943,25 zł
 - c) dotacja celowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 16 010,62 zł
 - d) dotacja podmiotowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 3 040 142,69 zł
 - e) dotacja celowa dla osób fizycznych i prawnych – 17 950,00 zł
2. dla jednostek sektora finansów publicznych :
 - a) dotacje podmiotowe dla instytucji kultury – 2 410 010,00 zł
 - b) dotacja celowa (inwestycyjna) dla instytucji kultury – 122 361,37 zł
 - c) dotacja przedmiotowa dla zakładu budżetowego – 525 000,00 zł
 - d) dotacja celowa dla zakładu budżetowego – 19 990,99 zł
 - e) dotacja celowa na pomoc finansową pomiędzy jst – 430 862,19 zł
 - f) wpłata na fundusz celowy PSP – 10 000,00 zł

Jednostki oświatowe zgromadziły na rachunku dochodów własnych kwotę 32 336,75 zł, które wydatkowały w tej samej wysokości.

Zadania z zakresu administracji rządowej wykonano na kwotę **15 144 906,80 zł**, na co otrzymano dotację celową w tej samej kwocie.

W roku 2018 uzyskano dochody związane z korzystaniem ze środowiska na poziomie **41 048,58 zł**, które w kwocie 35 662,11 zł wydatkowano na zadania związane z ochroną środowiska.

W trakcie roku otrzymano dochody z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu w kwocie **428 916,94 zł** i przeznaczono je na realizację programu profilaktyki

i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Wydatki na realizację programu wyniosły 425 817,26 zł.

W zakresie systemu gospodarki odpadami gmina otrzymała dochody w kwocie **2 595 639,66 zł** i wydatkowała je w kwocie 2 577 118,06 zł. Wykonane dochody w tym zakresie są o 18 521,60 zł wyższe od wykonanych wydatków, w związku z tym planuje się dodać do wydatków na obsługę systemu w roku 2019 wskazaną różnicę.

W trakcie roku zaciągnięto kredyt w wysokości **3 550 000,00 zł**. Przychody budżetu zostały wykonane na poziomie **1 725 416,44 zł**, a rozchody **1 725 416,44 zł**.

Utworzona w budżecie rezerwa ogólna nie została rozdysponowana w kwocie 7 848,00 zł. Natomiast rezerwa celowa na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w kwocie 160 000,00 zł nie została wykorzystana w trakcie roku.

Analiza wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za 2018 r. nie budzi zastrzeżeń co do jego przebiegu. Zadania bieżące i inwestycyjne zostały wykonane zgodnie z zaplanowanym i zmodyfikowanym w trakcie roku planem. W trakcie roku nie wystąpiły żadne przesłanki mogące istotnie wpłynąć na zachwianie gospodarki finansowej w Gminie Miejskiej Człuchów.

Wszelkie zobowiązania finansowe realizowane są terminowo przy zachowaniu płynności finansowej. Wykazana w sprawozdaniu Rb 28S kwota zobowiązań w wysokości 1 314 222,15 zł dotyczy w całości zobowiązań niewymagalnych.

Tabela 11. Zadłużenie gminy na zakończenie roku 2018.

Zobowiązania w zł	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018
Kredyty	11 783 205,61	12 900 579,60
Poręczenia i gwarancje niewymagalne	877 188,00	755 285,00

Spląty długu w roku 2018 mieściły się w granicach określonych ustawowo w art. 243 ustawy o finansach publicznych, tj. z zachowaniem relacji

$$\frac{(R + O)}{Db} \leq \frac{1}{7} \times \sum_{i=1}^7 \frac{(Db_{ei} - W_{bei})}{Db_i}$$

Splata zadłużenia odbywa się zgodnie z harmonogramem.

Szczegóły dotyczące finansów Gminy Miejskiej Człuchów znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2018 przyjętym Zarządzeniem Burmistrza

Nr 0050.26.2019 z dnia 20 marca 2019 r. oraz w sprawozdaniu dotyczącym informacji o stanie mienia komunalnego i przebiegu planów finansowych instytucji kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów przyjętym Zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.27.2019 z dnia 20 marca 2019 r.

V. Budżet obywatelski

W celu zwiększenia udziału mieszkańców Gminy Miejskiej Człuchów w procesie decydowania o sprawach dotyczących ich najbliższego otoczenia, a także podkreślenia, jak ważna jest rola członków wspólnoty samorządowej w procesie stanowienia prawa i planowania zadań utworzono Człuchowski Budżet Obywatelski. Na podstawie Zarządzenia nr 0050.44.2017 Burmistrza Miasta Człuchowa z dnia 9 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia budżetu obywatelskiego Gminy Miejskiej Człuchów na 2018 rok ustalono jego regulamin i powołano zespół ds. wdrożenia budżetu obywatelskiego. Regulamin określił zasady zgłaszania, weryfikowania, głosowania i ostatecznego wyboru przedsięwzięć obywatelskich do realizacji.

5.1. Zasady składania wniosków i ich ocena

Na zadania z budżetu obywatelskiego w 2018 r. zaplanowano kwotę 150 tys. zł. Jedno zadanie mogło być dofinansowane maksymalnie kwotą 45 tys. zł, jednak nie mniejszą niż 10 tys. zł. Przedsięwzięcia mogły być zgłaszane przez osoby pełnoletnie, zamieszkujące na terenie Człuchowa, posiadające czynne prawo wyborcze. Jedna osoba mogła złożyć tylko jeden wniosek, mógł on dotyczyć wszystkich spraw dotyczących zadań własnych gminy w zakresie inwestycji. Propozycje przedsięwzięć należało zgłaszać na przygotowanym formularzu wniosku. Niezbędne było dołączenie listy z podpisami co najmniej 25 osób popierających daną propozycję. W terminie do 15 września 2017 r. do UM wpłynęło 9 wniosków, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 12. Lista wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2018 Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Przewidywana wartość zadania

1	Chodnik wraz z kopertami na samochody i tabliczkami „Tylko dla mieszkańców bloku” wzdłuż bloku ul. Szczecińska 12/ul. Sobieskiego oraz ścieżka rowerowa przy krawężniku	ul. Szczecińska 12	brak wyliczenia
2	Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz	park, ul. Kościelna	45 tys. zł
3	Siłownia plenerowa „Pod chmurką”	os. Wazów	45 tys. zł
4	Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	ul. Traugutta	45 tys. zł
5	„Bezpieczny pieszy, bezpieczny rowerzysta” – uporządkowanie chodników i ścieżek pieszo–rowerowych w zakresie prawidłowego oznakowania, zlikwidowania barier architektonicznych, połączenie fragmentów ścieżek w całość	całe miasto	45 tys. zł
6	Oświetlenie solarne ścieżki rowerowej (12 lamp solarnych na 4 metrowych słupach aluminiowych osadzonych na podstawie betonowej)	Odcinek ścieżki rowerowej przy al. Wojska Polskiego pomiędzy ul. Kołtąja a Poniatowskiego	43 168,00 zł
7	Reaktywacja siłowni OSiR „Kuźnia” – wymiana sprzętu, pomalowanie ścian, wymiana biurka, zakup sprzętu audio	OSiR, ul. Szkolna 1	17 tys. zł
8	Boisko do gry w piłkę dla dzieci do lat 12 – wyrównanie terenu, nowa nawierzchnia, ogrodzone wysoką siatką, wejście zabezpieczone, monitoring, 1 bramka i siatka do kometki	ul. Sobieskiego 6 (dawne boisko internatu LO lub plac przed Sobieskiego 6A)	brak wyliczenia
9	Wymiana ciągów pieszych – chodników i placu przed wejściem głównym do szkoły z płytek betonowych na kostkę betonową typu „polbruk”	ul. Sobieskiego 7A	42 tys. zł

Po przeprowadzeniu analizy złożonych wniosków pod względem formalno–prawnym, praktycznej możliwości realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do planowanych zadań gminy, a także możliwości finansowych i technicznych, wyłoniono 4, które miały zostać poddane pod głosowanie mieszkańców. Z wniosków zaopiniowanych pozytywnie i negatywnie została utworzona lista wszystkich propozycji realizacji przedsięwzięć. Opublikowano ją na stronie internetowej miasta www.czluhow.eu i na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Lista przedstawiała się następująco:

Tabela 13. Ocena formalno–merytoryczna wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2018 Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Nazwa zadania	Ocena formalna	Ocena merytoryczna	Uwagi	Zakwalifikowanie projektu do głosowania
1.	Chodnik wraz z kopertami na samochody i tabliczkami „Tylko dla mieszkańców bloku” wzdłuż bloku ul. Szczecińska 12/ ul. Sobieskiego oraz ścieżka rowerowa przy krawężniku	brak wymaganej ilości podpisów	–	–	NIE
2.	Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz <ul style="list-style-type: none"> • park, ul. Kościelna 	V	V	–	TAK
3.	Siłownia plenerowa „Pod chmurką” <ul style="list-style-type: none"> • os. Wazów 	V	V	Potrzebne wyznaczenie miejsca i zgoda SML–W „Pomorzanka”. Wyznaczono termin uzupełnienia oferty do 26.09, wniosek uzupełniono	TAK
4.	Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	V	V	–	TAK
5.	„Bezpieczny pieszy, bezpieczny rowerzysta” – uporządkowanie chodników i ścieżek pieszo–rowerowych w zakresie prawidłowego oznakowania, zlikwidowania barier architektonicznych, połączenie fragmentów ścieżek w całość	V	–	zadanie przekracza próg finansowy, brak jest dokumentacji – koncepcji uporządkowania chodników i ścieżek, brak uzgodnień z właścicielami chodników i dróg	NIE
6.	Oświetlenie solarne ścieżki rowerowej (12 lamp solarnych na 4 metrowych słupach aluminiowych osadzonych na podstawie betonowej) <ul style="list-style-type: none"> • Odcinek ścieżki rowerowej przy al. Wojska Polskiego pomiędzy ul. Kołłątaja a Poniatowskiego 	V	V	–	TAK
7.	Reaktywacja siłowni OSiR „Kuźnia” – wymiana sprzętu, pomalowanie ścian, wymiana	miejsce nie jest ogólnodostęp-	–	–	NIE

	biurka, zakup sprzętu audio	ne i jest płatne			
8.	Boisko do gry w piłkę dla dzieci do lat 12 – wyrównanie terenu, nowa nawierzchnia, ogrodzone wysoką siatką, wejście zabezpieczone, monitoring, 1 bramka i siatka do kometki <ul style="list-style-type: none"> ul. Sobieskiego 6 (dawne boisko internatu LO lub plac przed Sobieskiego 6A) 	wskazany teren jest własnością powiatu człuchowskiego, brak innej bezpiecznej przestrzeni	–	–	NIE
9.	Wymiana ciągów pieszych – chodników i placu przed wejściem głównym do szkoły z płytek betonowych na kostkę betonową typu „polbruk” <ul style="list-style-type: none"> ul. Sobieskiego 7A 	miejsce nie jest ogólnodostępne	–	–	NIE

5.2. Wybór przedsięwzięć do realizacji

Termin głosowania nad wyborem zadań zaplanowano ostatecznie na 29 października 2017 r. w godz. od 8:00 do 18:00. Głosowanie odbyło się w Urzędzie Miejskim w Człuchowie. Każdy mieszkaniec mógł oddać tylko jeden głos na realizację wybranego przedsięwzięcia.

Rysunek 1. Plakat zachęcający do wzięcia udziału w głosowaniu.

Budżet Obywatelski -2018-

ZADANIA:

1.

Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz - w parku, ul. Kościelna

2.

Siłownia plenerowa „Pod chmurką” na os. Wazów

3.

Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn

4.

Oświetlenie solarne ścieżki rowerowej przy al. Wojska Polskiego pomiędzy ul. Kosiążka a Poniatowskiego (12 lamp solarnych na czterometrowych słupach aluminiowych osadzonych na podstawie betonowej)

WYBÓR ZADAŃ

29 października 2017 r. (niedziela)

w godz. 8:00-18:00

Urząd Miejski w Człuchowie

**ZAPRASZAMY PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW
Z DOKUMENTEM TOŻSAMOŚCI**

W głosowaniu udział wzięło 207 mieszkańców. Z urny wyjęto 207 kart, w tym jeden głos nieważny. Uprawnionych do głosowania było 10 981 mieszkańców, frekwencja wyniosła 1,88%. Na poszczególne projekty oddano następujące liczby głosów ważnych:

Tabela 14. Liczba oddanych głosów na poszczególne propozycje złożone do Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018 zakwalifikowane do głosowania dn. 29 października 2017 r.

Nr na karcie	Nazwa zadania	Liczba oddanych głosów
1	Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz – park, ul. Kościelna	77
2	Siłownia plenerowa „Pod chmurką” – os. Wazów	33
3	Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	86
4	Oświetlenie solarne ścieżki rowerowej (12 lamp solarnych na 4 metrowych słupach aluminiowych osadzonych na podstawie betonowej) na odcinku ścieżki rowerowej przy	10

	al. Wojska Polskiego pomiędzy ul. Kołłątaja a Poniatowskiego	
Suma:		206

Do realizacji wybrano trzy projekty, który otrzymały największą liczbę głosów – projekty nr 3, 1 i 2. W uchwale nr XXXV.248.2017 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 8 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2018 rok znalazły się te trzy inwestycje do realizacji. Na każdą zaplanowano po 50 tys. zł

Tabela 15. Kwalifikacja zadań budżetu obywatelskiego w planie finansowym Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2018.

Lp.	Zadanie	Kwalifikacja w planie	Zaplanowana kwota
1.	Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz – park, ul. Kościelna	Dział 926 Rozdział 92695 Paragraf 6050	50 000,00
2.	Siłownia plenerowa „Pod chmurką” – os. Wazów	Dział 926 Rozdział 92695 Paragraf 6050	50 000,00
3.	Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	Dział 600 Rozdział 60016 Paragraf 6050	50 000,00

Po procedurze zamówień publicznych, wyłonieniu wykonawców i wykonaniu koszty kształtowały się następująco:

Tabela 16. Koszty wykonania zadań wyłonionych do realizacji w ramach Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018.

1.	Zestaw trwałych urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń rekreacyjnych na zewnątrz – park, ul. Kościelna	45 132,73
2.	Siłownia plenerowa „Pod chmurką” – os. Wazów	43 744,40
3.	Utwardzenie nawierzchni ulicy Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	54 471,30

Utwardzenie ul. Traugutta miało miejsce pod koniec 2018 r., urządzenia siłowni zamontowano na początku 2019 r.

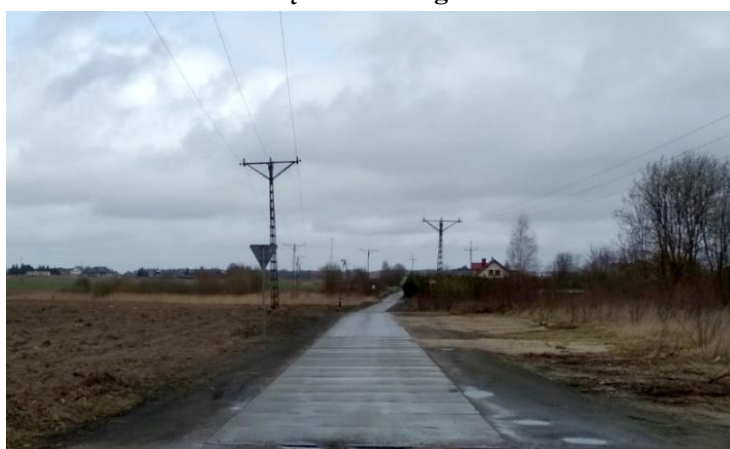
Fot. 1. Siłownia plenerowa na Os. Wazów.

Fot. 2. Siłownia plenerowa w parku.

Fot. 3. Utwardzona część ul. Traugutta.

VI. Spółki komunalne i jednostki organizacyjne gminy

Gmina Miejska Człuchów posiada 100% udziałów we własnej spółce – w Przedsiębiorstwie Komunalnym Sp. z o.o., a także udziały w innych spółkach: ZZO w Nowym Dworze oraz w Pomorskim Regionalnym Funduszu Poręczeń Kredytowych w Gdańsku. W gminie funkcjonują:

- 4 jednostki budżetowe:
 - Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie,
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie,
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie;
- 1 samorządowy zakład budżetowy:
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie;
- 3 instytucje kultury:
 - Miejska Biblioteka Publiczna im. doktora Janusza Korczaka w Człuchowie,
 - Miejski Dom Kultury w Człuchowie,
 - Muzeum Regionalne w Człuchowie.

W spółkach komunalnych, w których udziały posiada Gmina Miejska Człuchów ani w instytucjach kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów w 2018 roku nie byli zatrudnieni radni Rady Miejskiej w Człuchowie. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej – jednostce budżetowej w 2018 roku zatrudniona była radna kadencji 2014–2018 Elżbieta Józefowska.

6.1. Udział miasta w spółkach komunalnych

Gmina Miejska Człuchów posiada udziały w trzech następujących spółkach komunalnych: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie, Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o., Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych w Gdańsku.

Tabela 17. Udziały Gminy Miejskiej Człuchów w spółkach komunalnych.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość na 31 grudnia 2018 r.	Liczba udziałów	Struktura własności
I	W spółkach utworzonych przez Gminę	20 356 200,00 zł	407 124	X
1.	Przedsiębiorstwo Komunalne w Człuchowie	20 356 200,00 zł	407 124	100,00%
II	W innych podmiotach	1 156 300,00 zł	22 286	X
1.	ZZO w Nowym Dworze	1 126 300,00 zł	22 256	10,00%
3.	Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń kredytowych Gdańsk	30 000,00 zł	30	0,18%
	Ogółem (I +II)	21 512 500,00 zł	429 410	X

6.2. Jednostki budżetowe

6.2.1. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednego przedszkola – Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Do przedszkola uczęszczało w roku szkolnym 2017/18 – 187 dzieci, a w roku szkolnym 2018/2019 – 184 dzieci. W przedszkolu zatrudnionych było 14 nauczycieli, w tym 1 nauczyciel stażysta, 1 kontraktowy, 5 mianowanych oraz 6 nauczycieli dyplomowanych.

6.2.2. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi z oddziałami gimnazjalnymi. Przy szkole funkcjonowały oddziały integracyjne, tj. w roku szkolnym 2017/18 – 6 oddziałów, a w roku szkolny 2018/19 – 7 oddziałów.

W roku szkolnym 2017/2018 uczyło się w szkole – 646 uczniów klas I–VII, 207 uczniów klas II–III gimnazjum oraz 40 uczniów klas OHP, do oddziałów przedszkolnych w szkole uczęszczało 33 dzieci. Od września 2018 r. do szkoły uczęszcza 719 uczniów klas I– VIII, 105 uczniów klas III gimnazjów oraz 29 uczniów klas OHP. Razem w roku szkolnym 2018/2019 w szkole funkcjonuje 45 oddziałów, w tym w oddziałach integracyjnych uczyło się 71 uczennic i 57 uczniów.

W 2018 r. do jednej klasy w szkole uczęszczało średnio 20 osób. Zatrudnionych było 90 nauczycielek i nauczycieli (w przeliczeniu na pełne etaty), w tym 1 nauczyciel stażysta, 5 nauczycieli kontraktowych, 6 nauczycieli mianowanych oraz 77 nauczycieli dyplomowanych. W ciągu 2018 r. zwolniono 4 nauczycieli (w przeliczeniu na pełne etaty). Na jednego nauczyciela przypada średnio 10 uczniów.

W 2018 r. Szkoła Podstawowa nr 1 mieściła się w dwóch budynkach tj. przy ul. Szkolnej 3 oraz przy ul. Średniej 4a. Bazę całej szkoły stanowiło 55 sal lekcyjnych, w tym: 4 pracownie komputerowe, 1 pracownia do języka angielskiego, 1 pracownia do zajęć technicznych, 1 pracownia do zajęć chemicznych, hala i sale gimnastyczne, sala korekcyjna, boisko wielofunkcyjne, 3 świetlice, 2 biblioteki oraz 1 stołówka z kuchnią.

Modernizacja bazy szkoły w 2018 r. objęła: remonty 5 sal lekcyjnych, remont i wyposażenie sali do zajęć rewalidacyjnych, remont biblioteki i czytelnicy przy ul. Szkolnej 3, remont schodów zewnętrznych oraz zagospodarowanie placu przy szkole przy ul. Średniej 4a, remont szatni oraz zakup szafek dla każdego ucznia.

Szkoła Podstawowa nr 1 w 2018 r. pozyskała dodatkowe środki finansowe z: prowadzonej od wielu lat zbiórki makulatury i nakrętek – 11 170 zł oraz darowizny z Koła Łowieckiego „Darz Bór” – 2 000 zł.

6.2.3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie

Środowiskowy dom Samopomocy w Człuchowie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną gminy, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej. Powstał na mocy uchwały nr XXX.219.2017 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy oraz nadania mu statutu. Jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczy usługi dla dorosłych osób przewlekle psychicznie chorych i osób upośledzonych umysłowo. Środowiskowy Dom Samopomocy działa w formie jednostki budżetowej Gminy Miejskiej Człuchów i jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu.

Do podstawowych zadań ŚDS należy:

- 1) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia u osób z zaburzeniami psychicznymi,

- 2) organizowanie zajęć dostosowanych do stanu zdrowia, sprawności psychofizycznej i szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności,
- 3) pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- 4) wsparcie terapeutyczne i psychologiczne.

Całość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie ŚDS w roku 2018 to **561 621,00 zł**, w całości kwotę tę stanowiła dotacja na bieżące działania z budżetu Wojewody. Placówka nie otrzymała środków finansowych z innych źródeł.

Łączna kwota wydatków ŚDS w roku 2018 wyniosła **558 152,30 zł**. Niewykorzystana część dotacji, czyli 3 468,70 zł, została zwrócona.

6.2.4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Miejskiej Człuchów. Działa na podstawie uchwały Rady Miasta Człuchów Nr VIII/57/95 z dnia 28 marca 1995 r. w sprawie powołania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie, statutu zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej Nr XLVIII/343/2014 z dnia 28 maja 2014 r., Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej zatwierdzonego Zarządzeniem Nr 0050.78.2018 Burmistrza Miasta Człuchowa z dnia 5 września 2018 r., pozostałych przepisów wewnętrznych MOPS i aktów prawa miejscowego.

Ośrodek działa na podstawie licznych ustaw z zakresu polityki społecznej, m.in.: ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.), ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.), ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.), ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.), ustawy z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.), a także innych ustaw, m.in.: ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.), ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.), ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1260 ze zm.), ustawy z dnia

14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.).

W 2018 r. MOPS dysponował budżetem w wysokości **17 685 435,58 zł** z czego:

- ze środków budżetu miasta 2 286 735,21 zł
- z budżetu państwa 15 398 700,37 zł
- na pomoc społeczną 3 581 070,45 zł;
- na świadczenia rodzinne i inne 14 104 365,13 zł.

Pracownicy zatrudnieni w ośrodku to wyspecjalizowana kadra posiadająca wymagane kwalifikacje z zakresu pomocy społecznej. Biorą udział w szkoleniach i spotkaniach dotyczących pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, realizacji projektów oraz innych kwestii niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania jednostki. W celu realizacji zadań w 2018 r. MOPS zatrudniał pracowników na 38 etatów oraz 16 w formie umów zlecenie.

Struktura zatrudnienia w MOPS w roku 2018 przedstawiała się następująco:

- Dział Pomocy Środowiskowej – łącznie 11 pracowników (11 etatów), w tym: 1 kierownik działu, 4 starszych specjalistów pracy socjalnej, 2 specjalistów pracy socjalnej, 1 pracownik socjalny, 1 aspirant pracy socjalnej, 2 asystentki rodziny;
- Dział Usług Opiekuńczych – łącznie 20 pracowników (15 etatów i 5 umów zlecenie), w tym: 1 kierownik działu, 11 opiekunek, 3 opiekunki specjalistyczne (2 pielęgniarki, pracownik socjalny), 2 pedagogów i 3 opiekunki;
- Dział Świadczeń Rodzinnych – łącznie 7 pracowników, w tym: 1 kierownik działu, 4 inspektorów ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, 2 pomoce administracyjne;
- Dział Pomocy Instytucjonalnej – łącznie 4 pracowników (4 umowy zlecenie), w tym: opiekunów (noclegownia), opiekun/wolontariusz (noclegownia – 2 osoby), osoba obsługująca Punkt przyjmowania i wydawania odzieży/wolontariat;
- Dział Finansowo–Kadrowy – łącznie 6 pracowników (5 etaty i 1 umowa zlecenie), w tym: główna księgowa, starszy referent ds. ekonomicznych, referent ds. ekonomicznych, pracownik kadr, sekretariatu, robotnik gospodarczy, informatyk;

- Dyrektor – 1 etat;
- Inni – radca prawny, inspektor ochrony danych osobowych, osoba zatrudniona przy dystrybucji żywności z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (umowa zlecenie), inne gospodarcze (2 umowy zlecenie).

MOPS dysponuje następującymi obiektami:

- budynek administracyjno–biurowy przy ul. Średniej o powierzchni 304 m²,
- budynek noclegowni o powierzchni 133 m²,
- budynek świetlicy ul. Słowackiego 3B o powierzchni ok. 110 m².

6.3. Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie działa na podstawie uchwały RM nr IV/27/2003 z dnia 19 lutego 2003 r. OSiR jest gminną jednostką organizacyjną i działa jako zakład budżetowy. Siedzibą Ośrodka jest obiekt przy ul. Szkolnej 1 w Człuchowie, administruje on również ośrodkiem wypoczynkowym nad jez. Rychnowskim, w którego skład wchodzi: Camping nr 80, pole namiotowe, plaża miejska, park atrakcji z parkiem wodnym, parkiem linowym i polem do minigolfa.

6.3.1. Zadania OSiR

Do zadań Ośrodka należy:

- Organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo–rekreacyjnych oraz turystycznych.
- Utrzymanie obiektów i urządzeń użyteczności publicznej – zapewnienie właściwej eksploatacji i konserwacji bazy sportowej, rekreacyjnej i usługowej.
- Tworzenie i zagospodarowanie w urzędzenia sportowe i rekreacyjne terenów oraz miejsc specjalnie na ten cel wydzielonych i przekazanych przez Urząd Miejski.
- Popularyzacja walorów turystycznych i rekreacyjnych miasta.
- Odpłatne i nieodpłatne udostępnianie bazy sportowo–rekreacyjnej w celu szkolenia i doksztalcania kadr trenersko–instruktorskich i zawodniczych.
- Organizowanie odpłatnych i nieodpłatnych imprez na zlecenie klubów, organizacji i instytucji.

- Eksploatacja kąpieliska oraz ośrodka wypoczynkowego wraz z campingiem i parkiem rozrywki nad jez. Rychnowskim.
- Prowadzenie sprzedaży informatorów turystycznych, widokówek, kopert, znaczków oraz pamiątek regionalnych.
- Współpraca z placówkami oświatowo–kulturalnymi i stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami prowadzącymi działalność sportową, turystyczną i rekreacyjną.

6.3.2. Przychody OSiR w 2018 r.

Ośrodek zanotował przychody w wysokości **849 161,23 zł**, w tym:

- dochody z najmu i dzierżaw 79 687,31 zł
- wpływy z usług 769 473,92 zł.

Wśród usług generujących w 2018 r. najwyższe przychody znalazły się:

- Boisko, stadion 1 311,11 zł
- Hala 24 991,15 zł
- Sauna 3 243,88 zł
- Siłownia 1 409,74 zł
- Noclegi w „Domu Sportowca” 189 607,65 zł
- Noclegi na Campingu nr 80 135 473,59 zł
- Pole namiotowe 44 909,44 zł
- Obozy sportowo–rekreacyjne 211 594,45 zł
- Wypożyczalnia sprzętu 4 181,25 zł
- Park atrakcji 141 794,88 zł.

Ośrodek otrzymał dotację przedmiotową na utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w kwocie **525 000 zł**, oraz dotację celową – na zagospodarowanie terenu wokół amfiteatru nad jez. Rychnowskim, w kwocie **19 990,99 zł**. W 2018 r. otrzymał również darowizny: pieniężną 3 900 zł oraz rzeczową o wartości 1 005,56 zł. Równowartość odpisów amortyzacyjnych wyniosła **335 126,04 zł**.

W porównaniu do roku 2017 przychody netto z parku rekreacji wyniosły w 2018 r. 147%, z pola namiotowego na Campingu nr 80 143%, a z bazy noclegowej 141%.

6.3.3. Analiza wydatków OSiR w 2018 r.

W 2018 r. średnioroczne zatrudnienie w OSiR wyniosło 11,96 etatu. Wydatki osobowe przedstawiały się następująco:

- Nagrody i wydatki osobowe nie wliczone do wynagrodzeń 5 592,46 zł
- Wynagrodzenie osobowe pracowników 454 034,96 zł
- Dodatkowe wynagrodzenie roczne 25 091,79 zł
- Składki na ubezpieczenie społeczne 76 193,57 zł
- Składki na Fundusz Pracy 9 678,79 zł
- Wynagrodzenie bezosobowe 17 110,70 zł.

Na nagrody konkursowe w 2018 r. przeznaczono 13 875,10 zł.

Na zakup materiałów i wyposażenia 114 144,78 zł, w tym m.in.:

- artykuły biurowe 1 328,23 zł
- paliwo 3 938,02 zł
- środki czystości 10 562,04 zł
- artykuły konserwatorskie 19 514,77 zł
- wyposażenie 72 146,97 zł.

Na zakup energii wydano 171 192,82 zł, w tym:

- energia 76 390,75 zł
- woda 30 785,34 zł
- energia cieplna 56 765,38 zł
- paliwo gazowe 7 251,35 zł

Poniesione koszty usług remontowych w 2018 r. to kwota 51 162,67 zł, natomiast na zakup usług pozostałych 322 231,74 zł, w tym m.in.:

- wyżywienie, hala, transport grup sportowych 211 594,44 zł
- usługi pralnicze 13 136,30 zł
- kanał, odczyt licznika 41 687,32 zł.

Wśród innych znaczących wydatków znalazły się m.in.:

- Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych 2 447,02 zł
- Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz, opinii 5 957,48 zł
- Podróże służbowe krajowe 3 236,76 zł

- Różne opłaty i składki 5 605,00 zł
- Odpis na ZFŚS 15 236,00 zł
- Podatek od nieruchomości 36 845,00 zł
- Opłaty na rzecz JST 23 081,00 zł
- Szkolenia pracowników 4 360,60 zł
- Wydatki inwestycyjne samorządowych zakładów budżetowych 51 990,99 zł

Stan środków obrotowych na początek roku wyniósł –1 441,56 zł, natomiast na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł –2 116,61 zł. Suma wszystkich kosztów wraz z odpisami amortyzacyjnymi w roku 2018 wyniosła **1 747 524,04 zł**.

6.4. Instytucje kultury

Na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz.U. z 2012, poz. 189) Gmina Miejska Człuchów prowadzi rejestr instytucji kultury, dla których jest organizatorem. Figurują w nim 3 instytucje:

- pod numerem 1 – Miejski Dom Kultury w Człuchowie – MDK,
- pod numerem 2 – Miejska Biblioteka Publiczna im. Dr. Janusza Korczaka – MBP,
- pod numerem 3 – Muzeum Regionalne w Człuchowie.

6.4.1. Miejski Dom Kultury w Człuchowie

W obecnej formie Miejski Dom Kultury działa na podstawie uchwały nr XXIV/123/2008 RM z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie reorganizacji Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie i zmiany jego statutu. Miejski Dom Kultury w Człuchowie prowadzi działalność w zakresie rozwijania amatorskiego ruchu artystycznego, rękodzieła i folkloru, jak również działalność artystyczną w pracowniach instruktorskich, kołach i klubach zainteresowań. Przedmiotem działania MDK jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie edukacji kulturalnej, kreacji artystycznej oraz rozwijanie kulturalnych form aktywności – zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi. Miejski Dom Kultury stanowi bazę materialną tej działalności.

Majątek komunalny stanowi siedziba Miejskiego Domu Kultury, który jako administrator tego majątku udostępnia go wszystkim chętnym na zasadach

niekomercyjnych, w związku z tym koszty funkcjonowania i odtwarzania tej bazy ponosi budżet miasta.

Systematyczne zajęcia merytoryczne w zespołach i klubach zainteresowań odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–20.00. Dodatkowo we wtorki dom kultury czynny jest do 22.00 (rozgrywki brydżowe), a w soboty i niedziele w zależności od potrzeb i kalendarza imprez.

Dotacja Gminy Miejskiej Człuchów dla MDK w 2018 r. wyniosła **980 910,00 zł.**

Wydatki osobowe w 2018 r. wyniosły:

– wynagrodzenia pracowników:	497 714,25 zł
– wynagrodzenia umowy zlecenia i o dzieło:	63 143,00 zł
– świadczenia na rzecz pracowników:	107 876,07 zł.

Koszt organizacji imprez w roku 2018 wyniósł **331 373,03 zł.**

6.4.2. Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, której celem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianie wiedzy i osiągnięć kultury. Podstawę prawną funkcjonowania jednostki stanowią:

- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U.2017.862 tj. z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U.2012.642 tj. z późn. zm.)
- Statut nadany uchwałą nr XLVII.335.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest finansowana z dotacji Gminy Miejskiej Człuchów oraz z przychodów własnych. W gminie w 2018 r. funkcjonowały 2 biblioteki, znajdując się przy ulicach Szczecińskiej 5 i Osiedlu Młodych 7, nie otwarto i nie zamknięto żadnej filii w Człuchowie. Do potrzeb osób z niepełnosprawnościami nie dostosowano żadnego budynku bibliotek.

Do zadań biblioteki należy między innymi: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych, udostępnienia zbiorów

bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjnej, organizowanie różnego rodzaju imprez popularyzujących wiedzę, kulturę i sztukę.

W skład struktury organizacyjnej wchodzi: dział gromadzenia i opracowywania zbiorów, czytelnia internetowa, dział komputerowy i działy udostępniania zbiorów: wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży do lat 15, wypożyczalnia dla młodzieży i dorosłych, czytelnia naukowa i czasopism, filia biblioteczna nr 1 na os. Młodych.

Poszczególne biblioteki zatrudniały 13 osób łącznie na 11,75 etatu. W ciągu roku struktura zatrudnienia nie zmieniła się.

W poszczególnych bibliotekach użytkowano 22 komputery, w tym 10 komputerów z dostępem do szerokopasmowego Internetu. Biblioteka zapewniała katalogi on-line. W 2018 r. biblioteka nie zapewniła możliwości zdalnego (internetowego) składania zamówień.

W zorganizowanych przez bibliotekę wydarzeniach mających na celu promocję czytelnictwa wzięło udział **3 697 mieszkańców**. Biblioteki poniosły w związku z tymi wydarzeniami wydatki w kwocie **8 269 zł**.

W 2018 roku na prowadzenie bibliotek i upowszechnianie czytelnictwa gmina wydała **718 461,55 zł**.

6.4.3. Muzeum Regionalne w Człuchowie

W 2018 r. Muzeum Regionalne otrzymało dotację podmiotową w wysokości **695 100 zł**. Koszty energii elektrycznej i ogrzewania oraz wody wyniosły **117 406,07 zł**. Zakupy materiałów (m.in. zakup materiałów biurowych, farb i art. konserwatorskich, materiałów do sprzedaży) wyniosły **59 312,67 zł**. Koszty usług obcych (m.in. druk wydawnictw, konserwacje systemu ppoż. i antynapadowego, opłaty telefoniczne, usługa bhp, usługi komunalne, konserwacja wind, wynajem wystaw, prace konserwatorskie) wyniosły **332 005,15 zł**. Wynagrodzenia pracowników, umowy o dzieło, umowy zlecenia – 304 693,50 zł. Świadczenia na rzecz pracowników (urlopowe, szkolenia, badania lekarskie, składki ZUS) – 64 203,05 zł.

Przychody własne wyniosły **185 648,97 zł**, przeznaczono je m.in. na zakup muzealiów oraz poszerzenie księgozbioru.

W 2018 r. muzeum otrzymało dotację celową w wysokości **122 361,37 zł** z przeznaczeniem na realizację prac związanych z odwodnieniem dziedzińca zamkowego,

a także dotację w wysokości **18 500,00 zł** przyznaną przez Pomorskiego Konserwatora Zabytków z przeznaczeniem na realizację prac konserwatorskich i restauratorskich obejmujących mury zachodniego skrzydła zamkowego. Na dzień 31 grudnia 2018 r. w muzeum było zatrudnionych 9 pracowników (6,25 etatu): dwóch pracowników działalności podstawowej (kustosz – 1 etat, kustosz – 0,5 etatu), główna księgowa (0,25 etatu), przewodnik (1 etat), dwie pracownice obsługi (2x1 etat), pracownik gospodarczy (1 etat) i dwie sprzątaczkę (2x0,25 etatu). W sezonie letnim w 2018 r. do obsługi zwiedzających zostały zatrudnione na umowę o pracę trzy osoby oraz pięć osób na umowę zlecenie. W 2018 r. muzeum korzystało również z pracy dwóch osób w ramach prac społecznie użytecznych.

W 2018 r. muzeum osiągnęło wpływy ze sprzedaży biletów wstępu w wysokości 133 790,00 zł. W 2018 r. muzeum odwiedziło **31 219 zwiedzających**, w tym 12 332 osób – bezpłatnie (m.in. podczas Nocy Muzeów, Zamkowego Pikniku Historycznego).

VII. Promocja miasta

Celem nadrzędnym realizowanych działań promocyjnych miasta Człuchowa w 2018 roku było wzmocnienie wizerunku Człuchowa jako miasta atrakcyjnego turystycznie i gospodarczo. Był on realizowany przez różnorodne działania Referatu Organizacyjnego i Promocji Miasta – od wydawnictw po przygotowanie imprez.

7.1. Wydawnictwa i inne publikacje

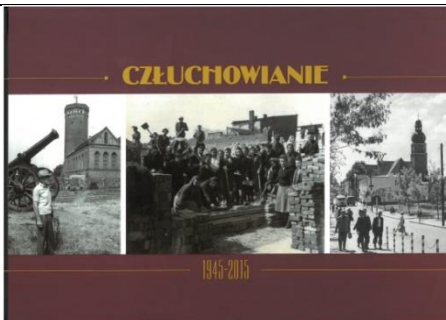

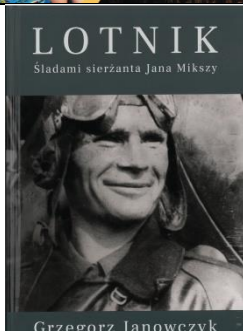
Szczególnie z myślą o turystach odwiedzających Człuchów wydano w 2018 r. turystyczną broszurę informacyjną „Człuchów. Poznaj, by pokochać” w nakładzie 1 000 egzemplarzy oraz wykonano dodruk książkowej trasy turystycznej pt. „Człuchowski Szyfr Jerzego z Dąbrowy” w nakładzie 365 egzemplarzy.

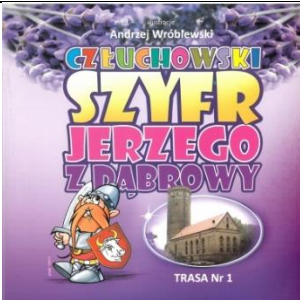
Po trzech latach prac redakcyjnych wydano album „Człuchowianie 1945–2015”. Ukazał się on nakładem 1000 egzemplarzy. Publikacja ta składa się z ponad 700 zdjęć przyniesionych przez człuchowian, które zostały zaprezentowane na 200 stronach. Przedstawiają one pierwszych powojennych mieszkańców, znane postacie z życia publicznego oraz zwykłych ludzi w trakcie pracy lub wypoczynku. Album jest do nabycia w sklepie muzealnym oraz w kasie Urzędu Miejskiego w cenie 40 zł.

Gmina Miejska Człuchów zaangażowała się także w wydanie 300 egzemplarzy książki napisanej przez Grzegorza Janowczyka pt. „Lotnik. Śladami sierżanta Jana Mikszy”. Główny bohater niniejszej publikacji – Jan Mikszo, mieszkał w Człuchowie od 1949 r. przez blisko pół wieku, jego osoba łączy trzy setne rocznice przypadające w roku 2018: setną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę, setną rocznicę powstania polskiego lotnictwa wojskowego, a także stulecie brytyjskich Royal Air Force, czyli Królewskich Sił Lotniczych. Książkę można nabyć w sklepie muzealnym oraz w kasie Urzędu Miejskiego w cenie 45 zł. Zarówno album, jak i książka sprzedawane były także wysyłkowo.

Tabela 18. Wydawnictwa własne Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Tytuł	Okladka	Nakład [egz.]	Koszt [zł]
1.	„Człuchowianie 1945–2015”		1000	36 078,00
2.	„Człuchów. Poznaj, by pokochać”		1000	5 617,50
3.	„Lotnik. Śladami sierżanta Jana Mikszy”		300	12 720,00

4.	„Człuchowski Szyfr Jerzego z Dąbrowy”		365	2 963,07
			Razem	57 378,57

Oprócz promocji we własnych wydawnictwach – reklamę miasta zamieszczono w Wakacyjnym Przewodniku Powiatu Człuchowskiego, załączonym do „Dziennika Bałtyckiego”. W „Dzienniku Człuchowskim” ukazały się także obszernie artykuły sponsorowane dotyczące miasta w dodatkach wydanych z okazji 28-lecia samorządów w Polsce dnia 25 maja 2018 r. i na podsumowanie kadencji 2014–2018 dnia 21 września 2018 r.

Dwukrotnie, w czerwcu i grudniu, wydaliśmy Informator Burmistrza i Rady Miejskiej „Prosto z Ratusza”, który trafił do wszystkich gospodarstw domowych w Człuchowie. Każdy został wydany w nakładzie 5 450 szt. W grudniu mieszkańcy otrzymali również kalendarz biurkowy pt. „Człuchowskie wieże i wieżyczki”.

7.2. Promocja w mediach

Życzenia świąteczne – wielkanocne i bożonarodzeniowe ukazały się w tygodniku „Dziennik Człuchowski”, dwutygodniku „Echo Regionu”, dwutygodniku „Pielgrzym”. Życzenia oraz kampanię promocyjną Człuchowskich Przestrzeni Niepodległości wyemitowało także Radio Weekend.

Aktualne informacje z miasta na bieżąco ukazywały się w „Dzienniku Człuchowskim”, dwutygodniku „Echo Regionu”, na miejskiej stronie internetowej www.człuchow.eu oraz na profilu Urzędu Miejskiego na Facebooku.

Miejska strona internetowa w 2018 r. miała 1 086 194 odsłon. Na Facebooku największą oglądalnością cieszyły się posty dotyczące ważnych wydarzeń miejskich:

- informacja o śmierci Honorowego Obywatela Człuchowa, pana Józefa Wojtasika,
- możliwości głosowania na projekty Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego,
- harmonogram Dni Powiatu,
- informacje o szkoleniach „Ja w Internecie”,

- Finał Człuchowskich Przestrzeni Niepodległości
- wywieszenie flagi narodowej na szczycie wieży zamkowej.

W 2018 r. o 347 osób zwiększyła się liczba fanów naszego profilu na Facebooku i obecnie wynosi 1442 osoby.

Dodatkowo informacje z miasta ukazywały się w dwutygodniku „Echo Regionu” i na stronie www.serwissamorzadowy.eu.

Dnia 7 kwietnia 2018 r. Pierwszy Program Polskiego Radia wyemitował audycję „Jedyne takie miejsce” z Człuchowa. Redaktor Roman Czejarek przedstawił Człuchów, jego historię, atrakcje turystyczne, wydarzenia kulturalne i ciekawych ludzi.

Fot. 4. Witryna Polskiego Radia w dniu emisji programu „Jedyne takie miejsce” z Człuchowa.

Drugim ważnym promocyjnym wydarzeniem była wizyta Katarzyny i Macieja Marczewskich, prowadzących blog „Ruszaj w drogę”. Małżeństwo przyjechało na zlecenie Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej i miało za zadanie opisać walory turystyczne południowo–zachodniej części województwa, w tym naszego miasta w myśl hasła „Pomorskie nieoczywiste”. Obowiązkowym punktem zwiedzania był człuchowski zamek, kościół św. Jakuba, rynek, cerkiew. Blogerzy wybrali się także na spływ tratwą po

jez. Urzędowym. Relacje z ich podróży cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem – blog odwiedza kilkadziesiąt tysięcy osób miesięcznie.

Fot. 5. Pomorskie Nieoczywiste na blogu „Ruszaj w Droge!”.

7.3. Materiały promocyjne i reklamowe

Jak co roku, przed sezonem turystycznym, przygotowane zostały materiały promocyjne opatrzone herbem, logiem lub hasłem promocyjnym miasta „Człuchów. Poznaj, by pokochać!”. Można je było kupić w Muzeum Regionalnym w Człuchowie, w kasie Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz w sklepie „Złoty Róg” na Rynku.

Znaczna część gadżetów została przekazana na upominki i nagrody podczas imprez współorganizowanych przez Burmistrza i pod patronatem Burmistrza.

Tabela 19. Materiały promocyjne wykonane w 2018 r.

Lp.	Produkt	Ilość	Koszt
1.	czapka dziecięca	100	1 056,58
2.	parasol biało-czerwony	100	1 381,29
3.	koszulka czarna/czerwona	500	4 490,00
4.	koszulka biała	100	1 412,00
5.	torba bawełniana	200	3 309,93
6.	czapka dla dorosłych	100	1 022,13
7.	kubek	108	1 862,42
8.	smycz reklamowa	500	947,10
9.	magnes na lodówkę	200	492,00
10.	puzzle	100	1 303,80
11.	magnes z notesem	300	867,15

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

12.	brelok metalowy	200	1 008,60
13.	brelok z żetonem	200	492,00
14.	brelok prostokątny	200	885,60
15.	długopis	2000	3 075,00
16.	pendrive	100	2 423,10
17.	parasol kwadratowy	100	2 538,73
18.	torba papierowa mała	500	1 974,15
19.	torba papierowa duża	1000	3 788,40
20.	torba składana na zakupy	200	1 353,00
21.	bidon	100	984,00
22.	kubek na przybory	200	1 156,20
23.	filiżanka ze spodkiem	108	3 347,57
24.	notes z długopisem	100	713,40
25.	worek ze sznurkiem	100	461,25
26.	tatuaż z lawendą	500	608,85
27.	światelko odblaskowe	100	442,80
28.	podkładka pod mysz z kalendarzem	250	2 952,00
29.	zestaw piśmienniczy plastikowy	50	1 132,22
30.	zestaw piśmienniczy skórzany	50	2 312,40
31.	portfel	25	1 583,63
32.	miniatura srebrna w ramce na koniec kadencji radnych	16	2 864,00
33.	miniatura srebrna w ramce	40	6 113,10
34.	teczka na dokumenty twarda złożona	30	258,30
35.	teczka ofertowa	1000	1 574,40
36.	teczka cienka	1000	947,10
37.	pins podwójny z herbami miast partnerskich	150	2 029,50
		Razem	65 163,70

Zakupiliśmy także publikację „Mała Księga Patrioty”, którą przekazano na nagrody dla uczestników uroczystości związanych z obchodami 100-lecia niepodległości Polski oraz album z fotografiami Roberta Sikory „Kaszuby”, który trafił jako upominki dla gości Burmistrza. W ramach popularyzacji środowiska artystycznego Człuchowa zakupiono, jako upominek dla gości władz miasta obraz Stanisławy Sierant „Ogród Moneta”.

Po raz trzeci przystąpiliśmy do kampanii promocyjnej miasta Niceplace. Jest to połączenie reklamy, wizytówki i folderu informacyjnego, prezentowane w atrakcyjnej, przemyślanej i starannie zaprojektowanej formie. Miejsca z taką reklamą miasta znajdowały się w hotelach i punktach informacji turystycznej na terenie całego województwa pomorskiego, w kilku punktach w Wielkopolsce i na Kujawach.

Dla wzmocnienia wizerunku promocyjnego miasta zakupiono namiot wraz z ładą, który został wykorzystany podczas Lawendowego Jarmarku św. Jakuba i Targów Edukacji i Pracy.

Fot. 6. Namiot promocyjny miasta.

Fot. 7. Łada promocyjna miasta.

7.4. Człuchowskie Przestrzenie Niepodległości

W 2018 roku w szczególny sposób obchodziliśmy 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Z tej okazji przez cały rok odbywały się okolicznościowe koncerty, wystawy, prelekcje i wydarzenia sportowe. W styczniu burmistrz powołał dwudziestoosobowy komitet organizacyjny człuchowskich obchodów. Wszystkie imprezy związane z tegorocznym jubileuszem zebrano pod wspólnym hasłem „Człuchowskie Przestrzenie Niepodległości”. Do ich organizacji włączyły się różne instytucje i stowarzyszenia. Całość zainaugurowano w lutym, uroczystościami patriotycznymi związanymi z drugim powrotem Człuchowa do Polski. W ramach obchodów odbyły się też konkursy dla dzieci, regaty żeglarskie, imprezy biegowe dla całych rodzin, biało-czerwony

piknik rodzinny, piknik historyczny „Od rycerza do żołnierza”. Odbyły się także akcje rozdawania flag i sadzonek kwiatów kwitnących w czerwonym i białym kolorze. Miasto zostało obsadzone kwiatami w barwach narodowych.

Kulminacją wydarzeń był trzydniowy cykl listopadowych imprez, w programie których znalazło się wspólne odśpiewanie hymnu na Placu Bohaterów, piknik „Słodkości na Dzień Niepodległości”, akcja krwiodawców „Krew dla Niepodległej”, „Oratorium Listopadowe” w wykonaniu uczniów człuchowskich szkół oraz podopiecznych pracowni merytorycznych MDK, koncert zespołu TRE VOCI, Gala Niepodległościowa i koncert Człuchowskiego Chóru Rodziców „Angel Piano”.

Rysunek 2. Logo człuchowskich obchodów 100-lecia niepodległości Polski.

Tabela 20. Kalendarz obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę w Człuchowie.

Lp.	Data i godzina	Nazwa imprezy	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Współorganizatorzy
1	27.02.2018 13.00–15.30	Inauguracja człuchowskich obchodów 100-lecia niepodległości 73. Rocznica drugiego powrotu Człuchowa do Polski	MDK	UM	MDK STO ZSS TMZC ZSA
2	08.03.2018	„Kobiety w stuleciu” – Biało–Czerwony Dzień Kobiet	MDK	MKRPA	Urząd Miejski
3	07.03.2018	Konkurs Recytatorski Poezji Polskiej	MDK	MDK	MBP
5	Koniec kwietnia 2018	Biało–czerwona „Wierszykarnia”	Przedszkole Miejskie	Przedszkole Miejskie	
6	Kwiecień 2018	„Moja mała Ojczyzna” – konkurs plastyczny dla przedszkolaków	Przedszkole Miejskie	Przedszkole Miejskie	Urząd Miejski Urząd Gminy Człuchów
7	01.05.2018	I Biało–czerwony piknik rodzinny i Święto Flagi <ul style="list-style-type: none"> • „Flaga dla każdego” – rozdawanie flag państwowych na drzewiec na Rynku • Rozdawanie sadzonek begonii białych i czerwonych mieszkańcom 	Rynek	UM MDK	Przedszkole Miejskie

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

		miasta • Występy dzieci i młodzieży – szkoły 10.00–12.00			
8	Maj–czerwiec 2018	Wystawa „Drogi do niepodległości”	zamek	Muzeum Regionalne	
9	19.05.2018	Noc muzeów – motyw przewodni 100. Rocznica odzyskania niepodległości	Okolice zamku	Muzeum Regionalne	
10	27.05.2018	XXV „Bieg Tura”	Teren miasta	OSiR	Urząd Miejski
11	26, 27.05.2018	Przeгляд Piosenki Dziecięcej i Przeгляд Piosenki Młodzieżowej – piosenki wyłącznie polskie	MDK Rynek	MDK	
12	15.06.2018	„Biegaj z nami” dla Niepodległej	Rynek	SP nr 1	Urząd Miejski ZSS
13	15–19.06.2018	Dni Człuchowa – 670. Rocznica lokacji miasta 17.06 Rajd pieszy – „Szlakiem człuchowskich zabytków” wg trasy „Człuchowski szyfr Jerzego z Dąbrowy” 19.06 sympozjum dot. lokacji miasta	OSiR, teren miasta, MDK	MDK, TMZC Urząd Miejski	
15	23.06.2018	Festiwal sportów wodnych, wianki białe – czerwone, występy dzieci	Jeziorko Rychnowskie	ZSS	
16	13.07.2018	II Białe – czerwony Piknik Rodzinny	plaża	MDK	
17	25.07.2018	VII Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba z akcentami białe–czerwonymi	Rynek	Urząd Miejski Sabat Szefowych	
18	11.08.2018	Piknik historyczny – widowisko plenerowe obrazujące 670 lat polskich formacji wojskowych w Człuchowie	zamek	Muzeum Regionalne	
20	07.09.2018	Narodowe czytanie Żeromski „Przedwiośnie”	MBP	MBP	
21	wrzesień–listopad 2018 r.	Wystawa "Broń palna i biała polskich formacji wojskowych 1914–1920"	zamek	Muzeum Regionalne	
22	05.10.2018	Rajd niepodległościowy z okazji 100–lecia odzyskania przez Polskę niepodległości	Rynek i okolice	ZST	
22	04.11.2018	Od 8.00 – zawody wędkarskie z okazji stulecia odzyskania Niepodległości – jez. Urzędowe	Jez. Urzędowe	PZW	
23	Listopad	Konkurs „Laurka dla Polski”	MDK	MDK	

	2018			Urząd Miejski	
24	09.11.2018	9.00–15.00 Krew dla Niepodległej 11.11 – wspólne śpiewanie hymnu narodowego 11.30 – Słodkości na Dzień Niepodległości 18.00 – Oratorium Listopadowe	Plac Bohaterów Rynek MDK	MDK	ZSS STO Człuchowskie Stow. Honorowych Dawców Krwi
25	10.11.2018	18.00 – koncert trio tenorów TreVOCI	Hala tysiąclatki	Urząd Miejski	SP nr 1 MDK Stowarzyszenie Samorządów Ziemi Człuchowskiej
26	11.11.2018	Godz. 8.00 – msza św. Za Ojczyznę 9.00 – złożenie kwiatów pod pomnikiem 16.00 – Gala Niepodległościowa	Hala tysiąclatki	LO Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga	SP nr 1 MDK Człuchowski Chór Rodziców „Angel Piano”
27	Grudzień 2018	Wydanie książki pt. „Lotnik. Śladami sierżanta Jana Mikszy”	zamek	Urząd Miejski	

Wsparliśmy także finansowo i organizacyjnie takie imprezy jak: Orszak Trzech Króli, XXV Bieg Tura, Street Jam, Pożegnanie Lata – Dni Powiatu, Słodkości na Dzień Niepodległości, Lawendowy Jarmark św. Jakuba, Giełdę Birofilską. Ze środków miasta ufundowane zostały puchary i trofea na motocross, medale dla uczestników „Biegaj z nami dla Niepodległej”, nagrody dla uczestników konkursu wiedzy o zamkach gotyckich, konkursu czytelniczego, konkursu plastycznego „Moja Mała Ojczyzna”, rękodzielniczego, piosenki francuskiej itp. Dofinansowaliśmy także wydanie płyty Człuchowskiego Chóru Rodziców „Angel Piano”.

7.5. Rankingi ogólnopolskie

Dowodem na to, że miasto Człuchów wyróżnia się na tle podobnych jednostek samorządowych są wyniki kilku rankingów tworzonych bezpłatnie przez niezależne organizacje na podstawie obiektywnych danych. Są to:

- I miejsce w ogólnopolskim rankingu samorządów zaangażowanych w kulturę w kategorii gmin miejskich o średnim poziomie zamożności, przyznane przez Narodowe Centrum Kultury,

- wyróżnienie „Złota Gmina na 5!” i „Gmina na 5!” przyznane przez Zespół Badawczy funkcjonujący w ramach Studenckiego Koła Naukowego Akceleracji działającego przy Instytucie Przedsiębiorstwa w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie,
- tytuł „Miasto Przyjazne Firmom 2017” przyznany przez Instytut Europejskiego Biznesu miejscowościom, w których siedziby miały minimum 3 Brylanty Polskiej Gospodarki 2017 oraz minimum 10 dynamicznych firm, których wartość rynkowa wzrosła o minimum 10% w ciągu roku,
- 68. miejsce na 2238 sklasyfikowanych gmin w Polsce w rankingu funduszy unijnych w gminach opracowany na podstawie danych GUS,
- 62. miejsce na 2479 sklasyfikowanych gmin w Polsce w rankingu gmin pod względem liczby podmiotów gospodarczych z wynikiem 155,84 podmioty gospodarcze na tysiąc mieszkańców, sporządzonym na podstawie danych GUS.

VIII. Mieszkańcy gminy

W okresie od początku do końca 2018 r. liczba mieszkanek i mieszkańców zameldowanych na pobyt stały zmniejszyła się o 75 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiła **13 270 osób**, w tym 6 968 kobiet i 6 302 mężczyzn. W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba mieszkanek w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku) wynosiła 1 059 osób, a liczba mieszkańców 1 071 osób,
- liczba mieszkanek w wieku produkcyjnym (18–60 lat) wynosiła 3 852 osób, a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (18–65) wynosiła 4 301,
- liczba mieszkanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 2 057, a liczba mieszkańców: 930.

Liczba osób zameldowanych na pobyt czasowy na terenie miasta Człuchowa na koniec 2018 r. wyniosła 493.

W 2018 r. odnotowano 1 048 zdarzeń związanych z migracją osób tj. zameldowania na pobyt stały i czasowy, przemeldowania w obrębie gminy, wymeldowania z pobytu stałego i czasowego.

Migracje przebiegały w kierunku z miasta do wsi, co związane jest z lokalizacją budownictwa jednorodzinne na terenach podmiejskich. W znacznej części budownictwo jednorodzinne realizowane jest na wsi przez osoby pracujące i związane z miastem. Drugim powodem migracji ludności są względy ekonomiczne, co łączy się z wyjazdem osób do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

W 2018 roku zostało zameldowanych na pobyt czasowy **207 cudzoziemców**, tj. obywateli Ukrainy, Rosji, Chin, Portugalii i Kirgistanu.

W danym roku nadano **227** numerów PESEL w związku z zameldowaniem cudzoziemców, dzieciom urodzonym poza granicami kraju przy zameldowaniu lub przy składaniu wniosku o dowód osobisty oraz na podstawie odrębnych przepisów dla cudzoziemców przebywających na terenie miasta Człuchowa bez zameldowania.

W 2018 r. narodziło się w m. Człuchów 120 osób, w tym 57 dziewczynek i 63 chłopców, a zmarło 133 osób, w tym 63 kobiet i 70 mężczyzn. Wobec tego przyrost naturalny w 2018 r. wyniósł -13, a współczynnik przyrostu naturalnego w 2018 r. był na poziomie -0,97.

W 2018 r. wydano **1 677 dowodów osobistych**. Przeciętny czas oczekiwania na wydanie dowodu osobistego wynosił **20 dni**.

IX. Pomoc społeczna i wsparcie dla rodzin

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie w 2018 r. udzielił wsparcia w ramach pomocy społecznej dla **4,7%** mieszkańców Człuchowa, wsparcie systemem świadczeń rodzinnych objęło **30% mieszkańców** Człuchowa.

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r. były **432 osoby**, w tym: 46 osób w wieku 0–17 lat, 251 osób w wieku 18–60 lat oraz 135 osób w wieku poprodukcyjnym, w tym: 378 osób poniżej kryterium dochodowego oraz 54 osoby powyżej kryterium dochodowego.

Na dzień 1 stycznia 2018 r. 529 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci, a na dzień 31 grudnia 2018 r. **542 rodziny**. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny wynosiła na początek roku 907, a na koniec roku **922**. Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń wyniosła **231 osób**. Głównymi przyczynami udzielania świadczeń były przede wszystkim: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność,

ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm. Szacuje się, że **201** mieszkańców jest zagrożonych ubóstwem, daje to odsetek 1,5% mieszkańców miasta.

W roku 2018 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie otrzymał i wydał na pomoc społeczną w ramach zadań własnych i zleconych kwotę **3 581 070,45 zł**, w tym:

- ze środków własnych gminy 2 286 735,21 zł
- ze środków budżetu państwa 1 294 335,24 zł.

Budżet przeznaczony na realizację świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego w 2018 r. wyniósł **5 892 723,18 zł**.

9.1. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej zaliczane są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie.

9.1.1. Zasiłki stałe

Zasiłek stały jest zadaniem własnym obligatoryjnym, przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej – 634 zł (od października 2018 r. – 701 zł), lub osoby w rodzinie – 514 zł (od października 2018 r. – 528 zł). Minimalna wysokość zasiłku to 30 zł, maksymalna – 604 zł (od października 2018 r. – 634 zł).

Z tej formy pomocy w roku 2018 skorzystało **105** osób na łączną kwotę **513 477 zł** (100% środki z budżetu państwa), średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego wyniosła 488 zł, w ciągu całego roku były to **1 052** świadczenia.

9.1.2. Zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy jest zadaniem własnym gminy dofinansowanym z budżetu państwa, przysługuje osobom i rodzinom ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, jego wysokość ustala się do wysokości różnicy między faktycznym dochodem a kryterium dochodowym osoby lub rodziny, w 2018 r. kwoty te nie mogły być niższe niż 50% różnicy w przypadku rodzin i osób samotnych.

W 2018 r. na pomoc w formie zasiłków okresowych wydatkowanych zostało łącznie **183 517 zł** (kwota 183 310 zł – dotacja z budżetu państwa, pozostałe 207 zł –

środki własne), zasiłki okresowe zostały wypłacone **135** osobom i rodzinom, średnia wysokość zasiłku wyniosła **297 zł**, w sumie w roku było to **618** świadczeń.

9.1.3. Zasiłki celowe

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy jest zadaniem własnym gminy, przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osób i rodzin spełniających kryterium dochodowe, może być przyznany na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

W 2018 r. zasiłki celowe zostały przyznane **212** osobom i rodzinom na łączną kwotę **104 573 zł**, w tym 7 rodzinom przyznano specjalny zasiłek celowy, średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła **90 zł**, w całym 2018 r. wypłacono łącznie **1 152** takie świadczenia.

9.1.4. Zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie

W roku 2018 do MOPS nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie zasiłku i pożyczki na ekonomiczne usamodzielnienie.

9.2. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej należą: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt w domu pomocy społecznej, ośrodki wsparcia.

9.2.1. Praca socjalna i interwencja kryzysowa

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W 2018 r. udzielono pomocy w formie czystej pracy socjalnej dla **16** osób oraz w formie kontraktu socjalnego dla **42** osób.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin, w tym dotkniętych przemocą, w celu zapobiegania lub pogłębiania się występujących dysfunkcji. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się w szczególności poradnictwa specjalistycznego oraz schronienia dostępnego przez całą dobę. W 2018 r. raz udzielono pomocy w formie interwencji kryzysowej.

9.2.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne i na ubezpieczenie społeczne

Składki na ubezpieczenie zdrowotne przysługują osobom objętym pomocą w formie zasiłków stałych i nieubezpieczonym z innego tytułu. W roku 2018 opłacane były składki zdrowotne za **99** osób na łączną kwotę **44 545 zł**.

Składki na ubezpieczenie społeczne są opłacane za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny, jeżeli jej dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (tj. 792 zł) i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu lub rentowemu z innych tytułów bądź nie otrzymuje renty lub emerytury. W roku 2018 nie złożono w MOPS w Człuchowie żadnego wniosku dotyczącego tej formy pomocy.

9.2.3. Pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie

Pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie następuje przez udostępnienie maszyn i narzędzi pracy stwarzających możliwość zorganizowania własnego warsztatu pracy oraz urządzeń ułatwiających pracę niepełnosprawnym. W roku 2018 nie złożono żadnego wniosku dotyczącego tej formy pomocy.

9.2.4. Sprawienie pogrzebu

W roku 2018 pokryto koszty sprawienia jednego pogrzebu na kwotę **3 029 zł**.

9.2.5. Schronienie, posiłek i niezbędne ubranie

Zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych jest zadaniem gminy o charakterze obowiązkowym, zadanie to realizowane jest poprzez udzielanie schronienia w noclegowni,

która zapewnia bezpieczny nocleg i środki czystości. Osoby bezdomne korzystają również z pomocy w formie pracy socjalnej. W 2018 r. z noclegowni skorzystały **24** osoby bezdomne, stanowi to 60% bezdomnych, za których główne miejsce przebywania uznaje się miasto Człuchów. Koszt prowadzenia placówki w roku 2018 wyniósł **80 389 zł**. Ponadto w roku 2018 został pokryty koszt pobytu w schronisku dla osób bezdomnych 1 osoby po amputacji nogi w wysokości **24 243 zł**.

W 2018 r. realizowany był Rządowy Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Pomoc przyznana została na łączną kwotę **329 381 zł** (w tym z budżetu państwa 253 000 zł, ze środków własnych 76 381 zł). Łącznie programem dożywiania objęto **451** osób (dzieci od 0–7 lat, dzieci i młodzież szkolną, osoby chore, niepełnosprawne i ubogie), z czego:

- świadczenie celowe rzeczowe na dożywianie otrzymały **233** rodziny na łączną kwotę **238 250 zł**, średnia wartość świadczenia wyniosła **182 zł**, w roku było to **1 305** świadczeń,
- pomoc w formie obiadów – **84** osoby (obiady dla dzieci do 7 roku życia – 10 dzieci, obiady dla uczniów – 32 dzieci, obiady dla dorosłych – 44 osoby) na łączną kwotę **91 131 zł**,
- pozostałe osoby (np. dzieci w internatach, obiady z częściową odpłatnością) – **2 169** świadczeń na łączną kwotę **14 087 zł**.

Przyznanie niezbędnego ubrania następuje: poprzez udzielenie pomocy finansowej w formie zasiłku celowego na częściowe pokrycie kosztów zakupu odzieży lub poprzez możliwość skorzystania z odzieży używanej, która jest dostępna w punkcie przyjmowania i wydawania odzieży oraz sprzętu AGD. W 2018 r. wypłaconych zostało **340** zasiłków na ten cel na łączną kwotę **17 000 zł**.

Punkt Przyjmowania i Wydawania Odzieży oraz Sprzętu AGD z dniem 1 kwietnia 2018 r. przestał działać w strukturze MOPS, jego prowadzenie przejęło Koło Człuchowskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta.

9.2.6. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy to forma pomocy przysługująca osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy

innych osób, a jest jej pozbawiona, mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W 2018 r. zarówno usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w miejscu zamieszkania w **100** środowiskach, z czego 6 środowisk korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Wszystkie osoby, którym przyznano usługi opiekuńcze są osobami niepełnosprawnymi w stopniu znacznym. W zależności od posiadanych dochodów osoby te ponoszą częściową odpłatność za świadczone usługi. Warunki odpłatności określa uchwała nr LXVIII/380/2010 RM z dnia 9 listopada 2010 r. W 2018 r. pobrano odpłatność z tytułu usług opiekuńczych w wysokości **100 453,22 zł** oraz odpłatność za usługi specjalistyczne w wysokości **15 824,48 zł**. Na realizację usług opiekuńczych w roku 2018 wydana została łącznie kwota **641 692,68 zł** (437 055,55 zł ze środków własnych gminy i 150 093,13 zł ze środków budżetu państwa oraz 54 544 zł w ramach realizacji Programu „Opieka 75+”, w tym 27 272 zł z budżetu państwa i 27 272 zł wkład własny miasta).

9.2.7. Pobyt w domu pomocy społecznej i mieszkania chronione

Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Od 2015 r. rodzina wnosi opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej w zależności od dochodów, w praktyce główny ciężar ponoszenia odpłatności spoczywa na gminie. W 2018 r. miasto poniosło odpłatność za **9** osób w łącznej wysokości **295 065 zł**.

Gmina Miejska Człuchów nie posiada mieszkań chronionych.

9.2.8. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia na terenie miasta to noclegownia – prowadzona w 2018 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, oraz Środowiskowy Dom Samopomocy –

funkcjonujący jako jednostka budżetowa gminy. Liczba miejsc w wymienionych ośrodkach wsparcia to:

- noclegownia – 10 miejsc,
- Środowiskowy Dom Samopomocy – 30 miejsc.

Noclegownia powstała w 2001 r., zapewnia schronienie dla 10 osób bezdomnych, z możliwością zwiększenia liczby miejsc w przypadku takiej potrzeby. Placówka jest czynna przez cały rok, w godzinach:

- w okresie od 1 października do 31 marca od 18⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w okresie od 1 kwietnia do 30 września od 20⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w dniu 1 stycznia, w pierwszy i drugi dzień Świąt Wielkanocnych oraz w dniach 24, 25, 26 grudnia – całą dobę.

Osoby przebywające w noclegowni korzystały również z jednego gorącego posiłku dziennie, który otrzymywały w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia” i środków czystości. Wszyscy objęci byli pomocą pracownika socjalnego. Bezpośredni nadzór sprawowało 4 opiekunów. Koszt prowadzenia placówki w roku 2018 wyniósł **80 389 zł**.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie działa od lipca 2017 r., prowadzi działalność w następujących formach:

- treningi funkcjonowania w życiu codziennym – w ramach pracowni gospodarstwa domowego odbywają się treningi kulinarny i ekonomiczny, uczestnicy uczą się wykonywać proste posiłki według określonego schematu działania, zdobywają umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, dokonywania wyborów produktów, w ramach pracowni plastycznej nabywają umiejętności szycia ręcznego i na maszynie, przyszywania guzików, haftu krzyżykowego itp., w ramach pracowni techniczno–przyrodniczej nabywają umiejętności praktyczne związane z aranżacją przestrzenną terenu (przygotowanie podłoża pod wysiew trawy, kwiatów oraz ich późniejsza pielęgnacja); trening zdrowotny polegający na pogadankach na temat dbania o zdrowie, prowadzenia zdrowego trybu życia, przestrzegania przed stosowaniem używek, edukacji dotyczącej zdrowego odżywiania, uświadamianiu konieczności systematycznego przyjmowania leków, konsultacji i leczenia; trening higieniczny mający na celu kształtowanie i utrwalanie nawyków higienicznych oraz motywowanie do dbałości o higienę i wygląd,

- treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów – udział w zebraniach społeczności ŚDS mających na celu konstruktywne pokonywanie kryzysów, zintegrowanie grupy, wspólne rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji dotyczących życia codziennego, pracę nad właściwym wyrażaniem emocji itp., nauka prowadzenia rozmowy mająca na celu usprawnianie procesów poznawczych, przełamywanie barier językowych i poszerzanie słownictwa,
- treningi umiejętności spędzania czasu wolnego – rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, gry edukacyjne, gry stolikowe itp., udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wyjścia do kręgielni, restauracji, kina, spotkania integracyjne, wycieczki turystyczne, udział w lokalnych uroczystościach,
- poradnictwo psychologiczne – od diagnozy poprzez poradnictwo indywidualne, konsultowanie z terapeutami stanu uczestników po prowadzenie zajęć grupowych i indywidualnych mających na celu wspomaganie funkcjonowania uczestników w codziennym życiu, zwiększenie skuteczności działania, wspieranie rozwoju,
 - pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
 - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
 - terapia ruchowa – sportowe zajęcia ogólnorozwojowe, ćwiczenia usprawniające motorykę, sportowe zajęcia grupowe, ćwiczenia relaksacyjne itp.,
 - wyżywienie – śniadania oraz ciepły posiłek w ramach treningu kulinarnego,
 - transport – w ramach porozumienia z SP nr 1 w Człuchowie z transportu zorganizowanego przez placówkę korzysta 15 uczestników,
- współpraca z podmiotami środowiska lokalnego – m.in. z MOPS, PCPR, PUP, Poradnią Zdrowia Psychicznego i Oddziałem Psychiatrycznym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno–Wychowawczym, MDK, MBP, innymi ŚDS–ami w okolicy.

W roku 2018 w zajęciach wzięło udział **35** uczestników, średnia frekwencja uczestników wyniosła **78%**. W ciągu całego roku przeprowadzono 168 porad dla uczestników, odbyło się 9 spotkań grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów, z których skorzystało łącznie 14 osób. W trakcie roku z ewidencji ŚDS wykreślono 3 osoby z powodu rezygnacji uczestnika oraz 2 osoby z powodu usamodzielnienia.

9.3. Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 3) świadczenia opiekuńcze, do których należą zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne przysługują rodzinie, w której dochód netto na osobę nie przekracza 674 zł lub 764 zł na osobę, jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Bez względu na kryterium dochodowe przyznawany jest zasiłek pielęgnacyjny.

9.3.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłki rodzinne przysługują na dziecko do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia jeżeli kontynuuje naukę w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2018 r. przysługiwał zasiłek rodzinny w wysokości:

- 95 zł na dziecko do ukończenia 5 roku życia,
- 124 zł na dziecko powyżej 5 lat do ukończenia lat 18,
- 135 zł na każde dziecko powyżej 18 roku życia.

Osobom posiadającym prawo do zasiłku rodzinnego przysługują także dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

W 2018 r. zrealizowano łącznie **12 589** świadczeń tego typu na kwotę **1 458 066,71 zł**.

9.3.2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

W 2018 r. wypłacono 109 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka na kwotę **109 000 zł.**

9.3.3. Świadczenia opiekuńcze

Do świadczeń opiekuńczych należą zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne i specjalne zasiłki opiekuńcze.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek ten przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia, jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie która ukończyła 75 lat. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia jeśli posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Zasiłek przysługuje bez względu na dochód. W 2018 r. wypłacono **10 621** zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę **1 678 172 zł.**

Świadczenie pielęgnacyjne przyznaje się matce, ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu, lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w 2018 r. wynosiła **1 477 zł.** W ciągu roku 2018 r. wypłacone zostały świadczenia pielęgnacyjne w ilości **1 035** świadczeń na łączną kwotę **1 516 502 zł.**

Specjalny zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem przysługującym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem

niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego (764 zł na osobę). W 2018 r. specjalny zasiłek opiekuńczy wypłacono w ilości **204** świadczeń na łączną kwotę **107 730 zł**.

Ponadto w 2018 r. realizowana była ustawa o wypłacie zasiłków dla opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy utracili prawo do świadczenia pielęgnacyjnego – **205** świadczeń – łącznie **103 911,90 zł**.

9.3.4. Świadczenia rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie przysługuje matce lub ojcu dziecka lub opiekunowi faktycznemu dziecka w okresie 52 tygodni (w zależności od liczby urodzonych dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia lub objęcia opieką, maksymalnie do 71 tygodnia). Z pomocy mogą skorzystać rodzice, którzy nie mają prawa do pobierania zasiłku macierzyńskiego (osoby bezrobotne, studenci, osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne). Świadczenie przysługuje od dnia porodu lub objęcia opieką. Wysokość świadczenia to 1 000 zł miesięcznie. W 2018 r. świadczenie rodzicielskie zostało wypłacone w ilości **340** świadczeń, na łączną kwotę **303 006,31 zł**.

9.3.5. Jednorazowe świadczenie wynikające z ustawy „Za życiem”

Jednorazowe świadczenie przysługuje bez względu na dochód, na dziecko posiadające zaświadczenie lekarskie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu lub nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł zostało wypłacone dwóm osobom, łącznie było to **8 000 zł**.

9.4. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica, jeżeli ich egzekucja okazała się bezskuteczna, do ukończenia 18 lat lub 25 w przypadku kontynuowania nauki przez uprawnioną osobę, jeżeli dochód w rodzinie na osobę nie przekracza kwoty 725 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

przysługują w wysokości zasądzonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. W roku 2018 świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono **91** rodzinom na łączną kwotę **608 334,26 zł**.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Dochód własny gminy wierzyciela stanowi 40% zwróconych kwot, natomiast pozostałe 60% oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa. Dochody uzyskane w ten sposób przez gminę przeznaczane są w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.

W 2018 r. świadczenia zwrócone przez dłużników alimentacyjnych wyniosły **266 097,93 zł**, w tym:

- dochody Gminy Miejskiej Człuchów 52 485,72 zł,
- dochody budżetu państwa 78 728,59 zł,
- odsetki 134 883,62 zł.

9.5. Świadczenia wychowawcze

Świadczenie wychowawcze z Programu „Rodzina 500+” realizowane na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Na pierwsze dziecko w roku 2018 świadczenie przysługiwało pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego (800 zł na osobę w rodzinie i 1200 zł na osobę w rodzinie, jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne), na drugie i kolejne dziecko przysługuje bez względu na dochód.

W 2018 r. MOPS w Człuchowie wypłacił świadczenie wychowawcze w ilości **13 789** świadczeń na **1 329** dzieci, na łączną kwotę **6 870 292,81 zł**.

9.6. Program „Dobry start”

Rządowy program „Dobry start” został wprowadzony 1 czerwca 2018 r. na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Świadczenie przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia 20 roku życia. Dzieci

niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia 24 roku życia. Wsparcie przysługuje niezależnie od posiadanego dochodu.

MOPS w Człuchowie w 2018 r. wypłacił **1 364** świadczenia na łączną kwotę **409 200 zł**.

9.7. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej

Nadal jednym z najbardziej narastających problemów jest konieczność zapewnienia całodobowej opieki osobom, które z różnych przyczyn takiej opieki wymagają. Analiza wydatków miasta związanych z ponoszeniem odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej w ciągu ostatnich kilkunastu lat wskazuje na regularny ich wzrost. W roku 2005 był to koszt 12 830,17 zł za 2 osoby, natomiast w roku 2018 był już 295 064,71 zł za 9 osób. W najbliższych latach będzie wzrastało zapotrzebowanie na tę formę pomocy, a odpłatność ustalana jest na podstawie faktycznych kosztów utrzymania i prowadzenia domu i kształtuje się w granicach 3 900–4 500 zł miesięcznie.

Rozwiązaniem tego problemu mogłoby być rozszerzenie oferty pomocy MOPS o mieszkania chronione lub utworzenie i prowadzenie dziennego domu pomocy, w którym jednak mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu.

X. Działalność inwestycyjna

W 2018 r. działalność inwestycyjna gminy polegała na kontynuowaniu pięciu dużych inwestycji dofinansowanych ze środków zewnętrznych oraz rozpoczęciu realizacji 40 nowych zadań. Dzięki temu poprawił się stan miejskiej infrastruktury komunalnej.

10.1. Infrastruktura drogowa

Infrastruktura drogowa w gminie obejmowała na 1 stycznia 2018 r. **44,316 km** dróg. Na dzień 31 grudnia 2018 r. długość dróg w gminie również wynosiła 44,316 km. Drogi asfaltowe stanowiły na początku i pod koniec roku 2018 r. 45% wszystkich dróg. Drogi utwardzone stanowiły odpowiednio, 84% na dzień 1 stycznia 2018 r. i **85%** na dzień 31 grudnia 2018 r.

Stan dróg według Systemu Oceny Stanu Nawierzchni, w podziale na poszczególne kategorie dróg publicznych, był następujący:

- drogi kat. gminne – stan dobry
- drogi kat. wewnętrzne – stan zadowolający.

Długość ścieżek rowerowych na dzień 1 stycznia 2018 r. wynosiła 12,20 km, natomiast na 31 grudnia 2018 r. **14,30 km**.

10.2. Najważniejsze inwestycje realizowane w 2018 r.

Wydatki przeznaczone przez Gminę Miejską Człuchów na inwestycje w 2018 r. wyniosły łącznie **14 755 920,15 zł**.

10.2.1. Inwestycje w infrastrukturę drogową

Pierwsza połowa 2018 r. przyniosła intensyfikację działań w zakresie realizacji inwestycji drogowych. Oprócz podjęcia remontów pięciu dróg miejskich, przystąpiono do realizacji programu budowy węzłów komunikacyjnych, a także innych działań w tym zakresie.

Do końca lipca 2018 r. trwał remont chodnika przy ul. **Chrobrego**. Powstało tam 275 metrów nowego chodnika, wykonano nową nawierzchnię z kostki betonowej i krawężniki, a także wjazdy do posesji. Koszt całego zadania wyniósł około 120 000 zł, w całości finansowane ono było z budżetu Gminy Miejskiej Człuchów.

Na koniec maja gotowa była ul. **Potockiego**, gdzie utwardzono drogę gruntową. Wykonano nową nawierzchnię jezdni, chodników i zjazdów do posesji z kostki betonowej. Na ul. **Rataja** zostały wybudowane miejsca postojowe dla samochodów osobowych i wykonana nowa nakładka bitumiczna na istniejącą jezdnię. Utwardzono drogę gruntową na ul. **Grodzisko**. Została tam wykonana nowa nawierzchnia jezdni, chodników i zjazdów do posesji z kostki betonowej. Wykonano również roboty ziemne związane z remontem sieci wodno–kanalizacyjnej i podbudową pod nową nawierzchnię.

Przeprowadzono też prace na ulicach **Kosynierów** i **Zatorze**. Nowo zbudowane drogi łączą się bezpośrednio z drogą wojewódzką nr 188. Wykonano nowe nawierzchnie obu ciągów pieszo–jezdnych z kostki betonowej wraz ze zjazdami na posesje, a także niezbędne instalacje podziemne: kanalizację deszczową wraz z separatorem, wodociąg wraz z przyłączami oraz system rozdzielający wody opadowe od kanalizacji. Ponadto wykonano utwardzenie połączenia ulic i parkingu dla mieszkańców od strony torów kolejowych płytami drogowymi pozyskanymi z rozbiórki oraz drogę dojazdową do

separatora z płyt betonowych drogowych pozyskanych z rozbiórki. Wszystko kosztowało prawie 780 000 zł.

W ramach działań podejmowanych w infrastrukturze drogowej podpisano także umowę użyczenia gruntu z inwestorem budującym restaurację na skrzyżowaniu al. **Jana Pawła II** i ul. **Koszalińskiej**. Użyczenie związane było z budową drogi dojazdowej od ul. Koszalińskiej do przyszłej restauracji. Ma ona 6 metrów szerokości, jest odcinkiem ogólnodostępnym i posiada około 30 miejsc parkingowych.

W ramach realizacji budżetu obywatelskiego na rok 2018 utwardzono odnogę ul. Traugutta płytami betonowymi. Środki z budżetu obywatelskiego pozwoliły na utwardzenie ok. 90 mb drogi. Dzięki uzyskanym oszczędnościom w budżecie, zwiększono zakres utwardzenia drogi. Dzięki temu dodatkowo zostało wybudowane około 202 mb z drogi płyt betonowych (60 mb na ul. Magnoliowej i 142 mb na ul. Traugutta).

10.2.2. Inwestycje w ramach węzła transportowego

W ramach rozłożonego na kilka lat projektu pn. „Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego” w roku 2018 gruntownie wyremontowano kolejne miejskie drogi i wybudowano ścieżki pieszo–rowerowe. Są to ulice: Dworcowa, Kraszewskiego i Kusocińskiego oraz ścieżki na odcinkach Jeziorna–Kusocińskiego i Łąkowa–Jacka i Agatki. Budowa dróg, chodników i szlaków rowerowych w ramach integracyjnych węzłów transportowych poprawi dostępność i bezpieczeństwo podróżowania na odcinku dworzec kolejowy–centrum miasta. Wartość budowy lub remontu dróg, chodników i ścieżek rowerowych w ramach tego projektu to ponad 5 milionów złotych. Realizacja całego projektu, który jest realizowany w partnerstwie z innymi gminami, na terenie Gminy Miejskiej Człuchów ma kosztować 11 mln zł, 85% tej kwoty to dofinansowanie unijne.

Prace związane z projektem prowadzone były także na ulicy Jeziornej. Do końca roku trwały prace projektowe, a w 2019 r. zostanie tam wykonany remont nawierzchni i kanalizacja deszczowa wraz z budową separatora substancji ropopochodnych.

W grudniu 2018 r. ogłoszono przetarg na kolejny etap, którym jest remont budynku dworca wraz z zagospodarowaniem terenu, budową miejsc postojowych, peronów

autobusowych, stacji roweru miejskiego. Rozstrzygnięcie i realizacja prac zaplanowana była na rok 2019. Koszt tego etapu projektu to kwota blisko **4 585 000 zł**.

10.2.3. Inwestycje proekologiczne

Do dużych inwestycji proekologicznych miasta należą modernizacja oczyszczalni ścieków prowadzona przez miejską spółkę Przedsiębiorstwo Komunalne, a także rozdział kanalizacji ogólnospławnej na sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej, modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych, a także modernizacja źródeł systemów grzewczych polegająca na wsparciu finansowym wymiany pieców węglowych na gazowe. Realizacja wszystkich wymienionych inwestycji została wsparta dofinansowaniami ze środków zewnętrznych.

10.2.3.1. Modernizacja oświetlenia zewnętrznego

W połowie roku 2018 rozpoczęła się wymiana lamp oświetleniowych na ulicach Człuchowa w ramach dużego projektu modernizacyjnego realizowanego w partnerstwie z Gminą Człuchów pn. „Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych oraz ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych w Gminie Miejskiej Człuchów i Gminie Człuchów”.

W ramach projektu dokonano wymiany **1 638 opraw** świetlnych na ulicznych latarniach w Człuchowie. Stare nieefektywne lampy zostały zastąpione nowymi, energooszczędnymi. Samorząd skorzystał z dofinansowania z Unii Europejskiej w wysokości 85% kwalifikowanych. Cała operacja kosztowała prawie 2 miliony złotych, przy czym miasto wydało na ten cel około 300 000 zł. Wydatek ma się zwrócić w ciągu 2 do 3 lat.

Nowe oprawy zaprogramowano na redukcję strumienia świetlnego, dzięki temu w godzinach od 23 do 5 natężenie światła zredukowane jest do poziomu 70% wartości nominalnej. Pozwala to dodatkowo obniżyć rachunki za energię elektryczną. Projekt wpływa korzystnie nie tylko na budżet miasta, ale dodatkowo przyczynia się do redukcji emisji CO₂ o prawie 50% w stosunku do stanu sprzed modernizacji.

Również w 2018 r. rozpoczęto prace związane z doświetleniem 15 przejść dla pieszych oraz utworzeniem nowych punktów świetlnych na nowopowstających terenach zabudowy mieszkaniowej. Latarnie powstały na ulicach: Podbipięty, Polnej i Moniuszki,

do wykonania w 2019 r. pozostały lampy przy al. Lawendowej, ul. Zbożowej, ul. Grodzisko, na ścieżce pieszo–rowerowej od skrzyżowania al. Wojska Polskiego z ul. Czarnieckiego do przejścia dla pieszych prowadzącego w kierunku osiedla Rychnowy Przylesie.

10.2.3.2. *Rozdział kanalizacji ogólnospławnej*

Trwa realizacja prac związanych z rozdziałem kanalizacji ogólnospławnej w ramach projektu pn. „Poprawa gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenie MOF Chojnice–Człuchów”. Koszt inwestycji to ponad 6 mln złotych, 85% stanowi dofinansowanie unijne.

Zadanie polega na odseparowaniu wód deszczowych od sieci sanitarnej. Obecnie zarówno woda z roztopów, jak i deszczówka, spływała w większości jedną instalacją do oczyszczalni miejskiej, choć nie ma takiej potrzeby. Nowy system spowoduje, że do oczyszczalni trafiać będą tylko ścieki. Wody opadowe trafią do okolicznych jezior. Odciążą to system i poprawi bilans wodny w akwenach. Inwestycja zmniejszy również koszty funkcjonowania i eksploatacji oczyszczalni. Dodatkowo do granicy każdej prywatnej działki znajdującej się w obszarze prowadzenia prac doprowadzone będą przyłącza, poprzez które właściciele nieruchomości włączą się ze swoimi wodami opadowymi.

Prace w ramach projektu rozłożono na kilka lat, aby nie były zbyt uciążliwe dla mieszkańców miasta. W 2018 r. wykonano etap pierwszy obejmujący prace na ulicy Jacka i Agatki, gdzie wybudowano również nowy separator i wylot do jeziora. W tym samym roku z zakresu prac etapu drugiego rozpoczęto odcinek obejmujący ulice Garbarską–Jacka i Agatki, gdzie montowano rurociągi, separator i budowano wylot do jeziora, prace na tym odcinku również zakończą się w roku 2019. Natomiast z zakresu prac etapu trzeciego w 2018 r. wykonano odcinek pierwszy obejmujący parking na ul. Sobieskiego.

Do zrealizowania w latach 2019–2020 pozostają prace z zakresu etapu drugiego i trzeciego, są to m.in. odcinek od ronda w pobliżu Placu Bohaterów do ul. Traugutta (planowana realizacja od czerwca do grudnia 2019 r.), wpięcie do sieci kanalizacji deszczowej istniejącej już w ulicy Jana Nowaka–Jeziorańskiego odcinka od ulicy Sobieskiego (realizacja do połowy 2019 r.), odcinek obejmujący ulice: Krzyżową, Żółkiewskiego i Rynek (zaplanowany na rok 2020). Postępowania przetargowe na

pozostałe etapy, które obejmują ul. Kwiatową, Dąbrowskiego i Szkolną zostaną przeprowadzone w roku 2019, a realizacja tych zadań nastąpi w 2020 r.

10.2.3.3. *Modernizacja Miejskiej Oczyszczalni Ścieków*

Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Człuchowie to jedyna oczyszczalnia w regionie odbierająca ścieki z całego miasta oraz części gminy wiejskiej. Została ona zbudowana w latach 90. XX w. W roku 2001 przeszła gruntowną modernizację, lecz od tego czasu zmieniły się nie tylko normy oczyszczania ścieków, ale także ich ilość i jakość. Jednym z powodów tej sytuacji rozbudowa zarówno miasta, jak i gminy.

Realizacja projektu pn. „Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Człuchowie”, dofinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 stała się najpotężniejszą inwestycją dofinansowaną ze środków unijnych w Człuchowie. Jej koszt całkowity to **26 741 322,84 zł**, dofinansowanie z Funduszu Spójności wynosi 13 931 356,35 zł (tj. 85% kosztów kwalifikowanych). Pozostałe koszty pokryje Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o., które wzięło na siebie ciężar realizacji inwestycji. ze środków własnych oraz z pożyczki udzielonej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku w kwocie 6 mln zł.

Zakres projektu obejmuje m.in.: przebudowę części biologicznej, przebudowę części mechanicznej wraz z punktem odbioru ścieków dowożonych i budową punktu przyjmowania odpadów z zatorów kanalizacyjnych, hermetyzację obiektów emitujących zapachy złowne, modernizację obiektów do odwadniania osadów wraz z budową magazynu osadu, dodatkowe urządzenia i obiekty konieczne do zapewnienia prawidłowej eksploatacji.

Korzyści wynikające z realizacji przedsięwzięcia to przede wszystkim:

- dotrzymanie aktualnych parametrów ścieków oczyszczonych, jak i przyjęcia ścieków o zwiększonym ładunku zanieczyszczeń,
- zwiększenie niezawodności procesu oczyszczania w sytuacji: nawałnych deszczy, topnienia śniegu, remontu bądź awarii jednego z reaktorów SBR,
- ograniczenie emisji gazów, udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem, wzrost efektywności energetycznej.

Prace modernizacyjne oczyszczalni potrwały do połowy roku 2019. W tym czasie obiekt jest cały czas czynny. Zaawansowanie prac na koniec 2017 r. wynosiło 46,92%.

Fot. 8. Oczyszczalnia miejska podczas prac w ostatnim kwartale 2017 r.

W 2018 r. realizowano roboty związane z następującymi obiektami oczyszczalni (wraz z częściowym wyposażeniem): budynek sitopiaskowników, zbiornik uśredniający, reaktor biologiczny SBR, zbiornik retencyjny ścieków oczyszczonych, zagęszczacz osadu, pompownia odcieków, stanowisko do higienizacji, budynek dmuchaw, pompownia lokalna, magazyn zadaszony, budynek wielofunkcyjny, budynek mikrosita i pompowni wody technologicznej, punkt przyjmowania odpadów z zatorów kanalizacyjnych, punkt mycia wozów, punkt zlewny ścieków dowożonych, pomieszczenie analizatorów, komory przepływomierzy ścieków oczyszczonych i surowych, pomiar ścieków oczyszczonych, magazyn osadu, budynek prasy osadowej, komora stabilizacji tlenowej osadu, biofiltr, stanowisko dozowania zewnętrznego źródła węgla, stanowisko dozowania PIX-u, garaż, sieci międzyobiektowe, drogi, chodniki, zielen, ogrodzenie.

Zaawansowanie prac na koniec drugiego kwartału 2018 r. wynosiło 55%, natomiast na koniec roku 75%.

10.2.3.4. Modernizacja źródeł systemów grzewczych

W 2018 r. 5 gospodarstw domowych z terenu Gminy Miejskiej Człuchów zrealizowało zawarte jeszcze w 2017 r. umowy o dofinansowanie modernizacji źródeł systemów grzewczych, polegającej na wymianie węglowych kotłów centralnego ogrzewania na gazową instalację grzewczą. Umowy te były owocem konkursu grantowego pn. „Czyste powietrze Pomorza edycja 2017”. Wartość całkowita tego zadania w 2018 r. wyniosła **55 500 zł**, w tym dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku stanowiło **13 875 zł**, a wsparcie Gminy Miejskiej Człuchów **2 775 zł**.

10.2.3.5. Modernizacja szaletu miejskiego

W roku 2018 wykonano remont szaletu miejskiego. Po zakończeniu prac obiekt ma nową armaturę, przebudowane wnętrze i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Prace objęły także remont elewacji, ocieplenie stropodachu, ocieplenie ścian zewnętrznych oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Na drzwiach wejściowych zamontowany został wrzutnik monet. Wewnątrz są dwie kabiny, jedna damska, druga męska, a na zewnątrz również monitoring obiektu.

10.3. Wykonanie wydatków inwestycyjnych w 2018 r.

Szczegółowy wykaz wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów zarówno zaplanowanych, jak i wykonanych w 2018 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Wykonanie wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów na dzień 31 grudnia 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie
<i>I. Inwestycje kontynuowane</i>		<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
1	Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego	6 492 541,93	6 472 142,10
2	Poprawa gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenie MOF Chojnice–Człuchów	1 357 712,00	1 239 423,65

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

3	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych w Gminie Miejskiej Człuchów i Gminie Człuchów	1 984 960,00	1 968 262,04
4	Modernizacja źródeł systemów grzewczych na terenie Gminy Miejskiej Człuchów	21 150,00	16 650,00
5	Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko–Człuchowskim MOF–termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Gimnazjum w Człuchowie	862,19	862,19
	RAZEM	9 857 226,12	9 697 339,98
II. Inwestycje rozpoczynane		0,00	0,00
1	Budowa ciągu pieszo–rowerowego Sieroczyn–Traugutta	100 000,00	100 000,00
2	Budowa parkingu przy ulicy Sobieskiego	195 000,00	187 737,99
3	Budowa ulicy Koszalińskiej – kontynuacja	612 000,00	598 431,35
4	Budżet obywatelski – Utwardzenie nawierzchni ul. Traugutta płytami drogowymi ażurowymi lub pełnymi na odcinku od skrzyżowania z drogą biegnącą w kierunku miejscowości Sieroczyn	55 000,00	54 471,30
5	Dokumentacja techniczna przebudowy dróg (Jeziorańskiego, Szczecińska–Jacka i Agatki)	37 000,00	32 517,80
6	Przebudowa chodników przy ul. Chrobrego	140 000,00	123 837,90
7	Przebudowa nawierzchni drogowej ul. Grodzisko	198 000,00	197 952,56
8	Przebudowa nawierzchni drogowej wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Potockiego	312 000,00	310 582,52
9	Przebudowa nawierzchni drogowej wraz z przebudową sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i deszczowej ul. Kosynierów i Zatorze	791 000,00	790 979,86
10	Przebudowa ul. Koszalińskiej	68 000,00	65 730,60
11	Przebudowa ulicy Królewskiej – dokumentacja	50 000,00	35 000,00
12	Przebudowa ulicy Rataja	330 000,00	328 020,94
13	Utwardzenie dróg gruntowych na terenie miasta	53 000,00	52 883,79
14	Wymiana nawierzchni placu przy budynku Przedszkola Miejskiego	40 000,00	39 597,46
15	Zakup materiałów do utwardzenia dróg i chodników	268 000,00	268 000,00
16	Wykup gruntów	441 000,00	384 685,50
17	Docieplenie ściany wraz z częściową modernizacją elewacji budynku przy ul. Królewskiej 5	24 000,00	20 248,85
18	Modernizacja budynków komunalnych	145 000,00	144 598,77
19	Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie	1 494 715,31	0,00
20	Modernizacja sali sesyjnej w budynku Urzędu Miejskiego	50 000,00	32 193,20
21	Zakup serwera wraz z klimatyzatorem dla Urzędu	27 500,00	26 133,33

	Miejskiego		
22	Zakup iluminacji świetlnych – Anioł 3D LED	8 000,00	7 000,00
24	Dofinansowanie na zakup samochodu dla Policji	8 000,00	0,00
25	Zakup sprzętu dla Państwowej Straży Pożarnej	10 000,00	10 000,00
26	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej – stołówka oraz szatnia	150 000,00	143 121,66
27	Modernizacja budynku Przedszkola Miejskiego	30 500,00	30 499,00
28	Pomoc finansowa – dofinansowania zakupu kolonoskopu z myjką i gastroskopu	30 000,00	30 000,00
29	Udzielenie pomocy finansowej Powiatowi Człuchowskiemu na częściowe pokrycie wkładu własnego Powiatu Człuchowskiego w realizację projektu „Informatyzacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Człuchowie oraz Samodzielnej Publicznej Przychodni Wiejskiej Gminy Chojnice”	300 000,00	300 000,00
30	Zakup środków trwałych do wyposażenia szkół w ramach programu „Edukacja drogą do sukcesu...”	3 800,00	3 800,00
31	Budowa oświetlenia drogowego wraz z doświetleniem przejść dla pieszych	400 000,00	364 000,00
32	Utylizacja azbestu	6 300,00	1 300,00
33	Przebudowa i modernizacja szaletu miejskiego	162 000,00	137 026,30
35	Dotacja dla Muzeum Regionalnego na odwodnienie murów zamku	123 000,00	122 361,37
36	Dotacja celowa dla OSiR z przeznaczeniem na urządzenie terenu wokół amfiteatru	20 000,00	19 990,99
40	Budżet obywatelski – siłownie plenerowe – os. Wazów, ul. Kościelna (park)	100 000,00	95 877,13
	RAZEM	6 782 815,31	5 058 580,17
	OGÓLEM	16 640 041,43	14 755 920,15

XI. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

11.1. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów

Mieszkaniowy zasób Gminy Miejskiej Człuchów na dzień 31 grudnia 2018 r. tworzyło ogółem **389 mieszkań**, z podziałem na **311 lokali mieszkalnych** i **78 lokali socjalnych**, na pierwszy dzień roku mieszkań w zasobie było 390. Zmniejszenie liczby mieszkań związane było z tym, że: dokonano podziału 1 lokalu mieszkalnego na 2 lokale socjalne – tj. nastąpiło zwiększenie o jeden lokal ogólnej liczby mieszkań, a także dokonano sprzedaży dwóch lokali mieszkalnych tzn., że nastąpiło zmniejszenie o dwa

lokale ogólnej liczby mieszkań. Przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 41,63 m², a ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy – 19,30 m².

Wszystkie lokale socjalne zostały utworzone ze starej substancji mieszkaniowej, poprzez przekształcenie lokali mieszkalnych o obniżonym standardzie na lokale socjalne, a także po przebudowie mieszkań o dużej powierzchni na kilka lokali socjalnych.

Łącznie 135 mieszkań, w tym: 59 lokali mieszkalnych oraz 76 lokali socjalnych usytuowanych jest w osiemnastu budynkach stanowiących wyłączną własność Gminy Miejskiej Człuchów. Są to następujące budynki:

- 1) przy **ul. Batorego 4** – w budynku znajduje się 5 mieszkań, o powierzchni: 33,67 m², 34,67 m², 38,60 m², 38,53 m², 69,19 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 214,66 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 2) przy **ul. Batorego 7** – w budynku znajduje się 6 mieszkań, o powierzchni: 48,96 m², 50,68 m², 14,42 m², 41,33 m², 34,13 m², 38,70 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 228,22 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 3) przy **ul. Batorego 9a** – w budynku znajduje się 5 mieszkań, o powierzchni: 33,42 m², 21,28 m², 36,59 m², 43,62 m², 23,70 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 158,61 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 4) przy **ul. Dworcowej 8** – w budynku znajduje się 5 mieszkań, o powierzchni: 109,30 m², 65,57 m², 43,51 m², 65,57 m², 43,51 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 327,46 m², a przeciętna liczba izb – 4;
- 5) przy **ul. Dworcowej 9** – w budynku znajduje się 10 mieszkań, o powierzchni: 29,30 m², 54,54 m², 87,84 m², 44,86 m², 53,15 m², 45,28 m², 42,10 m², 32,68 m², 37,62 m², 16,38 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 443,75 m², a przeciętna liczba izb – 3;
- 6) przy **ul. Felczaka 1** – w budynku znajduje się 5 mieszkań, o powierzchni: 67,09 m², 63,47 m², 52,56 m², 64,19 m², 84,37 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 331,68 m², a przeciętna liczba izb – 3;
- 7) przy **ul. Jerzego z Dąbrowy 2** – w budynku znajduje się 5 mieszkań, o powierzchni: 53, 50 m², 52,70 m², 66,30 m², 52,30 m², 50,50 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 275,30 m², a przeciętna liczba izb – 3;
- 8) przy **ul. Kusocińskiego 3** – w budynku znajduje się 13 mieszkań, o powierzchni: 49,37 m², 36,73 m², 35,46 m², 55,84 m², 66,22 m², 63,93 m², 33,60 m², 29,21 m²,

- 31,36 m², 65,17 m², 21,06 m², 37,69 m², 33,66 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 559,30 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 9) przy **ul. Sienkiewicza 6b** – w budynku znajduje się 1 mieszkanie, o powierzchni: 55,31 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 55,31 m², a przeciętna liczba izb – 4;
- 10) przy **ul. Słowackiego 4** – w budynku znajduje się 13 mieszkań, o powierzchni: 30,51 m², 31,73 m², 42,05 m², 28,10 m², 26,49 m², 58,65 m², 42,09 m², 28,27 m², 26,39 m², 58,35 m², 20,85 m², 25,35 m², 27,69 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 446,52 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 11) przy **ul. Słowackiego 12** – w budynku znajdują się 4 mieszkania, o powierzchni: 59,00 m², 46,93 m², 59,40 m², 46,80 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 212,13 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 12) przy **ul. Słowackiego 16** – w budynku znajduje się 18 mieszkań, o powierzchni: 75,66 m², 47,99 m², 67,05 m², 13,73 m², 31,60 m², 64,10 m², 39,10 m², 38,09 m², 32,99 m², 13,20 m², 14,79 m², 40,89 m², 17,89 m², 21,87 m², 12,49 m², 15,82 m², 33,95 m², 17,84 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 599,05 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 13) przy **ul. Słowackiego 24a** – w budynku znajduje się 14 mieszkań, o powierzchni: 46,79 m², 40,97 m², 60,30 m², 57,21 m², 31,90 m², 29,60 m², 29,20 m², 30,50 m², 46,64 m², 27,86 m², 20,14 m², 54,92 m², 30,71 m², 30,27 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 537,01 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 14) przy **ul. Szczecińska 11a** – w budynku znajdują się 3 mieszkania, o powierzchni: 72,70 m², 43,45 m², 40,65 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 156,50 m², a przeciętna liczba izb – 3;
- 15) przy **ul. Szczecińska 25** – w budynku znajduje się 11 mieszkań, o powierzchni: 65,15 m², 14,54 m², 33,60 m², 41,49 m², 41,90 m², 80,83 m², 35,71 m², 13,258 m², 15,26 m², 26,16 m², 23,52 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 391,41 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 16) przy **ul. Traugutta 1** – w budynku znajduje się 6 mieszkań, o powierzchni: 15,08 m², 72,72 m², 15,08 m², 73,06 m², 35,02 m², 29,58 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 240,54 m², a przeciętna liczba izb – 2;
- 17) przy **ul. Traugutta 3** – w budynku znajdują się 3 mieszkania, o powierzchni: 60,78 m², 58,00 m², 37,76 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to

156,54 m², a przeciętna liczba izb – 4;

- 18) przy **ul. Zamkowa 13** – w budynku znajduje się 7 mieszkań, o powierzchni: 26,41 m², 52,70 m², 56,48 m², 57,75 m², 11,26 m², 28,77 m², 11,48 m², łączna powierzchnia mieszkań w tym budynku to 244,85 m², a przeciętna liczba izb – 2.

Łącznie w w/w budynkach znajdowało się na dzień 1 stycznia 2018 r. 134 mieszkania, lecz w ciągu roku liczba wzrosła do 135, związane było to z dokonaniem podziału 1 lokalu mieszkalnego na 2 lokale socjalne.

Pozostałe 254 mieszkania, w tym 252 lokale mieszkalne i 2 lokale socjalne, usytuowane są w 86 budynkach stanowiących wspólnoty mieszkaniowe, w których gmina posiada udziały. W zarządzie sprawowanym przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie pozostaje ogółem 77 wspólnot mieszkaniowych, w których gmina posiada 235 mieszkań (tj., 233 lokale mieszkalne i 2 lokale socjalne). Pozostałe 9 wspólnot mieszkaniowych, gdzie gmina posiada 19 lokali mieszkalnych pozostaje w zarządzie innych podmiotów.

11.1.1. Polityka mieszkaniowa miasta

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy opracowany na lata 2014–2020 (uchwała nr XLV.321.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 26 lutego 2014 r.) przewiduje również pomniejszenie mieszkaniowego zasobu poprzez wyburzenie trzech budynków mieszkalnych położonych przy:

- ul. Batorego 7 (5 lokali socjalnych)
- ul. Batorego 9 (5 lokali socjalnych)
- ul. Sienkiewicza 3B (1 lokal mieszkalny).

W wyniku podjęcia realizacji tegoż zadania, gmina winna zabezpieczyć dla 11 gospodarstw domowych zamienne lokale tj., 1 lokal mieszkalny oraz 10 lokali socjalnych.

Zawarte w tejże uchwale zasady polityki czynszowej określają zastosowanie przez gminę 10 zniżek (w zależności od wyposażenia lokalu) do stawki bazowej czynszu, której wysokość ustala zarządzeniem Burmistrz Miasta. Obecnie stawka bazowa czynszu pozostaje na poziomie 4,58 zł za m² powierzchni lokalu (obowiązuje od 1 lutego 2013 r.).

Ilość lokali w zasobach gminy przypisanych do poszczególnych stawek kształtuje się następująco:

- 4,58 zł/m² – 46 lokali mieszkalnych
- 4,35 zł/m² – 10 lokali mieszkalnych
- 3,89 zł/m² – 80 lokali mieszkalnych
- 3,66 zł/m² – 7 lokali mieszkalnych
- 3,43 zł/m² – 96 lokali mieszkalnych
- 3,20 zł/m² – 47 lokali mieszkalnych
- 2,97 zł/m² – 12 lokali mieszkalnych
- 2,77 zł/m² – 11 lokali mieszkalnych
- 2,52 zł/m² – 1 lokal mieszkalny
- 2,29 zł/m² – brak
- 1, 03 zł/m² – 78 lokali socjalnych

W 2018 r. do zawarcia umowy najmu lokali mieszkalnych i lokali socjalnych zostało skierowanych ogółem 35 gospodarstw domowych, w tym z tytułu zmiany lokatora (wstąpienie w najem) – 5. W 2018 r. odzyskano z ruchu ludności 13 mieszkań znajdujących się w zasobie Gminy Miejskiej Człuchów.

Zasady przyznawania mieszkań odbywały się zgodnie z kryteriami zawartymi w uchwale nr IV/30/2003 RM z dnia 19 lutego 2003 r. w sprawie wynajmowania lokali wchodzących skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej w Człuchowie. Decyzje w tej sprawie były podejmowane przez Burmistrza Miasta w oparciu o opinię Społecznej Komisji Mieszkaniowej działającej w składzie siedmioosobowym.

W 2018 r. niewykorzystanych było 12 mieszkań, ze względu na planowane zasiedlenie w roku 2019 r.; przekształcenie mieszkań na lokale socjalne oraz trwające prace remontowe w lokalach. Na dzień 1 stycznia 2018 r. w 2,9% mieszkań, będących w zasobie gminy, nie było toalet, stan ten wystąpił również na dzień 31 grudnia 2018 r.

W 2018 r. gmina wykonała 5 eksmisji z zajmowanych dotychczas lokali mieszkalnych do wskazanych lokali socjalnych. Wyroki o eksmisji zapadły ze względu na występujące zadłużenia czynszowe. W 2018 r. Gmina nie wszczyła kolejnych postępowań eksmisyjnych.

Na początku 2018 r. na mieszkanie z zasobów Gminy oczekiwało łącznie 44 osoby, zaś na koniec 2018 r. było ich 36. Średni czas oczekiwania na otrzymanie mieszkania w 2018 r. wyniósł 6 lat. Względem lat poprzednich, czas oczekiwania spadł o 2 lata.

11.1.2. Remonty w zasobie mieszkaniowym miasta

W 2018 r. dokonano remontu 29 mieszkań, znajdujących się w budynkach przy ulicach: Zamkowa 17, Mickiewicza 2, Wojska Polskiego 26, Szczecińska 2, Felczaka 3a, Dworcowa 23, Kusocińskiego 3, Słowackiego 24a, Traugutta 3, Sobieskiego 2, Królewska 14, Jerzego z Dąbrowy 2, Zamkowa 17, Słowackiego 14, Słowackiego 16, Wojska Polskiego 29, Wojska Polskiego 49, Wojska Polskiego 27, Szczecińska 19, Kościuszki 8, Batorego 9a, Batorego 7, Batorego 4, Batorego 20, Sobieskiego 1, Wojska Polskiego 31, Królewska 21, Chrobrego 4. Przedmiotem remontów były: wymiana instalacji elektrycznej, wymiana instalacji wod-kan, wymiana okien i drzwi, remont mieszkań przed ponownym zasiedleniem, w tym:

- wymiana instalacji w budynkach – 8 mieszkań,
- wymiana stolarki budowlanej w budynkach – 24 mieszkania.

11.1.3. Zaległości czynszowe lokatorów

Na dzień 1 stycznia 2018 r. zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie gminy na wyniosły łącznie: **877 176,67 zł**, w tym:

- bieżące – 112 784,88 zł,
- sądowe – 764 391,79 zł.

Płatności dotyczyły 49 mieszkań.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. dane te przedstawiały się następująco: zaległości w opłatach w kwocie **889 185,97 zł**, w tym:

- bieżące – 116 129,05 zł,
- sądowe – 773 056,92 zł.

Płatności dotyczyły 47 mieszkań.

11.2. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

W roku 2018 złożono **502** wnioski o przyznanie dodatku mieszkaniowego, w roku poprzednim 553, w 2018 r. 24 sprawy zakończyły się decyzją odmowną przy

17 odmownych w roku 2017. Wydano **478 decyzji** pozytywnych na kwotę **507 942 zł**, analogicznie w 2017 r. było to 536 decyzji pozytywnych na łączną kwotę 579 128 zł. Wśród osób otrzymujących dodatki mieszkaniowe w 2018 r. było 90 podnajemców wynajmujących mieszkania od właścicieli prywatnych, a 66 spośród nich było spoza terenu miasta. Podstawą ich wydania było spełnienie warunków określonych w ustawie o dodatkach mieszkaniowych. Kwota najniższego dodatku wyniosła 26 zł, zaś kwota najwyższego – 586 zł.

W 2018 r. wydano **297 decyzji** w sprawie dodatku energetycznego na kwotę **25 679 zł**, przy 316 decyzjach na łączną kwotę 26 697 zł w roku poprzednim.

W roku 2018 wydano również **155 decyzji** w sprawie stypendium szkolnego na kwotę **147 000 zł**, w roku 2017 decyzji takich było 180 na łączną kwotę 169 000 zł, wówczas wydano także 8 decyzji przyznających zasiłek szkolny na łączną kwotę 4 960 zł, których nie wydano w roku 2018.

11.3. Utrzymanie czystości i porządku

Burmistrz Miasta Człuchów zapewnił w roku 2018 czystość i porządek w granicach miasta w stopniu wynikającym z częstotliwości wykonywanych prac. Zakres ten obejmował oczyszczanie chodników, placów, parkingów zlokalizowanych na gruntach stanowiących własność gminy, oczyszczanie jezdni dróg gminnych, dla których Burmistrz jest zarządcą drogi, oczyszczanie ograniczone tj. zbieranie luźnych zanieczyszczeń z całego obszaru, oczyszczanie „starego” cmentarza wraz z wywozem odpadów, wywóz z koszy ulicznych oraz pojemników przy garażach i kontenerów z działek dzierżawionych od miasta wraz z dzierżawą tych urządzeń. Do zakresu przyjęto również mycie wiat przystankowych, mycie i dezynfekcję koszy ulicznych oraz tzw. „oczyszczanie na żądanie” tzn. oczyszczanie wyznaczonych miejsc w okresie zimy.

Koszt wykonanych prac w roku 2018 wyniósł **394 996,52 zł**. Zabezpieczone na powyższy cel środki w budżecie umożliwiły wykonywanie prac z częstotliwością: 4 razy w miesiącu – Rynek i ul. Królewska, 3 razy w miesiącu – al. Wojska Polskiego, Szczecińska, Plac Bohaterów, Zamkowa do świateł. Pozostałe ulice oczyszczane były z częstotliwością 2 razy w miesiącu.

Zadanie utrzymania czystości i porządku wykonywała spółka gminna, która brała udział w postępowaniu o zamówienie publiczne i złożyła najkorzystniejszą ofertę.

Pojemniki do gromadzenia odpadów, które wykorzystywane są w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej są własnością poszczególnych zarządców lub osób fizycznych. Gmina nie przejęła obowiązku wyposażania nieruchomości w pojemniki, udostępniła jedynie posiadane wcześniej pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Utrzymanie tych urządzeń w należytym stanie sanitarnym i porządkowym należy do korzystających, tj. wspólnot, spółdzielni i osób fizycznych i jest ich kosztem.

W celu zwiększenia standardu w roku 2018 zakupiono 17 sztuk nowych koszy ulicznych o pojemności 65 litrów, o wartości **29 028 zł**, które zastąpiły wyeksploatowane urządzenia tego typu na ul. Królewskiej, przy Rynku i Placu Bohaterów.

11.4. Zobowiązania wobec zamkniętych składowisk

Zobowiązania ustawowe w stosunku do zamkniętych składowisk odpadów w Dębnicy i Kiełpinie realizuje spółka gminna Przedsiębiorstwo Komunalne, która jest zarządcą składowisk pozostających w fazie poeksploatacyjnej.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzony był monitoring składowisk oraz wykonywane były prace porządkowe, jak koszenie, podlewanie nasadzonych drzewek. Ze zobowiązań ustawowych wynika zakres parametrów wskaźnikowych oraz minimalna częstotliwość badań składowisk. W roku 2018 poddane były następującym badaniom: wielkość przepływu i skład wód powierzchniowych, objętość i skład wód odciekowych, poziom i skład wód podziemnych, emisja i skład gazu składowiskowego, sprawność systemu odprowadzania gazu składowiskowego, osiadanie składowiska, badanie wielkości opadu atmosferycznego.

Koszt utrzymania składowisk w roku 2018 wyniósł odpowiednio: Dębnicy **70 736,56 zł**, Kiełpina **110 982 zł**.

Ze względu na fakt, że składowisko w Kiełpinie zostało wybudowane przez dwa samorzady i obsługiwało mieszkańców miasta i gminy w kosztach utrzymania partycypuje gmina wiejska na poziomie 18%, co daje koszt 19 976 zł (zwrot do budżetu miasta).

11.5. Opieka nad zabytkami

W rejestrze wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się 5 obiektów położonych na terenie miasta:

- zespół zamku krzyżackiego wraz z parkiem, fosami, starymi murami kamiennymi,
- kościół parafialny pw. Św. Jakuba Apostoła,
- układ urbanistyczny miasta,
- dwór z XIX w. położony przy al. Wojska Polskiego, dawna stacja poczty dylizansowej,
- park miejski „Lasek Luizy” wraz z kładką bagienną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega m.in. na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku. W związku z powyższym w roku 2018 odbyły się badania archeologiczne II przedzamcza w obrębie dolnych kondygnacji baszty zlokalizowanej po północnej stronie przejazdu bramnego prowadzącego z II na III przedzamcze. Prace te były kontynuacją prowadzonych w roku 2017 badań w obrębie założenia zamkowego.

Kolejny sezon badań prowadzonych przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego przybliżył nas do rozpoznania dziejów, zagospodarowania przestrzeni i kultury materialnej mieszkańców zamku. Prace badawcze realizowano od 9 lipca do 11 sierpnia 2018 r. na podstawie decyzji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, Delegatura w Słupsku. W pracach uczestniczyli studenci i absolwenci Instytutu Archeologii. Badaniami objęte były dwie działki (nr 49 i 70/6) położone w obrębie zamku. Koszt pracy archeologów wyniósł **39 900 zł**, natomiast koszty pracy sprzętu w trakcie badań oraz przywrócenia terenu po badaniach **7 884 zł**.

XII. Edukacja

12.1. Szkoły

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2018 r. funkcjonowało 5 szkół podstawowych, w tym 2 niepubliczne, oraz 5 szkół średnich, w tym 1 niepubliczna. Gmina Miejska

Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi z oddziałami gimnazjalnymi.

Wydatki na oświatę wynosiły **14 246 945,83 zł**, z czego:

- 7 658 164,00 zł tj. 54% pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa;
- 356 044,60 zł stanowiły wpływ z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego i wyżywienia;
- 749 444,38 zł stanowiły wpływy z dotacji celowych z budżetu państwa (tj. dotacji przedszkolnej, dotacji do zakupu podręczników, wyprawki szkolnej, stypendiów);
- 408 582,60 zł stanowiły wpływ z rozliczeń za koszty utrzymania dzieci z innych gmin w naszych placówkach oświatowych.

W szkołach odbywała się nauka języka obcego – języka angielskiego uczyło się 748 uczniów, niemieckiego – 242 uczniów, a dodatkowego języka obcego – tj. ukraińskiego uczyło się 15 i hiszpańskiego 37 uczniów.

Burmistrz zwraca koszty dowozu dla 1 ucznia niepełnosprawnego.

W czerwcu 2018 r. zakończył się projekt dofinansowany ze środków UE pt. „Edukacja drogą do sukcesu” dotyczący realizacji zajęć z przedmiotów kluczowych tj. matematyki, języka angielskiego, języka niemieckiego, przyrody oraz z zajęć socjoterapeutycznych, logopedycznych i korekcyjnych. Projekt trwał dwa lata i wzięło w nim udział 450 uczniów ze szkoły podstawowej oraz 177 z gimnazjum. W ramach środków z UE zakupiono sprzęt multimedialny o wartości około 250 000 złotych. Wartość całego projektu to ponad 1 mln zł.

12.2. Przedszkola i żłobki

Ponadto w Gminie Miejskiej Człuchów w 2018 r. funkcjonowało 6 przedszkoli, w tym 5 niepublicznych oraz 1 forma wychowania przedszkolnego. W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście funkcjonują 4 żłobki niepubliczne.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Do przedszkola miejskiego uczęszczało w roku szkolnym 2017/18 – 187 dzieci, a w roku szkolnym 2018/2019 – 184 dzieci, funkcjonowało 7 oddziałów. Do wszystkich przedszkoli niepublicznych od września 2018 roku uczęszczało 308 dzieci, do żłobków niepublicznych uczęszczało 72 dzieci.

W przedszkolu miejskim realizowane są dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, rytmiki oraz tańca towarzyskiego.

XIII. Kultura

Działalność kulturalna Gminy Miejskiej Człuchów kreowana jest w głównej mierze przez podległe miastu 3 instytucje kultury (Miejski Dom Kultury w Człuchowie, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Muzeum Regionalne) we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i szeroko pojętym środowiskiem kulturalnym.

13.1. Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2018 r.

Działalność merytoryczna Miejskiego Domu Kultury skupiona jest w pracowniach, które prowadzili w 2018 r. następujący instruktorzy:

- pracownia teatralna – instr. Adam Gawroński
- pracownia modelarska – instr. Robert Wielandt
- pracownia muzyczna – instr. Andrzej Zieliński
 - instr. Miłosz Gawroński
 - instr. Magdalena Czurejno/ instr. Tadeusz Seibert
- pracownia plastyczna – instr. Joanna Bondarenko
- pracownia taneczna – Marzena Jodłowska–Przyszlak
- pracownia gier i zabaw – instr. Elżbieta Gawrońska
- pracownia haftu kaszubskiego – instr. Józefa Sitarz.

13.1.1. Imprezy kulturalno–rozrywkowe Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie

– Dni Człuchowa

Coroczne obchody urodzin naszego miasta. Popołudniowy koncert rozpoczynają dzieci i młodzież z instytucji miejskich, prezentując program wokalny i taneczny przygotowany przez cały rok szkolny pod okiem nauczycieli lub instruktorów MDK w Człuchowie. Co roku na tej imprezie gościmy w Człuchowie gwiazdy polskiej sceny muzycznej.

– Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej

To ciesząca się dużym zainteresowaniem impreza, która swym rozmachem obejmuje nie tylko teren powiatu człuchowskiego, gościmy uczestników z całego województwa pomorskiego oraz województw ościennych. Celem przedsięwzięcia jest prezentacja i upowszechnianie dorobku artystycznego dzieci i młodzieży. Przegląd ten pozwala rozwijać ich pasje, a także odkrywa prawdziwe talenty. Główny patronat nad imprezą sprawuje corocznie Marszałek Województwa Pomorskiego, a fakt ten podnosi rangę wydarzenia. Każdą edycję przeglądu ocenia profesjonalne jury powołane przez organizatorów. Cała impreza sprzyja integracji oraz wspólnej zabawie. Jest doskonałą możliwością rodzinnego spędzania wolnego czasu. Zarówno pierwszy dzień imprezy, czyli przesłuchania konkursowe, jak i dzień drugi – koncert galowy, jest wspaniałym wydarzeniem kulturalnym w naszym mieście.

– **Street Jam**

To impreza o charakterze otwartym, a swoją specyfiką ma zachęcić młodych ludzi do wyzwalania emocji przy pomocy ulicznych sztuk artystycznych. Podczas trwania tego specyficznego spotkania na ulicach centrum Człuchowa, prowadzone są swoiste animacje z następujących dziedzin artystycznych i sportowych:

- „Hip–hop music jam” – na scenie ustawionej w Rynku występują lokalni raperzy, którzy na ten dzień przygotowują specjalny materiał, w którym znaleźć się powinny treści antyalkoholowe i antynarkotykowe;
- „Graffiti jam” – graficy na specjalnie ustawionych planszach tworzą obrazy o tematyce profilaktycznej;
- „Street dance jam” –akcja poprzedzona jest warsztatem tanecznym dla wszystkich zainteresowanych tą dziedziną sztuki;
- „Street ball jam” – podczas trwania akcji artystycznych rozgrywa się także uliczny turniej koszykówki.

– **Środkowopomorska Giełda Birofilska**

Coroczne spotkanie miłośników kolekcjonowania gadżetów piwnych jak etykiety, kapsle, podstawki, butelki itp. Od godz. 7:00 w sali widowiskowej MDK w Człuchowie spotykają się birofile z całej Polski. Jest to niebywała okazja do uzupełnienia własnej kolekcji, a także zamiany czy sprzedaży okazów z własnych zbiorów. Wstęp na giełdę jest bezpłatny.

– **Impresje Rodzinne / Piknik Rodzinny**

Miejszem imprezy jest plaża OSiR. Impreza w charakterze pikniku. Dzień ten bogaty jest w atrakcje dla całych rodzin. Dodatkową atrakcją były występy dzieci i młodzieży z pracowni artystycznych MDK w Człuchowie.

– **Polish Boogie Festival**

To jedyna taka impreza w Polsce i Europie Środkowej promująca muzykę boogie-woogie, a także inne dziedziny kultury z nią związane: taniec, fotografię czy też film. Jest wyjątkowym wydarzeniem ze względu na unikatowe połączenie mistrzowskiej muzyki i pięknej scenerii. Od samego początku festiwal zapraszał największe gwiazdy światowej sceny gatunku. Co roku wybitne i legendarne nazwiska przylatują do Człuchowa na jedyny, ekskluzywny koncert. W ten sposób Człuchów, Pomorze i Polska znalazły się w elitarnym gronie gospodarzy międzynarodowych festiwali boogie-woogie. W ramach Festiwalu odbywają się warsztaty taneczne, kino festiwalowe, kino samochodowe, boogie party, a także cykl koncertów. Praktycznie każdy znajdzie podczas jego trwania coś dla siebie. Dzieci i młodzież, a także dorośli chętnie uczestniczą w zajęciach tanecznych prowadzonych przez profesjonalnych trenerzy tańca boogie-woogie. Kino festiwalowe to propozycja dla wszystkich, którzy lubią dobre produkcje a także w przypadku kina samochodowego niewątpliwa i nieczęsta możliwość połączenia dobrego filmu z niesamowitą atmosferą jaka towarzyszy projekcji pod chmurką. Cykl koncertów jest również propozycją dla różnych odbiorców, występują wówczas artyści światowego formatu. Koncerty galowe prowadzi co roku Piotr Baron z Radiowej Trójki. Wśród nazwisk goszczących w Człuchowie znalazły się tak wybitne postacie jak: Al Copley, Rob Rio, Mitch Woods, Bob Seeley, Mike Sanchez, Ron Thompson, Harriet Lewis, Christoph Steinbach, Nico Brina, Joe Bonsack, Clemens Vogler, Richie Loidl, Boogie Boys i wielu innych. Na ulicach miasta odbywa się wyścig motorów Cafe Racer. W organizację festiwalu włączyły się w roku 2018 zarówno Canpol, jak i Galeria Handlowa „Brama Pomorza” w Lipienicach.

– **CZW RapNight**

Koncerty muzyki hip-hopowej w wykonaniu lokalnych raperów oraz zaproszonych artystów czołówki polskiej sceny gatunku. W ramach imprezy odbywają się także warsztaty graffiti. Impreza skierowana jest do młodzieży.

13.1.2. Działania kulturalne, artystyczne i ludyczne o charakterze publicznym

Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i ludycznych o charakterze publicznym.

Tabela 22. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i ludycznych o charakterze publicznym organizowanych przez MDK.

Data	Działanie	Miejsce	Liczba uczestników / widzów
06.01	Orszak Trzech Króli	Teren miasta	400
14.01	26 Finał WOŚP	MDK i teren miasta	500
28.01	Koncert zespołu Ostatnie Takie Trio	Sala widowiskowa MDK	120
22–23.02	Koncert zimowy PIANO	Sala widowiskowa MDK	350
2.03	Edukacyjny warsztat plastyczny	Sala widowiskowa MDK	200
16.03	Wojewódzki Konkurs Recytatorski Poezji Polskiej – eliminacje powiatowe	Sala widowiskowa MDK	10
17.03	XVI Człuchowski Konkurs Młodych Instrumentalistów	Sala widowiskowa MDK	250
05.04	Eliminacje Powiatowe 63 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	Sala widowiskowa MDK	20
06.04	Koncert pt. „Byle nie o miłości”	Sala widowiskowa MDK	150
15.04	Warsztaty taneczne	Sala widowiskowa MDK	50
17.04	Konkurs Piosenki Ekologicznej wraz z Przedszkolem Miejskim im. Jacka i Agatki „Żyj z przyrodą w zgodzie”	Sala widowiskowa MDK	250
26.04	Koncert Studia Piosenki	Sala widowiskowa MDK	140
27.04	Występy pracowni teatralnej pt. „Januszek” – 3 przedstawienia	Sala widowiskowa MDK	450
1.05	Człuchowska Majówka	Rynek Miejski	200
18.05	50-lecie SOSW	Sala widowiskowa MDK	170
19–20.05	Warsztaty teatralne z Bartoszem Turzyńskim	Sala widowiskowa MDK	20
26–27.05	XXIV Pomorski Przegląd Piosenki	Sala widowiskowa MDK	350

RAPORT O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W ROKU 2018

	Dziecięcej oraz IV Pomorski Przegład Piosenki Młodzieżowej	i Rynek Miejski	
4–5.06	Koncert wiosenny PIANO	Sala widowiskowa MDK	350
8.06	Występ sceny dziecięcej pracowni teatralnej pt. „Królewny” – 3 przedstawienia	Sala widowiskowa MDK	450
16.06	Dni Człuchowa	Stadion OSiR	2000
23.06	Street Jam	Plaża OSiR	300
29.06	Festiwal Disco Polo	Stadion OSiR	800
13.07	Piknik Rodzinny	Plaża OSiR	200
14.07	Giełda Birofilska	Sala widowiskowa MDK	200
25–28.07	Polish Boogie Festival	CANPOL, Polana Rodzinna, teren miasta	5000
18.08	CZW Rap Night	Stadion OSiR	900
24–25.08	Dni Powiatu i Pożegnanie lata	Stadion OSiR	3000
13.10	Dni Kultury Francuskiej	Sala widowiskowa MDK	200
19.10	Koncert hip–hop	Sala widowiskowa MDK	100
9.11	Premiera „Oratorium listopadowe”	Sala widowiskowa MDK	200
17.11	Wystawa fotografii Marcina Sarnowskiego oraz koncert	Salon wystawowy oraz sala widowiskowa MDK	120
24.11	Warsztaty tańca latino	Sala widowiskowa MDK	40
6.12	Mikołajki Miejskie	Rynek Miejski	350
9.12	Premiera sceny młodzieżowej pracowni teatralnej pt. „Wiktorja albo dialog macicy z mózgiem”	Sala widowiskowa MDK	180
10.12	Dzień wolontariusza	Sala widowiskowa MDK	160
12.12	Przedstawienia sceny młodzieżowej pracowni teatralnej pt. „Wiktorja albo dialog macicy z mózgiem” – 2 przedstawienia	Sala widowiskowa MDK	280
15.12	Jubileusz Pracowni haftu regionalnego	Salon wystawowy oraz sala widowiskowa MDK	150
17.12	Jasełka przedszkola BAJKA	Sala widowiskowa MDK	200
23.12	Spotkanie z kolędą	Sala widowiskowa MDK	180

13.1.3. Instytucje, organizacje i stowarzyszenia współpracujące z MDK

Organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie „ProKultura”,
- Towarzystwo Kultury Teatralnej,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej,
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta,
- Stowarzyszenie „Podaj dalej”,
- Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami,
- Stowarzyszenie Człuchowskie Miejskie Forum Samorządowe,
- Stowarzyszenie „Sabat Człuchowskich Szefowych”,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej w Debrznie,
- kluby seniora.

Instytucje:

- Urząd Marszałkowski w Gdańsku,
- Urząd Miejski w Człuchowie,
- Urząd Gminy w Człuchowie,
- Rada Miejska w Człuchowie,
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie,
- Społeczne Ognisko Muzyczne w Człuchowie,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie,
- Muzeum Regionalne w Człuchowie,
- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Szkoły, przedszkola, placówki wychowawczo–opiekuńcze oraz ośrodki kultury w regionie,
- Powiatowa Stacja Sanitarно–Epidemiologiczna w Człuchowie,
- Teatr Lalki „Tęcza” w Słupsku,
- Bałtycki Teatr Dramatyczny w Koszalinie,
- Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

Media:

- Polskie Radio Program 3,
- Polskie Radio Program 1,
- TVP 1,
- TVP 2,
- TVP Gdańsk,
- Gazeta Pomorska oddział Chojnice,
- Radio Weekend,
- Radio Koszalin,
- Dziennik Bałtycki,
- Express Bydgoski,
- Dziennik Człuchowski.

13.2. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2018 r.

Księgozbiór na dzień 1 stycznia 2018 r. wynosił 94 309 woluminów, zaś na koniec roku – **91 088 woluminów**. W przeliczeniu na 1 mieszkańca, łączna liczba woluminów wynosiła 6,8 na dzień 1 stycznia 2018 r. oraz 6,6 na dzień 31 stycznia 2018 r.

W 2018 r. biblioteka przy ulicy Szczecińskiej 5 zapewniała możliwość wypożyczenia płyt CD i DVD, skorzystało z tego 2 mieszkańców. Zbiory audiowizualne w 2018 r. nie zostały wzbogacone.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. zarejestrowano 3 103 czytelniczek i czytelników, zaś na 31 grudnia 2018 r. liczba ta wynosiła 3 017. W ciągu roku z usług poszczególnych bibliotek skorzystało **9 483 czytelniczek i czytelników**, którzy skorzystali łącznie z **84 259 woluminów**. W roku 2018 wzbogacono zbiory bibliotek o 2587 woluminów, w tym z zakupu 1656 woluminów (514 woluminów literatury pięknej dla dzieci, 81 – literatury popularnej dla dzieci, 1621 – literatury pięknej dla dorosłych, 371 – literatury popularnonaukowej dla dorosłych).

Przez cały rok 2018 w bibliotece trwały szkolenia dla osób starszych, niepełnosprawnych i bezrobotnych z zakresu obsługi komputera w ramach projektu „E-mocni – cyfrowe kompetencje, realne korzyści”. Efektem tego i innych działań MBP skierowanych do seniorów było wyróżnienie w konkursie Marszałka Województwa

Pomorskiego „Pomorskie dla Seniora”, które miasto otrzymało jako samorząd przyjazny seniorom w kategorii miejsce ulubione przez seniorów.

W 2018 r. Miejska Biblioteka Publiczna wraz z filią na os. Młodych zorganizowała następujące wydarzenia mające na celu promocję czytelnictwa:

- 13 spotkań autorskich,
- 37 pogadanek i odczytów,
- udział w akcji Narodowe Czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego,
- 34 akcje głośnego czytania „Cała Polska Czyta Dzieciom”,
- 10 wernisaży prac malarzy i fotografów,
- 2 kiermasze świąteczne rękodzieła,
- 2 konkursy: literacki „A u nas w Człuchowie” oraz plastyczny dla dzieci,
- 41 warsztatów literackich i plastycznych.

W wydarzeniach tych wzięło udział **3 697 mieszkańców**.

13.3. Działalność Muzeum Regionalnego w 2018 r.

Muzeum Regionalne zorganizowało w 2018 r. w sumie **67 wydarzeń**, w tym:

- 1 koncert,
- 3 konkursy,
- 37 warsztatów,
- 2 wydarzenia plenerowe,
- 8 lekcji muzealnych,
- 16 wystaw.

W powyższych wydarzeniach uczestniczyło **4 314 osób**. Ogółem frekwencja w Muzeum Regionalnym w 2018 r. wyniosła **31 219 osób**.

13.3.1. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów

W 2018 r. zbiory muzeum powiększyły się o kilkadziesiąt pozycji inwentarzowych przede wszystkim militariów, jak również obiektów z zakresu rzemiosła artystycznego. Najciekawsze z obiektów to:

- Kusza myśliwska, Europa Zachodnia, XVIII w.,

- Rapier, Europa Zachodnia, XVII w.,
- Pistolet skałkowy typu tromblon, Bałkany, XVIII w.,
- Kusza beltowa, Europa Zachodnia, XVIII w.,
- Misa mosiężna z motywem Adama i Ewy, Norymberga, I poł. XVI w.,
- Wazon, Holandia, XIX w.,
- Dzban cynowy, Europa Zachodnia, XVI w.

Decyzją Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku w 2018 r. do Muzeum przekazane zostały w depozyt:

- zbiór monet z pierwszej połowy XVII w. odkryty w lipcu 2017 r. podczas prac archeologicznych w obrębie II przedzamcza,
- zbiór zabytków ceramicznych – kafli, datowanych na okres od XVI do XVIII w. pozyskanych podczas prac archeologicznych prowadzonych na terenie Zamku Wysokiego w latach 2008, 2010.

Do działu biblioteczno–dokumentacyjnego, do części kartograficznej zakupiono 5 map na kwotę 6 740,00 zł, (m.in. *Mapa Poloniae Regnum...*, wyd. Matthau Seutter, Augsburg po 1731 r., *Mapa Der Untere Theil des zu Preussen...*, wyd. F.J.J.von Reilly, Mapa Colton's Prussia end Saxony, Nowy Jork 1856 r.).

Do księgozbioru zakupione zostały wydawnictwa związane tematycznie z działami muzeum oraz historią regionu i Pomorza. Księgozbiór powiększył się o 41 pozycji, z czego 26 pozycji to zakupy, a pozostałe 15 muzeum otrzymało w darze oraz w ramach wymiany wydawnictw.

W okresie czerwiec–lipiec 2018 r. prowadzono prace konserwatorskie w obrębie murów skrzydła zachodniego. W okresie wrzesień–październik 2018 r. prowadzono prace konserwatorskie obejmujące wewnętrzne mury piwnic skrzydła wschodniego i południowego zamku.

13.3.2. Działalność wystawiennicza

W 2018 r. w Muzeum Regionalnym eksponowane były następujące wystawy:

a) stałe:

- „Badania archeologiczne na człuchowskim wzgórzu zamkowym”,
- „Pradzieje ziemi człuchowskiej”,

- „Z dziejów miasta i regionu”,
- „Kultura materialna Ziemi Człuchowskiej”,
- „Sztuka i rzemiosło artystyczne XV–XX w.”,
- „Człuchów – z dziejów zamku”.

Wystawy stałe na bieżąco wzbogacane są pozyskiwanymi do zbiorów obiektami. Wystawa stała „Badania archeologiczne na człuchowskim wzgórzu zamkowym” została poszerzona o zbiór monet z I połowy XVII w. oraz wyrobami ceramicznymi przekazanymi w depozyt decyzją WUOZ Delegatura w Słupsku.

b) czasowe:

- Józef Paweł Jaruszewski „Malarstwo, rysunek, grafika” (18 stycznia–11 marca 2018 r.)

Wystawa była przeglądem twórczości Józefa Pawła Jaruszewskiego, blisko sto znajdujących się na wystawie prac autora, prezentowało różnorodność stosowanych przez niego technik oraz podejmowanej tematyki. Józef Paweł Jaruszewski urodził się i mieszka obecnie w Bydgoszczy. W latach 1978–1984 mieszkał i pracował w Człuchowie. Człuchowski okres pozostawił w nim i jego działalności plastycznej, bardzo wyraźny ślad. W tym czasie rozwinął swoje zainteresowania i możliwości w działalności plastycznej, które zaowocowały udziałem w szeregu ekspozycji, tak indywidualnych, jak i zbiorowych. W Człuchowie spotkał na swojej drodze ludzi związanych ze sztuką. Kontakt z nimi stał się dla niego twórczą inspiracją. Przez cały dotychczasowy okres aktywności działał zarówno na obszarze techniki, jak i sztuki. Wśród najważniejszych nagród i wyróżnień autora należy wymienić: wyróżnienie w otwartym konkursie ogólnopolskim „Erotyk w grafice i rysunku” (1983), I nagroda w przeglądzie środowiskowym w Słupsku (1980), wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie plastycznym „Sport w sztuce” (1980).

- „Kąpiel w balii. Zwyczaje higieniczne dawnej wsi” (9 marca–13 maja 2018 r.)

Wystawa poświęcona była zagadnieniom związanym z dbałością o czystość i zdrowie w okresie od końca XIX w. do lat 50. XX wieku. Dbanie o higienę, ze względu na brak kanalizacji, trudny dostęp do podstawowych środków czystości, a także niejednokrotnie złych warunków materialnych, nie było wówczas łatwym zadaniem. Gospodynie radziły sobie wykorzystując naturalne środki, prały w ługu używając popiołu z drzew liściastych, do mycia stosowały korzenie mydlnicy, a garnki myły piaskiem. Ekspozycja prezentowała więc tradycyjne sprzęty związane z utrzymaniem higieny, np.

kijanka do prania, balie drewniane klepkowe oraz cynkowe, różne typy żelazek (jednopłytowe, na węgiel, na duszę, do prasowania koronek). Znalazły się tu również stojaki pod miski emaliowane, maglownice, wyzmaczki, ręczne pralki, lokówki i prostownice do włosów i wiele innych interesujących, dziś już nie używanych, przedmiotów. Wystawa przygotowana została ze zbiorów Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.

- Wystawa pokonkursowa „Najpiękniejsza pisanka” (28 marca–15 kwietnia 2018 r.)

Na wystawie znajdowały się prace zgłoszone do konkursu, a także fragment kolekcji pisanek Jana Bernarda Jakubowskiego.

- Wystawa malarstwa i grafiki „Buntspiel Corinna Kidoń” (8 kwietnia–30 czerwca 2018 r.)

Buntspiel – „kolorowa gra” – to autorska nazwa wystawy doskonale oddająca charakter twórczości Corinny Kidoń. Pochodząca z Niemiec autorka prac, od kilkunastu lat mieszka i tworzy w Trójmieście. Każdy jej obraz to swego rodzaju odrębna historia, w której jedną z głównych ról odgrywa bogactwo kolorów, wywołując pozytywne emocje u odbiorcy. Jest to zgodne z założeniem autorki, która twierdzi, że sztuka ma stanowić bazę dla przyjemności. Otwarcie wystawy Corinny Kidoń zostało uświetnione recitalem fortepianowym profesora Bogdana Kułakowskiego, występem solistki Lucyny Kończak oraz szkoły flamenco *Gato Verde* pod kierunkiem Katarzyny Marchlewicz.

- „Drogi do Niepodległości” (18 maja–24 czerwca 2018 r.)

Wystawa „Drogi do Niepodległości” to historia polskiej tradycji niepodległościowej w okresie od Powstania Styczniowego do odzyskania niepodległości w 1918 r., z uwzględnieniem wojny polsko–bolszewickiej. W tym kontekście przedstawione zostały mało znane materiały i źródła historyczne dotyczące m.in. zsyłki Józefa Piłsudskiego na Syberię, rosyjskiej administracji wojskowej po upadku powstania, zamachu na cara Aleksandra III, polskiej diaspory w Rosji, działalności patriotycznej przed I wojną światową, czynu zbrojnego Polaków w trakcie I wojny, antypolskiej propagandy sowieckiej. Wystawa oparta została o kolekcję niepodległościową zgromadzoną przez twórcę Szczecińskiego Muzeum Historii i Pamięci – dr. Wojciecha Lizaka, liczącą ponad 400 obiektów o charakterze m.in. ikonograficznym, rękopiśmiennym oraz numizmatycznym.

- Beksiński „Od fotografii do fotomontażu” (6 lipca–31 sierpnia 2018 r.)

Fotografie składające się na wystawę pochodziły ze zbiorów Muzeum Historycznego w Sanoku. Zaprezentowano 62 prace, z czego 50 to fotografie czarno-białe z wczesnego okresu twórczości, czyli lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w., a pozostałe 12 to komputerowe fotomontaże z ok. dziesięciu ostatnich lat twórczości artysty. Zdzisław Beksiński – fotografik, malarz i grafik komputerowy, urodził się w Sanoku 24 lutego 1929 r., a zmarł tragicznie 21 lutego 2005 r. w Warszawie. W latach 1947–1952 studiował architekturę na Politechnice Krakowskiej. Po ukończeniu studiów odbył kilkuletni nakaz pracy, mieszkając w Rzeszowie i Krakowie. W 1955 r. powrócił do Sanoka, pracując jako projektant w Sanockiej Fabryce Autobusów. Na początku lat 50. XX w. rozpoczął działalność artystyczną, na początku jako fotografik, wystawiając swoje prace na kilku wystawach, m.in. w Gliwicach, Warszawie i Poznaniu. Nieco później dał się poznać jako rzeźbiarz, grafik i malarz, zyskując uznanie i sławę, wykraczając daleko poza Polskę. Od 1994 r. jako jeden z pierwszych artystów w naszym kraju, tworzył fotomontaże komputerowe.

- „Srebra i platerzy warszawskie od XVIII do XX w.” (28 czerwca–9 września 2018 r.)

Wystawę stanowiły wyroby funkcjonujących na terenie Warszawy wytwórni artystycznych przedmiotów codziennego użytku, wykonanych z metalu. Na ekspozycji znalazły się produkty zarówno najbardziej znanych firm, m.in.: Józefa Frageta, Norblina i Spółki, Braci Buch, Braci Henneberg, Romana Plewkiewicza i Spółki, Karola Malcza, jak i pojedyncze egzemplarze dzieł nieco zapomnianych złotników. Ekspozycje pochodzące z okresu od drugiej połowy XVIII w. do lat trzydziestych XX stulecia prezentowały całą rozpiętość panujących w tym czasie kierunków: od klasycyzmu stanisławowskiego i *empire* poprzez nurty historyzujące i eklektyczne po secesję oraz *art déco*. Wystawę stanowił fragment większej kolekcji warszawskich sreber i platerów, gromadzonej przez Muzeum Mazowieckie w Płocku od końca lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku.

- „Człuchów dawniej i dziś”

Była to kolejna odsłona wystawy plenerowej prezentującej archiwalne i współczesne fotografie Człuchowa. Edycja wystawy z 2018 r. zestawia fotografie archiwalne powojennego (z lat 1945–1980) i współczesnego Człuchowa. Archiwalne fotografie ukazywały więc miasto na przestrzeni ponad 30 lat, miasto naznaczone wojną, które przez wiele lat borykało się z odbudową. Fotografie archiwalne, zostały wykonane

w większości przez Zdzisława Matylę, który fotografował zmieniające się miasto, od chwili, kiedy tutaj zamieszkał, a więc od 1945 r.

- „Szablą odbierzemy... Broń biała polskich formacji wojskowych 1914–1920. Wystawa ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Pile i pilskich kolekcjonerów” (14 września–25 listopada 2018 r.)

Na wystawie zaprezentowano broń białą polskich formacji wojskowych, które walczyły o niepodległość naszego kraju w latach 1914–1920. Przedstawiona została tutaj broń biała żołnierzy Legionów Polskich, Armii gen. J. Hallera, Korpusów Polskich w Rosji, Powstania Wielkopolskiego i odrodzonego Wojska Polskiego. Ekspozycję broni uzupełniały portrety dowódców, mundury, ordery, odznaczenia i fotogramy żołnierzy Wojska Polskiego. Wystawa została zorganizowana w 100–lecie odzyskania niepodległości przez Polskę.

- Wystawa pokonkursowa X edycji konkursu „Ozdoba choinkowa, karta bożonarodzeniowa z elementami zabytkowej architektury mojej miejscowości lub okolicy” (od 19 grudnia 2018 r.).

13.3.3. Działalność edukacyjna

Inicjatywy muzeum w zakresie działalności edukacyjnej kierowane są zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych. W 2018 r. w ramach tej działalności muzeum zorganizowało:

1) Akcję:

- Ferie w Muzeum (29 stycznia–11 lutego 2018) – w czasie ferii zimowych muzeum zaproponowało dzieciom i młodzieży zajęcia plastyczne w związku z ogłoszeniem przez muzeum kolejnej, V edycji konkursu „Architektura zamku w Człuchowie”. Podczas ferii zorganizowano również zajęcia związane z rycerstwem wg tematów: „Średniowieczne gry i zabawy”, „Herbowe potyczki”, „Moda w średniowieczu”.

2) Warsztaty:

- Warsztaty zdobienia pisanek (20–21 marca 2018 r.) – warsztaty prowadziła Danuta Psztyr – wielokrotna zwyciężczyni konkursu „Najpiękniejsza pisanka”, organizowanego, od początku lat 90. XX w., przez Jana Bernarda Jakubowskiego.

- Warsztaty świąteczne (6–21 grudnia 2018) – warsztaty piernikarskie, podczas których uczestnicy przygotowywali i zdobili pierniki dekoracyjne.

3) Konkursy:

- „Najpiękniejsza pisanka” – kolejna edycja konkursu, który jest kontynuacją konkursów organizowanych przez Jana Bernarda Jakubowskiego.
- „Architektura zamku w Człuchowie” – V edycja. Na konkurs zgłoszono 118 prac od 117 uczestników. Nagrodzone i wyróżnione prace prezentowane są na kolejnych kondygnacjach przejazdu bramnego przez cały rok, aż do rozstrzygnięcia następnej edycji konkursu,
- „Ozdoba choinkowa, karta bożonarodzeniowa z elementami zabytkowej architektury mojej miejscowości lub okolicy” – X edycja. Na konkurs wpłynęło 98 prac od 65 uczestników.

13.3.4. Inne wydarzenia

- Promocja kolejnego numeru „Merkuriusza Człuchowskiego” (10 maja 2018 r.). „Merkuriusz Człuchowski” to czasopismo Klubu Przyjaciół Muzeum, wydawane przez Muzeum Regionalne w Człuchowie od 1994 r. Prezentuje artykuły z zakresu historii, archeologii, historii sztuki Człuchowa i ziemi człuchowskiej. Publikowane są tu również wspomnienia oraz fragmenty dzienników byłych i obecnych mieszkańców Człuchowa i okolic.

- „Noc Muzeów” (19 maja 2018 r.).

Tematem przewodnim Nocy Muzeów w 2018 r. była setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Nawiązano do niej przez opowieść o Józefie Iwickim, historycznej postaci związanej z ziemią człuchowską. Był synem Jana Iwickiego, polskiego patrioty, jednego z ostatnich Polaków pełniących obowiązki sędziego w sądzie powiatowym w Człuchowie, w końcu XIX wieku. Józef Iwicki urodził się w Człuchowie w 1896 r. Zmuszony do pełnienia służby w armii niemieckiej, walczył na frontach I wojny światowej. Przez cały okres swej służby wojskowej, korespondował z matką – Ireną Iwicką. Listy te stały się inspiracją dla ubiegłorocznej Nocy Muzeów. Podczas tego wydarzenia bezpłatnie zostały udostępnione wystawy stałe oraz czasowe, dziedziniec zamkowy oraz wieża. W fosie zamkowej prezentowano umundurowanie i uzbrojenie żołnierzy walczących na frontach I wojny światowej, jak również unikatowy pojazd opancerzony Ehrharhdt E–V/4 wykorzystywany na frontach europejskich podczas I wojny światowej. W fosie funkcjonowała również polowa strzelnica historyczna oraz historyczne atelier fotograficzne. Podczas Nocy Muzeów zorganizowano również pokaz mody

damskiej z początków XX w., a także tradycyjną już grę „Chochliki w Muzeum”. Podczas „Nocy Muzeów” muzeum odwiedziło około 1 700 osób.

- Zamkowy Piknik Historyczny – „Od rycerza do żołnierza” (11 sierpnia 2018 r.)

II edycja Zamkowego Pikniku Historycznego nawiązywała do przypadającej w 2018 r. 670 rocznicy lokacji miasta. Zgodnie z podtytułem wydarzenia – „Od rycerza do żołnierza” nawiązano do formacji wojskowych jakie znajdowały się w Człuchowie i okolicy począwszy od średniowiecza aż do II wojny światowej. Prezentowano więc uzbrojenie ochronne i zaczepne od XIII do XX w., zorganizowano m.in. pokazy strzelania z hakownic, piszczeli, a także z karabinów epoki napoleońskiej, uczestnicy pikniku mogli również przyrzuć się prezentowanym pojazdom wojskowym: wśród nich był samochód pancerny Sd Kfz. 222, a także samochód terenowy Dodge WC 52. W tym dniu zorganizowano również tematyczne gry edukacyjne dla najmłodszych uczestników. Zarówno udział we wszystkich atrakcjach tego dnia, jak i wstęp do muzeum był bezpłatny. Podczas Zamkowego Pikniku Historycznego muzeum zwiedziło 1 300 osób.

- „Miłość Ci wszystko wybaczy” (18 października 2018 r.)

Koncert w wykonaniu bydgoskich solistów „Arte Con Brio”. Artyści wystąpili w naszym Muzeum po raz trzeci, tym razem w programie znalazły się przeboje – Roberta Flack, Stevie Wondera, Whitney Houston czy Seweryna Krajewskiego.

13.3.5. Wydawnictwa

Wydawnictwa wydane przez muzeum w 2018 r. to:

- „Merkuriusz Człuchowski”, kwartalnik redagowany przez Klub Przyjaciół Muzeum, w maju 2018 r. ukazał się nr 94–97/2018
- składanki i plakaty towarzyszące wystawom czasowym zaprojektowane przez pracowników i wydane przez Muzeum.

XIV. Przedsiębiorcy

W 2018 r. zarejestrowano w gminie, w rejestrze CEIDG, **132 nowych** przedsiębiorców. Najczęściej przedmiotem działalności tychże przedsiębiorstw było: budownictwo, sprzedaż detaliczna, transport, naprawa pojazdów.

W 2018 r. wyrejestrowano 80 przedsiębiorców osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Najczęściej przedmiotem działalności wyrejestrowanych podmiotów było budownictwo i sprzedaż detaliczna.

Ogółem według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zarejestrowanych było 1160 przedsiębiorców.

Na dzień 1 stycznia 2018 r. 48 podmiotów posiadało zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, natomiast na dzień 31 grudnia 2018 r. 45 podmiotów. Przyczyną spadku była likwidacja punktów sprzedaży.

XV. Gospodarowanie mieniem komunalnym

Powierzchnia geodezyjna Człuchowa wynosi 1 278 ha.

15.1. Struktura gruntów

W 2018 r. w strukturze użytkowania gruntów można wyróżnić:

- a) grunty zabudowane i zurbanizowane – 450 ha, w tym:
 - a. tereny mieszkaniowe 121 ha
 - b. tereny przemysłowe 32 ha
 - c. inne tereny zabudowane 75 ha
 - d. zurbanizowane tereny niezabudowane 45 ha
 - e. tereny rekreacyjno-wypoczynkowe 67 ha
 - f. tereny komunikacyjne: drogi 94 ha, tereny kolejowe 16 ha
- b) grunty rolne – 503 ha, w tym:
 - a. grunty orne 401 ha
 - b. sady 10 ha
 - c. łąki trwałe 24 ha
 - d. pastwiska trwałe 28 ha
 - e. grunty rolne zabudowane 13 ha
 - f. grunty pod stawami i pod rowami 2 ha
 - g. grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 1 ha
 - h. nieużytki: 24 h
- c) grunty leśne – 15 ha

- a. lasy 13 ha
- b. grunty zadrzewione i zakrzewione 2 ha
- d) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi: 304 ha
- e) użytki ekologiczne: 6 ha.

Pod względem własności gruntów podział wygląda następująco:

- a) grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości – 287,1609 ha
- b) grunty przekazane w trwały zarząd – 18,4229 ha,
- c) grunty oddane w użytkowanie wieczyste – 84,4033 ha.

Poza tym Gmina Miejska Człuchów posiada grunty własne położone w granicach administracyjnych gminy Człuchów o powierzchni 34,9463 ha, są to:

- a) 0,6688 ha zabudowane trzydziestorodzinnym domem mieszkalnym w Głędowie 4d i zespołem garaży murowanych,
- b) 5,8158 ha nieczynne wysypisko śmieci w obrębie wsi Dębница,
- c) 28,46 ha czynne wysypisko śmieci w obrębie wsi Kiełpin,
- d) 0,3516 ha będących własnością Skarbu Państwa, a będących w użytkowaniu wieczystym Gminy Miejskiej Człuchów.

15.2. Sprzedaż mienia komunalnego

Gmina sprzedała w 2018 r. niżej wymienione nieruchomości:

- 3 działki z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe, położone przy ulicach Skrzetuskiego, Podbipięty i alei Lawendowej
 - o powierzchni 0,3312 ha za cenę 194 930,00 zł,
- 3 działki z przeznaczeniem na cele usługowe przy ulicy Traugutta
 - o powierzchni 1,5928 ha za cenę 1 764 360,00 zł,
- 5 działek na poprawienie warunków wcześniej nabytych nieruchomości, położonych przy ulicach: Wołodyjowskiego, Traugutta, Słowackiego, Kmicica i Jana Skrzetuskiego
 - o powierzchni 0,1331 ha za cenę 176 000,00 zł,
- 1 nieruchomość na rzecz użytkowników wieczystych, położoną przy ulicy Długosza
 - o powierzchni 0,0020 ha za cenę 3 290,00 zł,

- wydano 3 decyzje w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, tj.: dwie decyzje dotyczące nieruchomości zabudowanych garażami i jedną decyzję dotyczącą nieruchomości zabudowanych budynkiem mieszkalnym
 - o powierzchni 0,0779 ha za opłatę 3 622,75 zł,
- 2 lokale mieszkalne na rzecz najemców o powierzchni 157,24 m² za cenę 360 487,00 zł – po zastosowaniu bonifikat – 28 528,70 zł.

15.3. Nabycie nieruchomości przez gminę

Gmina nabyła nieruchomości gruntowe z przeznaczeniem na cele publiczne, m.in. na urządzenie dróg gminnych, ciągów pieszo–jezdných, nowych miejsc parkingowych oraz ogrodów działkowych, zarówno w drodze umów, jak i przejęcia z mocy ustawy o gospodarce nieruchomościami gruntów z przeznaczeniem pod drogi publiczne, tj.:

- 1) z mocy prawa (wskutek podziału na wniosek właściciela gruntu (art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami):
 - a) aleja Lawendowa – o powierzchni 0,0604 ha za odszkodowaniem 31 800,00 zł,
 - b) ulica Bratkowa – o powierzchni 0,0638 ha za odszkodowaniem 18 016,00 zł,
 - c) ulica Traugutta – o powierzchni 0,0010 ha za odszkodowaniem 400,00 zł,
- 2) w drodze umowy kupna–sprzedaży
 - a) przy ul. Zamkowej – o powierzchni 0,1480 ha za cenę 268 140,48 zł,
 - b) przy ul. Szczecińskiej – o powierzchni 0,0050 ha za cenę 12 669,00 zł,
 - c) przy ul. Wiśniowa – o powierzchni 2,5823 ha za cenę 335 699,00 zł.

15.4. Opłaty adiacenckie

W 2018 r. zostało wydanych 9 decyzji w sprawie ustalenia i naliczenia opłaty adiacenckiej, od czterech z nich złożono odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Organ odwoławczy uchylił jedną decyzję, a trzy utrzymał w mocy. Na dwie decyzje SKO utrzymujące w mocy decyzje burmistrza wniesiono skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, jedna z nich została przez WSA odrzucona, natomiast postępowanie dot. drugiej skargi na koniec 2018 r. nadal było w toku.

XVI. Ochrona środowiska

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2015–2018 przyjętego uchwałą RM nr LII.366.2014 z dnia 12 listopada 2014 r. polegała w 2018 r. na prowadzeniu niżej omówionych zadań.

16.1. Utrzymanie zieleni miejskiej i zarządzanie zasobami przyrody

Należą do nich tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności park, zieleńce, promenada, bulwary, zieleń przyjeziorna, cmentarz, zieleń towarzysząca drogom, placom będącym własnością gminy oraz tereny przeznaczone pod inne cele, niezainwestowane, a stanowiące własność gminy.

Zadanie to realizowane było poprzez systematyczne utrzymanie 25,89 ha terenów. Wykonywane prace polegały na grabieniu, koszeniu, ukwiecaniu, utrzymaniu elementów małej architektury, zakupie i sadzeniu nowych drzewek i krzewów itp. Koszt tych prac w roku 2018 wyniósł **386 198 zł**.

Prowadzone były również prace w drzewostanie takie jak: cięcia sanitarne i pielęgnacyjne, strzyżenie, wycinka drzew i wyrobienie drewna opałowego. W roku 2018 przeprowadzono również wycinkę drzew oraz usunięcie drzew zalegających w wodzie nad brzegiem jeziora Łazienkowskiego przed budową pomostów wędkarskich. Koszt gospodarki drzewostanem w roku 2018 wyniósł **70 200 zł**.

Ponadto Burmistrz wykonywał zadania administracyjne występując w roli organu ochrony przyrody. W 2018 roku wydano:

- 32 decyzje zezwalające na usunięcie drzew i krzewów,
- 4 decyzje nie zezwalające na usunięcie drzew,
- 2 decyzje umarzające opłaty za usunięcie drzew w zamian za wykonanie obowiązku nasadzeń zastępczych w ramach kompensacji przyrodniczej.

Łącznie w ramach wydanych decyzji usunięto z terenu miasta 331 sztuk drzew oraz 10 m² powierzchni krzewów. Jednocześnie przyjęto 23 zgłoszenia zamiaru usunięcia drzew z nieruchomości będących własnością osób fizycznych na 233 drzewa. W większości przypadków przyczyną usunięcia drzew i krzewów był ich zły stan fitosanitarny oraz

zagrożenia, jakie stwarzały dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Natomiast w ramach rekompensaty przyrodniczej nałożono obowiązek nasadzeń zastępczych w postaci 231 drzew, z czego faktycznie posadzono 60 sztuk. Ogółem z terenu miasta w roku 2018 usunięto 564 drzewa, a posadzono 60 w ramach kompensacji przyrodniczej.

Na terenie gminy nie zmieniła się ilość ustanowionych form ochrony przyrody w stosunku do liczby zawartej w Programie Ochrony Środowiska. Nie zniesiono żadnej z tych form, co należy uznać za wykonanie założeń Programu. Na terenie Gminy Miejskiej Człuchów znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu pn. „Zespół Jezior Człuchowskich”, utworzony w 1981 r. w ramach ustanowienia przez Wojewódzką Radę Narodową Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Marszałek Województwa prowadził w 2018 r. działania zmierzające do korekty granic obszaru chronionego krajobrazu.

Ponadto, na terenie miasta od 2000 r. znajduje się użytek ekologiczny pn. „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” oraz 33 pomniki przyrody. Są to drzewa o rozmiarach minimum 300 cm obwodu mierzonego na wysokości 130 cm. 32 drzewa znajdują się na terenie Parku miejskiego – Lasek Luizy, a jedno drzewo przy brzegu jeziora Miejskiego (Łazienkowskiego). W roku 2018 nie nastąpiły żadne zmiany w zakresie granic form ochrony przyrody, nie odnotowano również pogorszenia się jakości chronionych obiektów.

16.2. Gospodarowanie wodami

Zespół jezior człuchowskich położony w granicach administracyjnych miasta zaliczany jest do wód płynących i jest własnością Skarbu Państwa. Zarządcą jezior jest Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie. Zgodnie z obowiązującym prawem wodnym wykonywanie działań w obrębie wód wymaga stosownych decyzji, umów i wnoszenia opłat.

16.2.1. Kąpieliska

W sezonie kąpielowym w 2018 r. na terenie miasta Człuchów funkcjonowały, zgodnie z wykazem, dwa kąpieliska położone nad jeziorem Rychnowskim:

1. Kąpielisko Ośrodka Sportu i Rekreacji w Człuchowie (OSiR) znajdujące się na terenie obiektu OSiR Camping nr 80 przy al. Wojska Polskiego 62 oraz

2. Kąpielisko Ośrodka Szkoleniowego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) z siedzibą Głędowo 3W.

Zgodnie z wnioskami, sezon kąpielowy na obu kąpieliskach trwał w okresie od dnia 23 czerwca 2018 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r. Woda w kąpieliskach była przydatna do kąpieli. Zgodnie z oceną sezonową jakości wody w kąpieliskach, sporządzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Człuchowie, w sezonie 2018 nie wystąpiły krótkotrwałe zanieczyszczenia.

16.2.2. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zadanie własne gminy polegające na zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków prowadzi spółka gminy – Przedsiębiorstwo Komunalne, związane jest ono z poborem wód podziemnych do celów pitnych. Parametry jakościowe wody określa się jako dobre.

Gmina Miejska Człuchów posiada wodociągową sieć rozdzielczą o długości 49 km z 1 615 podłączeniami do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zamieszkania. Na początek 2018 r. długość czynnej sieci wynosiła 48,9 km. Dostęp do sieci wodociągowej w gminie posiada 99,9% mieszkań. W 2018 r. dostarczono nią do 13 739 osób **420,9 dam³** wody (1 dam³=1000 m³).

Miasto Człuchów posiada sieć kanalizacyjną, która na początku roku miała długość 40,7 km oraz 1 619 przyłączy do budynków mieszkalnych oraz mieszkania zbiorowego, a na koniec roku długość 41,3 km i 1 631 przyłączy. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie posiada 97,6% mieszkań. W 2018 r. odprowadzono nią **376,3 dam³** ścieków od 13 291 osób. Wszystkie ścieki wpływające do kanalizacji sanitarnej znajdującej się w mieście kierowane są kolektorami tłocznymi do modernizowanej oczyszczalni ścieków przy ul. Kamiennej w Człuchowie. Udział ścieków oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia wynosił w 2018 r. 100%. Poza siecią kanalizacyjną do oczyszczalni trafiło 1,51 dam³ ścieków, które zostały przewiezione specjalistycznymi pojazdami. Z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystało w 2018 r. 99,6% mieszkań zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Człuchów. W 2018 r. doszło do 5 awarii sieci kanalizacyjnej, których powodem było rozszczelnienie połączeń rurowych sieci kanalizacyjnej. W związku z awariami podjęto decyzje o wymianie wadliwych elementów na nowe.

16.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

W 2018 r. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – Zakład Energetyki Ciepłej podłączyło do sieci ciepłowniczej trzy budynki znajdujące się przy ul. Królewskiej 8A, Królewskiej 8 i Królewskiej 14/6. Jako działanie wpływające na ograniczenie zapylenia prowadzone były prace polegające na utrzymaniu czystości i porządku w mieście. Zalegające drobne frakcje piasku znacząco przyczyniają się do pogorszenia jakości powietrza. Z tego względu prowadzone były prace porządkowe metodą mokrą tj. przy użyciu sprzętu polewającego nawierzchnie utwardzone w trakcie oczyszczania.

16.4. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina jest ustawowo zobowiązana do objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na swoim terenie systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. W roku 2018 Burmistrz Miasta wywiązał się z tego obowiązku w niżej prezentowany sposób.

Jednym z elementów systemu gospodarowania odpadami jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który utworzono na dawnym składowisku w Kiełpinie. Prowadzony punkt przeznaczony jest dla mieszkańców miasta i gminy Człuchów. Zadanie to powierzone jest gminnej spółce, która jednocześnie sprawuje funkcję zarządzającego zamkniętymi składowiskami odpadów.

W roku 2018 mieszkańcy miasta dostarczyli 183,2 tony odpadów spośród 312 ton przyjętych ogółem przez punkt. Koszt utrzymania punktu ponoszony jest przez miasto i gminę, rozliczanie następuje w stosunku do ilości dostarczonych odpadów. W roku 2018 koszt Gminy Miejskiej Człuchów wyniósł **87 855 zł**.

Dostarczane do punktu odpady to w przeważającej części odpady budowlane, zielone z pielęgnacji ogrodów, zużyte meble i sprzęt AGD. Odpady te były magazynowane i transportowane do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Nowym Dworze, w której nastąpiło ich zagospodarowanie.

Zakład Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze jest spółką samorządową powołaną do gospodarowania odpadami w imieniu i na rzecz samorządów tworzących spółkę. Dostarczane w roku 2018 odpady przyjmowane były wg cen ustalonych uchwałą

nr 3/2017 z dnia 21 grudnia 2017 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.

Koszt zagospodarowania odpadów pochodzących z terenu miasta w roku 2018 wyniósł **1 228 072,00 zł**. Ogółem od mieszkańców miasta oraz firm odebrano **5 930,51 ton** odpadów komunalnych, w których było 3919,3 ton odpadów zmieszanych oraz **2 011,22 tony** odpadów wysegregowanych „u źródła” – w gospodarstwach domowych oraz firmach wytwarzających tego rodzaju odpady. Koszt zbiórki odpadów z terenu miasta oraz transportu do ZZO Nowy Dwór w roku 2018 wyniósł **1 173 079,66 zł**.

Z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu, które obejmują:

- 1) odbiór z posesji, transport, zbieranie w PSZOK, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych w ZZO Nowy Dwór;
- 2) utworzenie i utrzymywanie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- 3) obsługę administracyjną systemu;
- 4) edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Zakres usług w zamian za ustaloną opłatę jest następujący:

- 1) odpady odbierane były w każdej ilości – nie ustalono limitu co do masy odpadów.
- 2) odbierano następujące odpady: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, opakowaniowe (szklane, papierowe, tworzywo, metale oraz opakowania wielomateriałowe), meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów, odpady biodegradowalne i popiół.

W aptekach funkcjonują pojemniki na przeterminowane leki, w PSZOK przyjmowane były wszystkie, posegregowane odpady z gospodarstw domowych w tym niebezpieczne.

- 3) częstotliwość odbioru inna jest dla zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej
 - a) niesegregowane (zmieszane)
 - zabudowa wielorodzinna 2 razy w tygodniu,
 - zabudowa jednorodzinna 1 raz w tygodniu.
 - b) selektywnie zbierane odbierane były z częstotliwością wynikającą z harmonogramu i zależną od pory roku.

Merytorycznie system gospodarowania odpadami obsługiwały administracyjnie następujące stanowiska pracy Urzędu Miejskiego:

- Referat Przestrzeni i Ochrony Środowiska – pełen etat ds. gospodarki odpadami wraz z zastępstwem przez etat ds. ochrony środowiska, część etatu kierownika referatu,
- Referat Finansowy – część etatu 2 pracowników,
- Referat Organizacyjny i Promocji Miasta – część etatu 2 gońców.

Koszty obsługi administracyjnej systemu w roku 2018 wyniosły **111 037,69 zł**.

W roku 2018 przyjęto łącznie **677** deklaracji, na które składają się nowe deklaracje, korekty poprzednich deklaracji oraz zamknięcie deklaracji. Przeprowadzono **580** kontroli nieruchomości pod względem selektywnej zbiórki odpadów oraz jedną kontrolę Przedsiębiorstwa Komunalnego w zakresie odbioru odpadów i zgodności prowadzonej działalności z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Kontrolowano również liczbę urodzeń w ciągu roku weryfikując aktualność deklaracji w systemie, z 78 urodzeń w roku 2018, 26 nie było zgłoszonych do systemu, w związku z tym wzywano właściciela nieruchomości bądź zarządcę do korekty deklaracji z tytułu zwiększenia liczby osób.

Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska Delegatura w Słupsku w roku 2018 przeprowadził kontrolę realizacji przez gminę obowiązków ustawowych w zakresie gospodarowania odpadami (protokół kontroli nr SLU 120/2018 z dnia 31 lipca 2018 r.) nie stwierdzając naruszeń obowiązujących przepisów.

Na koniec roku 2018 r. na 1 mieszkańca/mieszkanke miasta przypadało 184 kg selektywnie zebranych odpadów komunalnych oraz 360 kg zmieszanych odpadów komunalnych.

W 2018 r. osiągnięto 31%-owy poziom zbiórki papieru, metali, tworzyw sztucznych, gdzie wymóg wynikający z rozporządzenia wynosił 30%. Osiągnięty poziom odpadów budowlanych i rozbiórkowych to 28%, wymóg z rozporządzenia dla roku 2018 to 31%. Spełniono warunek ograniczenia odpadów biodegradowalnych przeznaczonych do składowania. Poziom ten w roku 2018 wyniósł 15%, przy dopuszczalnych 45%.

Zgodnie z uchwałą nr XIV/91/2011 RM z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie zasad i trybu postępowania przy udzielaniu dotacji celowej z budżetu Gminy Miejskiej

Człuchów na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska przydzielane jest dofinansowanie w postaci dotacji celowych na wnioski zainteresowanych. W roku 2018 wpłynęło 5 wniosków o udzielenie dofinansowania, z których jeden został niezrealizowany z powodu rezygnacji wnioskodawcy. Wydatkowano na powyższy cel **1 300 zł**.

16.5. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna od wielu lat realizowana jest przez miejskie placówki oświatowe tj. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz Szkołę Podstawową nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Projekty ekologiczne tych placówek są dofinansowywane ze środków budżetu gminy pochodzących z opłat i kar środowiskowych i ustawowo przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska. W roku 2018 w/w placówki zrealizowały następujące projekty edukacyjne:

1) Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki – „Mały ekolog”.

Celem projektu było zbliżenie dzieci do świata przyrody i poprzez poznawanie go dostrzeganie jego piękna, nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współzycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na Ziemi.

W projekcie uczestniczyło 200 dzieci, zrealizowano założone cele wykorzystując formy i metody pracy dostosowane do poziomu i wiedzy uczestników, przeprowadzając następujące działania:

- a) „W krainie Królowej Śniegu”
- b) „Poznajemy gości zimowej stołówki”
- c) „Witamy wiosnę”
- d) Konkurs na „Najładniejszą Palmę Wielkanocną”
- e) „Góra śmieci zadziwia dzieci”
- f) Dzień Ziemi – Zielony dzień w przedszkolu.
- g) Międzyprzedszkolny przegląd piosenki ekologicznej „Żyj z przyrodą w zgodzie”.
- h) „Zielony ogródek na oknie”.
- i) „Przegląd wierszy ekologicznych”
- j) „Wiosna na łące”
- k) Festyn rodzinny „Eko–moda” – konkurs przedszkolny.
- l) Spotkanie z Danielami

- m) „Ten tajemniczy świat”
- n) „Przyjaciele przyrody”
- o) Leśne opowieści „Przygody krasnala Hałabały”
- p) Dzień pieczonego ziemniaka
- q) Dzień Zwierząt
- r) Dzień Pluszowego Misia – konkurs plastyczny „Ekologiczny Pluszowy Miś”
- s) „Ekologiczna choinka”.

Wysokość wydatków poniesionych z budżetu na powyższy cel w roku 2018: **4 999,70 zł.**

2) Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi.

Szereg działań przeprowadzonych w roku 2018 miał na celu uświadomienie potrzeby ochrony środowiska naturalnego. Uczniowie wszystkich klas poznawali zasady segregacji śmieci, brali udział w konkursach, potwierdzając wiedzę ekologiczną. Wspólnie z rodzicami uczestniczyli w zbiorce makulatury i plastikowych nakrętek, we wszystkich projektach uczestniczyło wspólnie ok. 3 500 osób. Przeprowadzone przedsięwzięcia ekologiczne:

- a) Konkurs „Koszyczek Pani Wiosny”.
- b) Ekologiczny Festyn Sportowy „Biegaj z nami dla Niepodległej”.
- c) Zbiórka makulatury.
- d) Ekologiczny konkurs matematyczny „Czar Par dla klas V”
- e) Ekologiczny konkurs matematyczny „Czar Par dla klas VI”.
- f) Happening „Nie dla smogu”
- g) Warsztaty „Eko– Mikołajki”
- h) Akcja „Karp świąteczny prosi”.

Wysokość wydatków poniesionych z budżetu na powyższy cel w roku 2018: **6 000 zł.**

W ramach edukacji ekologicznej wydatkowano środki na: zakup stacji pogodowej dla przedszkola, karmników i zapasów jedzenia, artykuły plastyczne na potrzeby konkursów, dyplomów i nagród rzeczowych, rękawiczek, worków, koszulek dla uczestników, materiałów biurowych i dekoracji. Projekty zrealizowane zostały przez poszczególnych nauczycieli, wyznaczonych przez dyrekcję placówek.

Ze środków budżetu gminy pochodzących z opłat i kar środowiskowych i ustawowo przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska zakupiono w 2018 r. dwa zestawy pojemników do selektywnej zbiórki odpadów o pojemności 90 litrów w celu

zwiększenia dostępności selektywnej zbiórki na terenie miasta i przeznaczono je na plażę OSiR – koszt **12 000 zł**.

Wydatkowano również środki na opracowanie Programu Ochrony Środowiska w wysokości 5 300 zł, który przyjęty został uchwałą RM nr XLIII.306.2018 w dniu 3 października 2018 r.

16.6. Opieka nad zwierzętami

Realizacja gminnego programu opieki nad zwierzętami w roku 2018 polegała na:

- 1) zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsc w schronisku dla zwierząt na mocy umowy na realizację tej usługi zawartej ze Schroniskiem dla Zwierząt VET–ZOO Serwis lek. wet. Zenon Jażdżewski, ul. M. Konopnickiej 62, 64–980 Trzcianka;
- 2) wyłapywaniu bezdomnych zwierząt na mocy umowy zawartej z P.P.H.U. „KAMIR” Karol Krasienkiewicz, Jaromierz 32, 77–300 Człuchów oraz ze Schroniskiem dla Zwierząt VET–ZOO Serwis lek. wet. Zenon Jażdżewski, ul. M. Konopnickiej 62, 64–980 Trzcianka,
 - w ciągu roku wyłapano **58 psów** bezpańskich, z których zdecydowana większość powróciła do właścicieli lub trafiła do adopcji;
- 3) świadczeniu usług weterynaryjnych dla zwierząt bezdomnych oraz zwierząt rannych w przypadkach zdarzeń drogowych na terenie miasta Człuchowa przez Przychodnię Weterynaryjną lek. wet. Anna, Józef Spieszny; ul. Sienkiewicza 1m; 77–300 Człuchów, z którą Gmina Miejska Człuchów zawarła stosowną umowę,
 - niezbędnej pomocy weterynaryjnej w postaci: badań, lekarstw itp. udzielono czterokrotnie psom oraz 133 razy kotom wolnożyjącym;
- 4) współpracy z organizacją społeczną w celu zwiększenia ilości adopcji bezdomnych zwierząt;
- 5) zapewnieniu miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich znalezionych na terenie miasta Człuchowa poprzez zawarcie umowy z właścicielami gospodarstwa rolnego w Dębnicy nr 20;
- 6) dokarmianiu przez opiekunów społecznych 111 kotów wolnożyjących;
- 7) wykonaniu corocznej akcji sterylizacji i kastracji kotów bezdomnych wolno żyjących na terenie miasta Człuchowa w miesiącach marzec–kwiecień, umowę na

te zabiegi zawarto z Przychodnią Weterynaryjną Lecznica dla zwierząt s.c. Marek Drezner, Andrzej Sosnowski z siedzibą przy ul. Szczecińskiej 17 w Człuchowie,

- w ramach akcji poddanych sterylizacji zostało 45 kotek i kastracji 28 kotów.

Burmistrz Miasta zapewnił w roku 2018 warunki prawne, organizacyjne i finansowe na realizację powyższego zadania własnego gminy. Koszt realizacji całego zadania związanego z ochroną zwierząt wyniósł **27 773,28 zł**, a na zakup karmy dla kotów wolno żyjących przeznaczono **6 253,36 zł**.

XVII. Planowanie przestrzenne

17.1. Podstawa polityki planistycznej miasta

W 2018 r., jak i w latach poprzednich, polityka planistyczna miasta Człuchów oparta była o obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjęte uchwałą nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r.

W dniu 5 września 2018 r. Rada Miejska w Człuchowie podjęła uchwałę w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów. Dokument ten stwierdza, iż cele i wizje rozwoju miasta określone w studium pozostają aktualne, stanowiąc główny kierunek dążenia do wytyczonych celów.

Wszystkie obowiązujące plany miejscowe są również aktualne. Braki formalne oraz nowe wymagania prawne będą likwidowane sukcesywnie w trakcie opracowywania zmian. Analiza aktualności jest sporządzana co 4 lata, tj. raz w ciągu kadencji Rady Miejskiej w Człuchowie. Obecnie upłynął zbyt krótki okres czasu od początku bieżącej kadencji, aby dokonać oceny realizacji tej uchwały.

17.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie miasta Człuchów obowiązują obecnie dwadzieścia trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Pokrywają one około 59% obszaru miasta wraz z jeziorami. Na dzień 31 grudnia 2017 r. obowiązujące plany miejscowe obejmowały 55,3%.

Wzrost procentowy jest spowodowany faktem, że w roku 2018 uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – przy ul. Koszalińskiej, który stanowi zmianę już obowiązującej uchwały. Przyjęty został również miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ul. Sienkiewicza, obejmujący teren od ul. Kościńskiego do ul. Hubala, który stanowi w dziewięćdziesięciu procentach pokrycie nowego terenu, na którym dotychczas nie obowiązywał żaden plan miejscowy. Plan ten stanowi realizację uchwały nr LI.360.2014 RM z dnia 29 października 2014 r. w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów.

W roku 2018 przystąpiono także do opracowania dwóch nowych planów miejscowych stanowiących łącznie powierzchnię ok. 114,5 ha. Plany te stanowią realizację uchwały nr LXVI.367/2010 RM z dnia 23 września 2010 r. w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów.

Stan realizacji uchwał RM dotyczących zagospodarowania przestrzennego w roku 2018 przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 23. Stan realizacji uchwał Rady Miejskiej w Człuchowie dot. gospodarki przestrzennej miasta w 2018 r.

Lp.	Obszar prac planistycznych	Uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Uchwała o przyjęciu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
1.	Rejon ul. Sienkiewicza, ul. Leśna, ul. Chrobrego, ul. Polna, ul. Chopina, ul. Mieszka, ul. Hubala	<u>Uchwała Nr XXXI.224.2017 z dn. 27 czerwca 2017 r.</u> w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego ul. Sienkiewicza oraz teren od ul. Kościńskiego do ul. Hubala w Człuchowie.	<u>Uchwała Nr XL.288.2018 z dn. 18 czerwca 2018 r.</u> w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego ul. Sienkiewicza oraz teren od ul. Kościńskiego do ul. Hubala w Człuchowie.
	Etap realizacji uchwały	Uchwała o przystąpieniu została zrealizowana w całości. Po przeprowadzonej procedurze plan został uchwalony. Na dzień sporządzania sprawozdania wydano dwa wypisy i wyrysy z miejscowego planu. Po uchwaleniu w/w planu stworzono ułatwienia dla inwestorów skracając drogę uzyskania pozwolenia na budowę.	

2.	Rejon zabudowy mieszkalno-usługowej ul. Koszalińskiej od budynku Energa Operator S.A. Rejon w Człuchowie do granicy administracyjnej miasta.	<u>Uchwała nr XXXVII.266.2018 z dn. 7 marca 2018 r.</u> w sprawie przystąpienia do sporządzenia m.p.z.p. terenu przy ul. Koszalińskiej w Człuchowie.	<u>Uchwała nr III.24.2018 z dn. 17 grudnia 2018 r.</u> w sprawie przyjęcia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Koszalińskiej w Człuchowie.
	Etap realizacji uchwały	Uchwała o przystąpieniu została zrealizowana w całości. Po przeprowadzonej procedurze plan został uchwalony. Plan wszedł w życie na początku roku 2019. Na dzień sporządzania sprawozdania wydano jeden wypis i wyrys z miejscowego planu. Po uchwaleniu w/w planu stworzono ułatwienia dla inwestorów skracając drogę uzyskania pozwolenia na budowę.	
3.	Rejon wokół ul. Plantowej, Dworcowej, Słowackiego, Jezioro Miejskie do granicy administracyjnej miasta.	<u>Uchwała nr XXXVIII.272.2018 z dnia 12 kwietnia 2018 r.</u> w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu od Ronda Miast Partnerskich do południowej granicy administracyjnej miasta, obejmujący Jezioro Miejskie w Człuchowie.	
	Etap realizacji uchwały	Uchwała o przystąpieniu w trakcie realizacji. Obecnie zebrano wnioski mieszkańców i instytucji zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na podstawie zgromadzonych wniosków oraz inwentaryzacji terenu sporządzona została koncepcja planu tj. funkcji poszczególnych działek. Odbyły się dwa spotkania robocze referatów tutejszego urzędu nad koncepcją planu. Trwają także prace nad weryfikacją granic Obszaru Chronionego Krajobrazu znajdującego się w graniach sporządzanej uchwały. Odbyły się dwa spotkania robocze z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego, skutkiem czego ustalono nową granicę obszaru oraz odległości zabudowy od linii brzegowej jezior. Trwają również prace nad weryfikacją układu drogowego: – rezerwa terenu na przeniesienie ul. Plantowej w celu wyeliminowania skrzyżowania z obszarem kolejowym; – przebieg ul. Mickiewicza częściowo w obszarze zamkniętym tj. terenie kolejowym.	
4.	Rejon przy ul. Królewskiej pomiędzy restauracją 777 do budynku dawnego „Rolnika” oraz	<u>Uchwała nr III.23.2018 z dnia 17 grudnia 2018 r.</u> w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	

	kwartał zabudowy przy ul. Rynek, Krótkiej, Krzyżowej i Żółkiewskiego.	terenu dla terenu położonego przy ul. Królewskiej oraz przy ul. Rynek w Człuchowie.	
	Etap realizacji uchwały	Uchwała o przystąpieniu w trakcie realizacji. Obecnie zebrano wnioski mieszkańców i instytucji zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i oczekujemy na projekt planu do konsultacji.	

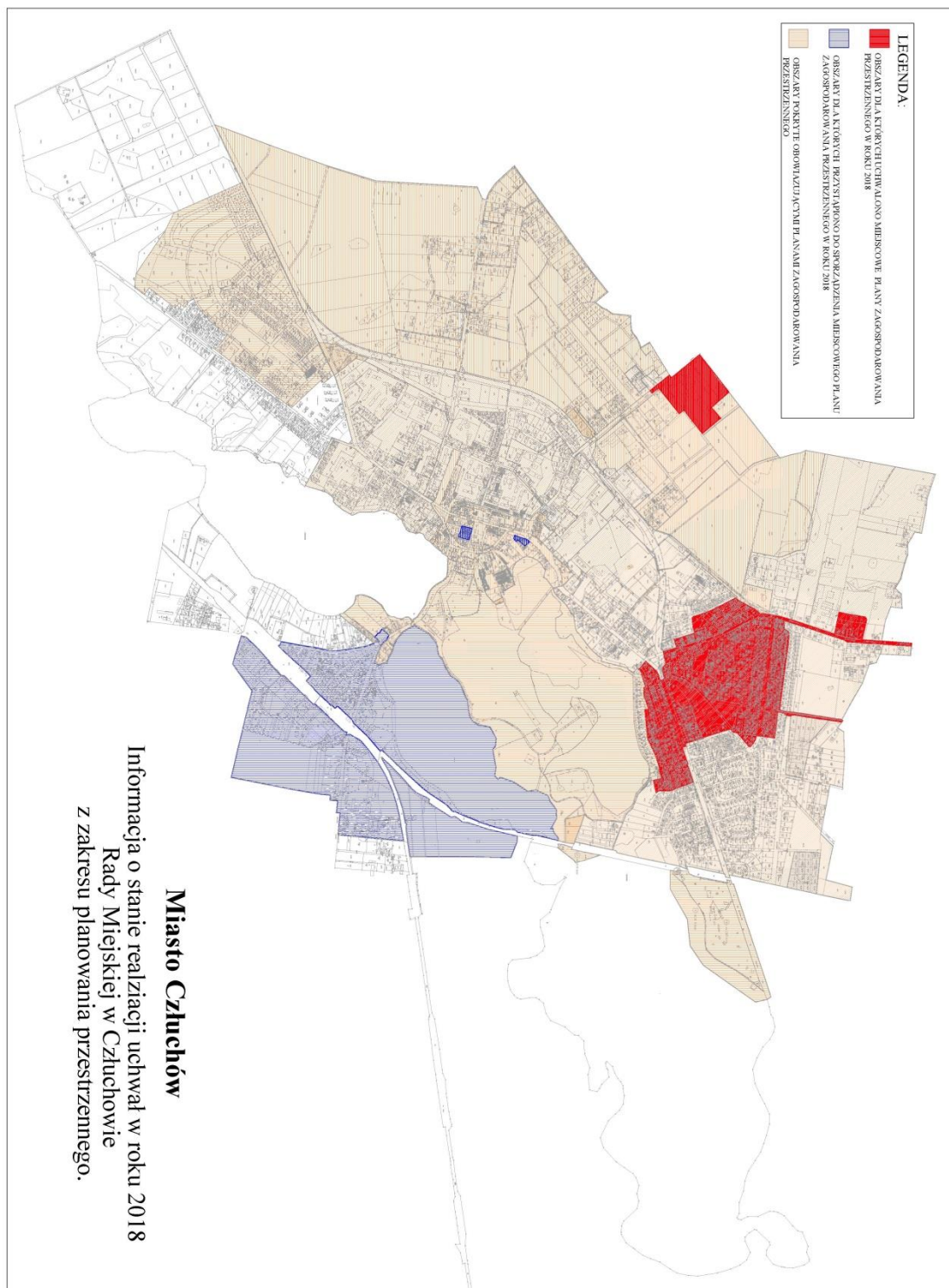
17.3. Dokumenty wydane w 2018 r.

W roku 2018 wydano inwestorom niżej wymienione dokumenty niezbędne do rozpoczęcia procesu inwestycyjnego lub zbycia nieruchomości:

- 1) Zaświadczenie o funkcji w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz informacja o położeniu w obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji: **223 sztuk;**
- 2) Wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: **69 sztuk;**
- 3) Postanowienia w sprawie zaopiniowania wstępnego projektu podziału: **16 sztuk;**
- 4) Opinie, interpretacje ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: **6 sztuk;**
- 5) Postępowania w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy: **8 sztuk;**
- 6) Postępowania w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego: **2 sztuki;**
- 7) Sporządzono karty informacyjne w sprawie naliczenia opłaty planistycznej: **2 sztuki;**
- 8) Opinie Gminnej Komisji Urbanistyczno–Architektonicznej miasta Człuchów: **4 sztuki;**
- 9) Rozpatrzone wnioski mieszkańców o sporządzenie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: **8 sztuk.**

Rysunek 3. Graficzne przedstawienie stanu realizacji uchwał Rady Miejskiej w Człuchowie z zakresu planowania przestrzennego w 2018 r.

Spis tabel

Tabela 1. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.	20
Tabela 2. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej.	21
Tabela 3. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.	22
Tabela 4. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu nauki, edukacji i wychowania.	22
Tabela 5. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego.	23
Tabela 6. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.	23
Tabela 7. Dotacje na realizację zadań publicznych przyznane w trybie pozakonkursowym.	24
Tabela 8. Rozliczenie dotacji przyznanych w 2018 r.	24
Tabela 9. Budżet Gminy Miejskiej Człuchów w 2018 r.	51
Tabela 10. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2018 r.	52
Tabela 11. Zadłużenie gminy na zakończenie roku 2018.	54
Tabela 12. Lista wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2018 Gminy Miejskiej Człuchów.	55
Tabela 13. Ocena formalno–merytoryczna wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2018 Gminy Miejskiej Człuchów.	57
Tabela 14. Liczba oddanych głosów na poszczególne propozycje złożone do Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018 zakwalifikowane do głosowania dn. 29 października 2017 r.	59
Tabela 15. Kwalifikacja zadań budżetu obywatelskiego w planie finansowym Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2018.	60
Tabela 16. Koszty wykonania zadań wyłonionych do realizacji w ramach Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018.	60
Tabela 17. Udziały Gminy Miejskiej Człuchów w spółkach komunalnych.	63

Tabela 18. Wydawnictwa własne Gminy Miejskiej Człuchów.....	74
Tabela 19. Materiały promocyjne wykonane w 2018 r.	77
Tabela 20. Kalendarz obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę w Człuchowie.	80
Tabela 21. Wykonanie wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów na dzień 31 grudnia 2018 r.	103
Tabela 22. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i ludycznych o charakterze publicznym organizowanych przez MDK.....	118
Tabela 23. Stan realizacji uchwał Rady Miejskiej w Człuchowie dot. gospodarki przestrzennej miasta w 2018 r.	143

Spis wykresów

Wykres 1. Procentowy udział środków przeznaczonych na poszczególne rodzaje zadań. .	18
---	----

Spis fotografii

Fot. 1. Siłownia plenerowa na Os. Wazów.	61
Fot. 2. Siłownia plenerowa w parku.	61
Fot. 3. Utwardzona część ul. Traugutta.	61
Fot. 4. Witryna Polskiego Radia w dniu emisji programu „Jedyne takie miejsce” z Człuchowa.....	76
Fot. 5. Pomorskie Nieoczywiste na blogu „Ruszaj w Drogę!”.	77
Fot. 6. Namiot promocyjny miasta.	79
Fot. 7. Lada promocyjna miasta.	79
Fot. 8. Oczyszczalnia miejska podczas prac w ostatnim kwartale 2017 r.	102

Spis rysunków

Rysunek 1. Plakat zachęcający do wzięcia udziału w głosowaniu.....	58
Rysunek 2. Logo człuchowskich obchodów 100-lecia niepodległości Polski.	80
Rysunek 3. Graficzne przedstawienie stanu realizacji uchwał Rady Miejskiej w Człuchowie z zakresu planowania przestrzennego w 2018 r.	146

Sporządziła na podstawie otrzymanych danych: D. Ciepłińska

PRZEDKŁADAM:

